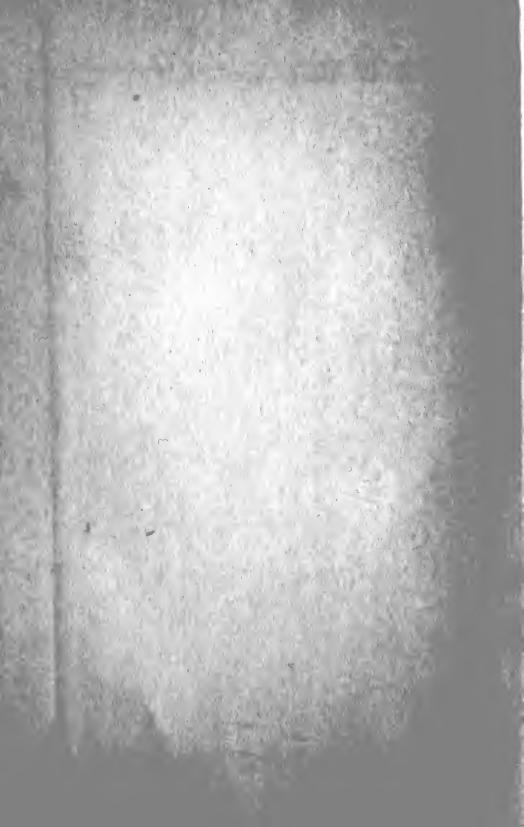
PR 5818 HG5L5

Class PR 5818 Book H6565

OSKAR WILDE

PASAKOS

IŠVERTĒ

KAZYS PUIDA

KAINA 40c.

"Vienybēs Lietuvninkų" spauda ir lēšos 120 Grand Str.,——Brooklyn, N. Y. 1914.

IŠLEISTOS KNINGOS "Vienybēs Lietuvninkų".

I	Zai:	11:1
Adomas Mickevičius		15
Ar socijalistas gali buti kataliku?		10
Augis darbininkų judėjimo Lietuvoje		15
Apuoko sapnai		15
Anatemos kningelē		9.
Apie kuno išlavinimą		15
Albumas lietuviškos parodos Paryžiuje 1900 m		40
Apysakos — Paskutinē ašara; Geras žmogau, ar nema	-	
tei?; Kerštas; Kol saulē patekēs		75
Apie dvievų pavydumą		15
Baltrus Turazeris (Drama trijuose veiksmuose)		20
Dangus ir žvaigždēs. Populiariška lekcija iš astronomij	$_{0s}$	3()
Davatkų gadzinkos		19
Dangaus augštumas ir žmogaus senumas. Anykščių šilel	lis	20
Darbininkų kalendorius 1904 m		15
Dramos (Rutų Vainikas, Mirga ir Undinė)		30
Eglē žalčių karalienė. (Drama 5-se apsireiškimuose).		15
Emigracija. Apysaka iš emigrantų gyvenimo		20
Gyvenimas Genovaitės		50
Gudri našlē. (Juokažaislē dviejuose veiksmuose)		15
Gegutē. (Eilēs)		10
Girtuoklių adynos		10
Graudys verksmai		10
Georgrafijos vadovēlis Lietuvos mokyklai		7.5
Herbertas Spenceris. Trumpa peržvalga jo filosofijos		15
Istorija Septynių Mokytojų		50
ldēja ant mēšlyno. Apysaka musų dienų		10
Istorija apie gražią Katriuką		10
lš po budelio kalavijo ir Kajimas (Dvi apysakos)		30
lšgriovimas Kauno pilies. (Drama 4-se apsireiškimuos	e)	20
Iš bažnyčios istorijos		10

Oskar Wilde.

GRANATŲ PAVĖSYJE.

(PASAKOS.)

IŠVERTĖ

KAZYS PUIDA.

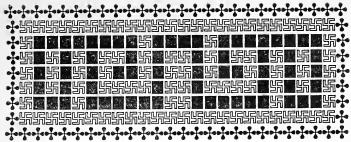

, Vienybės Lietuvninkų" spauda ir lėšos 120 Grand Str.,——Brooklyn, N.Y. 1914.

PR5818 .H6515

MAR 101937

3494

LAIMINGASAI PRINCAS.

Augštai viršuj miesto, ant augštos kolonos, stovējo Laimingojo Princo stovyla. Visa jo stovyla padengta buvo plonu aukso sluogsniu. Vieton akių indēta buvo du skaidriu sapfiru, ant jo kardo rankenos švietē didelis raudonas rubinas.

Visi juo gerējos.

— Jis toks dailus, kaip gaidys-vējarodis, — pastebējo vienas Municipaleto Patarējas, kuris stengēsi pagarsēti dailēs supratimu, — bet jis ne toks naudingas, — pridurē, bijodamas, kad jo nepaskaitytų nepraktišku, kokiuo jis ištiesų nē nebuvo.

— Kodel tu negali buti panašus į Laimingąjį Princą? — užklausė protinga motina mažojo savo sunaus, kuris užsimanė mėnulio. — Laimingąjam Princui niekuomet nė galvon neateidavo ko-nors verkti.

— Džiaugiuosi, kad yra pasaulyje nors vienas žmogus visiškai laimingas, — suniurnējo apsivylęs žmogus, nepapraston stovylon žiurēdamas.

— Jis visiškai angelan panašus, — pasakē Prieglaudos Vaikai, išeidami iš bažnyčios šviesiai-raudonais apsiaustais ir baltomis priekaištēmis apsitaisę.

— Iš kur jųs tai žinote? — užklausē matematikos mokytojas. — Juk jųs niekuo-

met nesate angelo mate?

— Netiesa, mes sapnavome juos, — atsakē vaikai. — Matematikos mokytojas susiraukē ir apsimetē rustus esąs, nes jis ne-

gyrē vaikų sapnų.

Vieną naktį per miestą lēkē mažutē kregždē. Jos draugēs jau prieš šešias savaites buvo Aigiptan išlēkusios, bet ji užsiliko, nes puikiąją Nendrę įsimylējus buvo. Pažino ji ją ankstybą pavasarį, vaikydama paupyje didelę geltoną plaštakę ir taip buvo jo tęvumu pagauta, kad net sustojo su juo pasikalbēti.

— Ar pamylēti man tave? — užklausē Kregždē, visuomet stačiai darbo imdamasi. Nendrē nusilenkē žemai. Kregždē pradējo aplinkui skraidyti, sparnais užgaudama vandenį ir jo paviršių raibindama. Taip Kregždē mylējo Nendrę per visą vasarą.

— Juokingas prisirišimas, — kalbējokitos kregždēs. — Pinigų jis neturi, o giminių net perdaug. — Ištiesų, visa upē buvo Nendrēmis paaugus. Paskui, rudeniui atē-

jus, visos Kregždēs išlakstē.

Joms išlēkus, Kregždē pasijuto vienat-

vēje ir jos meilužis pradējo jai nusibosti.

— Jis nemoka kalbēties, — tarē ji, — ir aš nerimauju, nes jis labai greitas koketuoti su by kuo. — Ir ištiesų, kur tik vējas nepapus, Nendrē siunčia ton pusēn meilingus linkterējimus.

— Jis namininkas, — tęsē ji toliau, — o aš mēgiu keliauti ir, tokiuo budu, mano vyras turi lygiai su manim kelionę mēgti.

— Tu lēksi su manim? — užklausē ji galų-gale. Nendrē papurtē galva: ji taip stipriai buvo prie savo namų prisirišus.

— Tu juokauji su manim! Aš lekiu į piramydas. Sudieu! — Ir Kregždē išlēkē.

Ištisą dieną ji lēkē ir vakarop atsidurē

mieste.

— Kur čia apsistojus, — galvojo ji. — Tikiuosi, jog miestas tam tyčia pasirengęs mane sutikti.

Ji pamatē stovylą ant augštos kolonos.

— Apsistosiu tenai, — sušuko Kregždē. — Tai puiki vieta ir daug ten gero oro.— Ir ji apsistojo po Laimingojo Princo kojų.

— Mano miegamasai iš aukso, — tarē Kregždē, apsidairydama ir rengdamasi gulti. Bet kaip tik tuo pačiu akimirksniu, jai galvutę po sparneliu bekišant, nukrito ant jos didelis vandens lašas.

— Kas tai butų, — sušuko Kregždē, — ant dangaus nē debesio, žvaigždēs aiškiai ir šviesiai mirga ir vis-gi lįja. Europos šiau-

rēje oras stačiai šunims tikęs. Nendrē mēgo lietų, bet tai tik jos egoizmas.

Dar kitas lašas nuvarvējo.

— Kas per nauda iš stovylos, jei ji negali manęs nuo lietaus priglausti? Reikia pasijieškoti geras kaminas. — Ir Kregždē pasirengē lēkti.

Bet kol ji suskubo sparnus ištiesti, nukrito trečias lašas. Ji pažvelgē augštyn ir

pamatē... Ak, ka ji pastebējo?...

Laimingojo Princo akis papludo ašaromis ir jos tai riedējo auksuotais jo skruostais. Jo veidas toks gražus buvo prie mēnulio šviesos, kad mažąją Kregždę net gailēsis paēmē.

- Kas tu toks? paklausē ji.
- Aš Laimingasai Princas.
- Tai ko tu verki? tarē Kregždē.— Aš visa sušlapau.
- Kuomet aš gyvas buvau ir žmogaus kuną turējau, atsliepē Princas, nepažinojau ašarų, nes gyvenau Sans-Souci rumuose, kur liudēsis neužklysta. Dieną žaisdavau su draugais sodne, vakare vesdavau šokius didelēje salēje. Apie sodną ējo augšta siena, bet man niekuomet neateidavo galvon paklausti, kas už tos sienos, nes viskas pas mane puiku buvo. Mano dvariškiai vadindavo mane Laiminguoju Princu ir, ištiesų, aš buvau laimingas, jei linksmybē gali buti laimē. Taip gyvenau, taip pa-

simiriau. O dabar, kada aš nebegyvas, pastatē mane čionai, ir aš matau visą mano miesto vargą bei skurdą. Ir nors širdis mano iš švino, nestengiu ašarų sulaikyti.

— Kaip tai? Jis ne vieno aukso? — pamanē Kregždē. Ji buvo labai mandagi ir savo pastebējimų neišreikšdavo balsiai.

- Toli, toli, tesē Princas švelniu skambiu balsu — mažoje gatvēje stovi sukrypusi bakužē. Vienas jos langas atviraš ir pro jį matau moteriškę, prie stalo sēdinčią. Jos veidas liesas ir nuvargęs, jos rankos šiurkščios ir raudonos, adatų subadytos. Ji išsiuvinēja Viešpaties Kančių gēles ant atlasinių rubų vienai dailiausių Karalienēs freilinų rengiamąjam baliui. Kambario kampe, lovoje guli jos sergąs sunelis. Jis karščiuoja ir prašo apelsinų. Motina nieko kito, išskyrus upēs vandens, negali jam paduoti ir ji verkia. Kregždute, Kregždute, mažoji Kregždute, ar nenuneštum tu jai rubina iš mano kardo? Mano kojos prirakintos prie tos papēdēs ir aš negaliu pasijudinti.
- Manęs laukia Aigipte, tarē Kregždē. — Mano draugēs skrajoja virš Nylo ir kalbasi su dideliais lotosais. Greitai sumigs jos didžiojo Faraono kapinyne. Pats Faraonas guli tenai išmargintame karste. Jo kunas suviniotas į geltonas drobules ir kvepalais balzamuotas. Ant jo kaklo nef-

ritų grandinis, o jo rankos primena suvy-

tusius lapus.

— Kregždute, — tarē Princas, — ar nepasiliktum su manim vieną naktį ir ar nepabutumei mano pasiuntinys. Vaikelį taip karštis troškina, ir jo motina tokia nuliudus...

— Aš nemēgiu bernelių, — atsakē Kregždē. — Praējusią vasarą, man ties upe apsigyvenus, du šlykščiu berniuku, malunininko sunu, nuolatos mētē manin akmenis. Žinoma, nēvieną kartą juodu man nesudavē: mes, kregždēs, pergerai lakiojame, prie to, aš paeinu iš šeimynos savo mitrumu pagarsējusios. Vis-gi tai nepagarbos apsireiškimas.

Bet Laimingasai Princas taip liudnai

išrodē, kad net jai gaila pasidarē.

— Čia labai šalta, — tarē ji, — bet aš pasiliksiu vieną naktį su tavim ir busiu tavo pasiuntinys.

— Ačiu tau, mažoji Kregždute, — iš-

tarē Princas.

Kregždē iškrapštē didelį rubiną iš Princo kardo ir, paēmusi jį snapan, nuskrido virš miesto stagri

do virš miesto stogų.

Pralēkē katedros bokštą, kurioje buvo ištaisyti balti marmuro angelai, pralēkē pro rumus ir girdējo baliaus muzikos gaidas. Ant balkono išējo daili mergaitē, mylimojo lydima.

— Kokios puikios žvaigždēs, — tarē jis jai, — ir kokia stebuklinga meilēs jiega.

— Tikiuosi, jog mano rubai del dvaro baliaus bus laiku padirbti, — pastebējo mergaitē. — Aš paliepiau išsiuti ant jų Viešpaties Kančių gēles. Bet siuvējos tokios tinginēs.

Kregždē perlēkē upę ir matē žiburius, kybančius ant laivų stiebų. Pralēkē pro Getto ir matē, kaip žydai derisi vienas su kitų ir sveria pinigus ant varinių svarstuvų. Pagalios ji atlēkē prie bēdinos bakužēs ir pažvelgē jon. Vaikas karščiuodamas mētēs po lovą, o jo motina užsnudo.

Kregždē įskrido kambarin ir padējo didelį rubiną ant stalo šale moteriškēs pirščiuko. Paskui paskrajojo virš vaiko lovos, vēsindama sparnais jo galvą.

— Kaip man vēsu, — tarē vaikas. — Turbut aš išgysiu. — Ir jis saldžiai užsnudo.

Tuomet Kregždē nulēkē atgal prie Laimingojo Princo ir pasakojo jam, ka padariusi.

- Stebētina, pamanē ji, nors oras toks šaltas, man dabar visai šilta.
- Tai todel, nes tu gerą darbą atlikai, — atsakē Princas. — Mažoji Kregždē susimąstē ir užsnudo. Galvojimas visuomet užmigdydavo ją.

Dienai išaušus, Kregždē nuskrido paupin ir išsimaudē.

— Kas per stebuklas, — pastebējo ornitologijos profesorius, eidamas tuo laiku per tiltą. — Kregždē žiemą pas mus! — Ir jis išspausdino iš tos priežasties ilgą laišką vietiniame laikraštyje. Visi tik ir tekalbējo apie tą laišką, mat, jame tiek daug žodžių buvo, kád niekas jo suprasti negalējo.

— Šiąnakt keliausiu Aigiptan, — tarē Kregždē ir geras sumanymas pakēlē jos upą. Ji aplankē visus visuomenius paminklus ir ilgai tupējo ant bažnyčios bokšto. Kur tik ji nebutų lēkus, žvirbliai čirškēdavo ir

sakydavo vienas antram:

— Kokia garsinga kitatautē! — Ir Kregždē buvo labai tuo patenkinta.

Mēnuliui užtekējus, Kregždē sugrįžo

Laimingajin Princan.

— Ar neturi kokio reikalo Aigiptan?—

sušuko ji. — Aš tuoj keliausiu.

— Kregžde, Kregžde, mažoji Kregždute, — tarē Princas. — Ar nepasiliktumei su

manim dar vieną naktį.

— Manęs laukia Aigipte, — atsakē Kregždē. — Rytoj mano draugai skris antrąjin Nylo sukurin. Ten guli nendrēse begemotas, ant didelio granito sosto sēdi dievas Memnonas. Visą naktį jis tyrinēja žvaigždēs, o aušrinei sušvitus jis sušunka iš džiaugsmo ir nutįla. Pusiaudienį geltoni

liutai ateina upēn gerti. Jų akįs, lyg žali berilai, o jų riksmas garsesnis už kriok-

lio trukšmą.

— Kregžde, Kregžde, mažoji Kregždute, — tarē Princas. — Toli, toli miesto gale matau pastogēje jauną vyrą. Sulinkęs jis ant stalo, popieriais apdēto, o šale jo stovi nuvytusių žibučių ryšuliukas. Plaukai jo juodi, garbiniuoti, raudonos kaip granatai lupos, didelēs svajotojo akįs. Jis stengiasi užbaigt piesą Teatro Direktoriui, bet negal, šaltis neduoda rašyti. Krosnis šalta, jis nusilpnējo iš alkio.

Liksiuos dar vieną naktį su tavim,—
 tarē geraširdē Kregždē. — Ar nenunešti

jam kito rubino?

— Ant nelaimēs aš neturiu daugiau rubinų,—atsiliepē Princas.—Vienos akįs man beliko. Jos padarytos iš brangių sapfirų, iš Indijos atvežtų prieš tukstantį metų. Iškrapštyk vieną ir nunešk jam. Jis parduos jį auksadirbiui, nusipirks valgio ir malkų.

- Mielasai Prince, aš negaliu to pada-

ryti, — tarē Kregždē ir ēmē verkti.

— Kregžde, Kregžde, Mažoji Kregždu-

te, daryk tai, ką aš tau liepiu.

Kregždē iškrapštē Princui akį ir nulēkē anon pastogēn. Įlēkti pastogēn nesunku, nes daug skylių visur buvo. Įlēkusi pro skylę, Kregždē atsirado kambaryje. Jaunas vyras buvo susiēmęs galvą rankomis ir negirdējo sparnų plesnojimo. O kuomet jis pakēlē galvą, pamatē ant nuvytusių žibučių begulintį sapfirą...

— Mane pradeda branginti, — sušuko jis. — Tai, turbut, iš kokio-nors turtingo gerbējo. Dabar galēsiu užbaigti savo piesą.
— Ir jis pasijuto esas visiškai laimingas.

Išryto Kregždē nulēkē uostan. Atsitupē ant didelio laivo stiebo ir žiurējo, kaip jureiviai kēlē virvēmis iš laivo dugno didelius pokus. "Chivaoi!" šaukē jie kaskarta, poka keldami.

- Aš lēksiu Aigiptan, šaukē Kregždē, bet jos niekas nesiklausē, ir kuomet patekējo mēnulis, ji sugrįžo Laimingajin Princan.
- Noriu atsisveikinti su savim, tarē ji.
- Kregžde, Kregžde, mažoji Kregždute, ar nepasiliktumei dar vieną naktį su manim?
- Dabar žiema, atsakē Kregždē, čia netrukus šaltas sniegas iškris, o Aigipte karšta saulē žēri spinduliais ant žalių palmų, krokodiliai guli dumble ir sutingusiomis akimis dairos. Mano draugēs krauna lizdus Baalbēko šventykloje, rausvi ir balti karveliai stebisi į jas ir burkuoja. Mielasai Prince, aš turiu tave apleisti. Bet aš niekuomet tavęs neužmiršiu ir kitą pavasarį atnešiu tau du puikiu brangiu akme-

nu vieton tiedviejų, kuriuodu tu atidavei. Rubinas bus raudonesnis už purpuro rožę,

o sapfiras mēlinesnis už beribę jurą...

— Ten žemai, ant pleciaus, — tarē Laimingasai Princas, — stovi mergaitē—degtukų pardavēja. Ji netyčiomis numetē degtukus griovin ir visi jie sugedo. Tēvas muš ją, jei ji neparneš namo pinigų ir ji dabar verkia. Ji neturi nē batelių, nē aučių ir galva jos niekuo nepridengta. Iškrapštyk antrąją mano akį, atiduot jai, ir tēvas nemuš jos.

— Išbusiu su tavim dar vieną naktį,
— atsakē Kregždē, — bet aš negaliu tavo akies iškrapštyti. Tu busi tuomet neregis.

— Kregžde, Kregžde, mažoji Kregždute, — tarē Princas, — daryk tai, ką aš tau liepiu.

Ir iškrapštē Kregždē ir antrąją Princo akį, nusileido ją nešina žemyn ir indējo

ją mergaitēs rankon.

— Koks puikus stikliukas! — sušuko mergaitē ir juokdamos nubēgo namo.

Sugrįžo Kregždē Princan ir tarē:

— Tu neregis ir aš liksiuos su tavim ant visados.

Ne, mažoji Kregždute, — tarē vargšas Princas, — tau reikia Aigiptan lēkti.

— Aš liksiuos su tavim ant visados, — atkartojo paukštelis ir užsnudo po jo kojų. Ant rytojaus ištisą dieną tupējo Kreg-

ždē ant Princo peties ir pasakojo jam tai, ką ji svetimose šalyse mačiusi buvo. Pasakojo jam apie raudonus ibisus, kurie stovi ilgomis eilēmis Nylo pakrantēse ir gaudo ilgais savo snapais aukso žuvytes; apie Sfinską, kuris lygaus amžio su pasauliu, gyvena tyruose ir žino viską; apie pirklius, kurie seka savo kuprius gintaro rožančiais rankose; apie Mēnulio Kalnų karalių, kurs toks juodas, kaip juodmedis ir meldžiasi dideliam krištalui; apie didelę, ant medžio miegančią, gyvatę, kurią dvylika vaidilų maitina medaus pyragēliais; apie pigmējus, kurie plaukioja po didelį ežerą ant didelių lēkštų lapų ir amžinai kovoja su plaštakēmis.

— Brangioji, mažute Kregždele, — tarē Princas. — Tu pasakoji man stebētinus dalykus, bet visų-stebētiniausia pasaulyje tai — žmonių kančios. Nēra gilesnio slēpinio už sopulį. Lēk viršui mano miesto, mažoji Kregžde, ir papasakosi man, ką busi mačiusi.

Ir nulēkē Kregždē viršui miesto ir matē, kaip turtingieji linksminas savo puikiuose namuose, kuomet elgētos sēdi prie vartų. Ji įskrisdavo į tamsius skersgatvius ir matē išblyškusius badu mirštančių vaikų veidus, be sąmonēs gatvēn žiurinčių. Po tilto stulpais du berniuku gulējo susikabinę, nes tokiuo budu manē susišildysią.

— Kaip mudu alkanu! — kalbējo juodu.

— Čia nevalia gulēti! — sušuko sargas

ir juodu išējo ant lietaus.

Tuomet sugrįžo Kregždē atgal ir pa-

pasakojo Princui, ka mačiusi.

— Aš tyru auksu padengtas, — tarē Princas. — Tu turi nuimti jį nuo manęs žvyna po žvynos ir išdalinti mano vargšams. Gyvieji juk visuomet mano, kad auksas gali juos laimingais padaryti.

žvyną už žvynos nuēmē Kregždē, kol Laimingasai Princas nepaliko juosvas. Žvyną už žvynos nunešē Kregždē vargšams ir vaikų veidai paraudonijo, jie ēmē žaisti ga-

tvēse.

— Dabar mes turime duonos! — šaukē

jie.

Paskui iškrito sniegas ir atējo šaltis. Gatvēs, lyg butų jos iš sidabro padirbtos buvusios, taip žibējo. Ilgi spygliai, lyg krištalo kinžalai, nusviro nuo namų stogų. Visi apsivilko kailiniais, berniukai užsimovē raudonas kepuraites ir čiužinējos ant ledo.

Vargšē Kregždē šalo vis labiau ir labiau, bet nenorējo Princo apleisti; perlabai mylējo ji jį. Susirankiodavo trupinius ties duonkepio durimis, kuomet jis jos nematydavo ir stengdavos susišildyti sparnų plesnojimu.

Bet, galų-gale, suprato Kregždē, jog ji

mirsianti. Jai vos užteko jiegų užskristi ant Princo peties.

— Sudieu, brangusai Prince, — sušnabždējo ji. — Tu juk leisi man tavo ranka

pabučiuoti.

- Aš džiaugiuosi, kad tu galu-gale išlēksi Aigiptan, mažoji Kregždute, — tarē Princas. — Tu perilgai čia išbuvai! Bet tu turi pabučiuoti mane i lupas, nes aš myliu tave.
- Ne Aigiptan lēksiu aš, tarē Kregždē. — Skrisiu Mirties Viešpatijon. Juk mirtis — Sapno sesuo, ar ne tiesa?

Tuos žodžius tardama, Kregždē pabučiavo Princa i lupas ir nukrito negyva po

jo koju.

Stovylos viduje pasigirdo baisus trenksmas, lyg kas butu susikule. Tai sprogo pusiau švininē širdis. Be abejo, turējo buti labai didelis šaltis.

Ryto metu, anksti, gatve vaikštinējo drauge su trimis Municipaliteto patarējais Miesto Mēras. Praeidamas pro stovyla, Mēras pažvelgē jon.

— Viešpatie, kokia nusususi Laimin-

gojo Princo išvaizda! — pastebējo jis.

— Ištiesų, nusususi išvaizda! — sušuko Municipaliteto patarējai, kurie visuomet sutikdavo su Mēru. Ir jie prisiartino, norēdami geriau stovyla apžiurēti.

- Rubinas iškrito iš kardo, akių ne-

bēra, visas auksas nušuto, — pastebējo Mēras. — Ištiesų, ne kuo geresnis jis už elgētą.

— Ne kuo geresnis už elgētą, — atkarmas, kad paukščiams draudžiama čionai

— Prie jo kojų guli negyvas paukštis, — tesē Mēras. — Reikēs paskelbti mai, kad paukščiams draudžiama čionai mirti. — Ir Municipaliteto sekretorius tuoj užsirašē ta nutarima.

Tokiuo budu Laimingojo Princo sto-

vyla nuēmē.

— Dabar, kuomet ji jau nebedaili, ji nieko neverta, — tarē Meno Profesorius universitete.

Paskui stovylą suvirino didelioje krosnyje ir Mēras surengē visuomeni mitinga. aptarti, kas daryti su tuo metalu.

— Žinoma, mums reikia kitos stovylos, — pasakē Mēras, — ir tai turi buti mano

paties stovyla.

— Ne, mano stovyla, — tarē kiekvienas Municipaliteto patarējas ir visi jie susiginčijo. Kada tik man tekdavo apie juos iš-

girsti, jie vis dar tebesiginčija.

— Stebētinas daiktas, — pastebējo liejikas meistras. — Ta suskilusi švino širdis nenori sutirpti ugnyje. Reikēs išmesti. — Ir išmetē širdį ton pačion sąšlavų duobēn, kurioje ir negyvoji Kregždē gulējo.

— Atnešk man du visų-brangiausiu miesto daiktu, — tarē Viešpats vienan savo

angelų. Ir angelas atnešē švino širdį ir ne-

begyvą paukščiuką.

— Teisingai parinkai, — tarē Viešpats. — Tas mažasis paukštelis amžinai čiulbēs Mano Rojaus sodne, o Laimingasai Princas garbįs Mane Mano aukso viešpatijoje.

Ryga. VI, 1909.

JAUNUTIS KARALIUS.

Buvo naktis. Ryto metu jaunasis karalius turi karunuoties. Jis vienas sēdējo savo puikiame kambaryje. Dvariškiai visi atsisveikino su juo, sulig tų laikų ceremonijalo, giliu nusilenkimu ligi žemēs ir nuējo Didžiojon Salēn paskutinių ceremonijos meistro nurodymų išklausyti. Kai-kurie jų, dar nenusikratę ingimtųjų manierų, kas dvariškiui — nedera apie tai ir kalbēti — skaitoma dideliu nusidējimu.

Vaikinas — nēsa karalius teturējo tik šešiolika metų — nesigailējo jų išējimo ir giliu palengvinimo atdusiu atsilošē į minkštus išsiuvinēto guolio priegalvius. Jis gulējo pusiau praviromis lupomis ir klaidžiojančiomis akimis, yt rudasis Faunas, ar jaunas laukinis žvēris, medējo sugautas.

Ir ištikrųjų, jį surado medējas, netikētai su juo susitikęs, kuomet tas, basas, birbine rankoje sekē bēdino piemens bandą, kuris jį užaugino ir kurio sunumi jis save visuomet laikē. Jis buvo kudikis vienintēlēs senojo karaliaus dukters iš žmogaus žemesniojo luomo — kitataučio. Vieni pasakojo, buk tasai kitatautis stebuklingais kanklių burtais įveikęs jaunos karalaitēs širdį; kiti — buk tai buvęs dailininkas iš

Rimini, kuriam karalaitē suteikusi daug, galbut perdaug užuojautos; buk jis staiga pražuves iš miesto ir neužbaiges savo darbo bažnyčioje. Vienos savaitēs miegas kudikis buvo pavogtas nuo motinos ir atiduotas vienon bevaikēn ukininkų šeimynon, kuri gyveno toli girioje — vienos dienos kelio atstume nuo miesto. Išblyškusią mergaitę, suteikusią kudikiui gyvybę, pražudē nusiminimas į vieną valandą jai pabudus, arba, kaip dvaro gydytojas tvirtino, maras, arba, kaip kiti manē, greitai veikią italijoniški nuodai vyne paduoti. Ir tuo pačiu metu, kuomet ištikimasai pasiuntinis nešes vaika ir nulipes nuo pailsusio arklio beldesis piemens grintelēn, karalaitēs kuna leide kapan, iškastan ant apleistų kapinių už miesto. Tenais, kaip pasakojo, ilsējasis ir kitas kunas, jauno žmogaus nepaprasto kitataučių dailumo, kurio rankos buvusios surištos užpakalyje stora virve ir kurio krutinē išarta buvusi daugeliu kruvinų žaizdų.

Taip bent šnabždējo žmonēs tarp savęs. Tikrai-gi žinoma, kad senasis karalius mirdamas ir savo didžią nuodemę supratęs, o damas ir savo didžią nuodēmę supratęs, o išspruktų iš jo dinastijos, Tarybos akyvaizdoje paliepē sujieškoti vaikiną ir pripažino jį savo inpēdiniu.

Ir, rodos, jaunutis karalius iš pirmosios savo pašaukimo dienos pradējo nepa-

prastai linkti prie dailēs, kuriai skirta buvo turēti didele intekme visan jo gyveniman. Tie, kurie lydējo karalių per kambarius, jam paskirtus, dažnai minēdavo džiaugsmo šauksmus, išsprukusius iš jo lupų, kuomet jis pamatydavo plonas drapanas ir brangius akmenis, jam parengtus; minēdavo beprotišką jo džaugsmą, kuriu jis numetē nuo saves stora odos švarką ir šiurkščią milinę sermēgą. Kartais, tiesą sakant, trukdavo jam girios gyvenimo platybēs ir jį visuomet erzindavo nuobodžios dvaro ceremonijos, kurios tiek daug laiko atimdavo kasdien. Tečiau nepaprasta Japuse pilis, kurios valdovu jis dabar buvo, pasirodē jam nauju pasauliu, jo pasilinksminimams tyčioms sutvertu. Ir kaip tik pasisekdavo jam pabēgti iš Tarybos posēdžių, ar iš audijencijų salēs, jis greitai nubēgdavo šviesaus porfiro laiptais žemyn, ant kurių stovėjo auksuoto vario liutai, ir po kambarius, po karidorius, kaip žmogus, jieškąs dailēje sopulių suraminimo, ar vaisto nuo ligos.

Toje jieškinių kelionėje, kaip jis pats sakydavo — ir ištiesų del jo buvo tai ištikrųjų kelionė stebuklų šalyje, — kartais lydėdavo jį liekni baltaplaukiai pažai plačiais apsiaustais, linksmai plevėsuojančiais kaspinais. Bet visų-dažniausia jis mėgdavo buti vienas, sulig ingimto instinkto jusdamas, kuris lyg apveizda butų, kad meno slė-

piniai visų-aiškiausia suprantami slēpinyje ir kad Grožē, lygiai kaip ir Išmintis, mēgia pagarbą tyloje.

* *

Daug nepaprasto tuo laiku kalbējo apie Pasakojo, buk storasis burmistras, paduodamas išpuoštą, gražiai surašytą adresą nuo miesto gyventojų, užtiko karalių klupantį iš pasigerējimo prieš paveikslą, kurį ka-tik buvo atvežę iš Venecijos. Tasai paveikslas buk šaukęs naujus dievus garbinti. Antru kartu jis pražuvo kelioms valandoms ir, po ilgų jieškojimų, surado jį mažame kambarēlyje viename šiaurēs pilies bokštų. Čia, lyg ekstazan inpuolęs, jis gerējos graikų kamēja, ant kurios išrausta buvo Adoniso stovyla. Jį matē—taip skelbē gandas buk jis buvęs pripuolęs karštomis lupomis prie kaktos senos marmoro stovylos, kurią suradę upēs dugne, tiltą bestatant ir ant kurios buvęs Adrijano, Vifinijos vergo, pa-Jis nemiegojęs visą naktį žiurēdamas kaip atspindi mēnulio šviesa ant sidabrinio Endimijono.

Įvairųs reti ir brangųs daiktai nepaprastai traukė jį savin. Ir, savo godulį patenkinti norėdamas, jis išsiuntinėjęs daug pirklių: vienus gintaro pirkti pas šiurkščius šiaurės žvejus; kitus — Aigiptan retos žalios biruzos surasti, kuri vien mirusių karalių kapuose teužeinama ir kuri, kaip pasakoja, turinti magišką jiegą; trečius — Persijon šilkinių kilimų ir išmargintų sudynų pargabenti; ketvirtus — Indijon garsių audimų ir plēmuotų drambliakaulių, mēnulio akmenų ir bransolētų iš nefrito, sandalų, mēlsvos emalijos ir šalikų iš plonutēs vilnos.

Bet kas visu-labiausia rupējo jam tai drapanos, kuriomis turēs jis apsivilkti savo karunojimos dieną. Drapanos buvo iš aukso siulų ir rubinais apiberta karuna ir skeptras žemčiugais išmargintas. Apie tai jis galvojo ta naktį, atsilošęs savo puikian guolin ir žiurēdamas į baigiančius degti kaminēlyje pušies nuodegulius. Visų-garsiausių tų laikų dailininkų paveikslai buvo jam parodyti prieš mēnesį ir jis paliepē, kad meistrai dirbtų dienomis ir naktimis, kad visame pasaulyje jieškotų brangių akmenų, dailininkų darbo vertų. Jis svajojo, kaip atsistos prieš didįjį katedros aukurą puikiuose karaliaus rubuose ir nusišypsojimas žaidē ant vaikino lupų ir šviesiomis kibirkštimis sužibdavo jo akįs, tamsios, kaip šimtametis miškas.

Paskui jis atsikēlē iš guolio ir, atsirēmes išmargintos baliustrados kaminēlio, apžiurējo pusiau apšviestą kambarį. Sienos aptrauktos buvo brangiais austais kilimais, reiškiančiais Grožēs Laimējimą. Di-

delē spinta, agatais ir lapis-lazuri išmarginta, stovējo viename kampe. Prie lango stovējo nepaprasto darbo skobnelis, paauksuota mozaika papuoštas; ant jo stovējo plonyčiai Venecijos darbo stiklai ir puodeliukas iš tamsaus dryžo onikso. Išblyškusios aguonos buvo išsiutos ant šilkinēs lovos antklodēs, tarytum jos butų iškritusios iš nuilsusių miego rankų. Augštai sukąsi stulpai iš drambliakaulio palaikē pliušinį baldachima, nuo kurio dideli strauso plunksnų pluoštai, tarytum balta puta, stiebēs baltan lubu kaltan sidabran. Juokiasis Narcizas iš žalvario laikē viršui galvos puiku veidrodi. Ant stalo stovējo lekštē iš ametisto.

Už lango jis matē didelį katedros bokštą, tarytum muilo burbulas butų iškilęs virš tamsių namų; matē panaktinius, vaikščiojančius ten ir atgal po ukų apgobtą terasą paupyje. Toli sodne skambējo lakštingalas. Maloni žasminų kvaptis skverbēs pro atvirą langą... Atmetē nuo veido tamsius plaukus ir, paēmęs kankles, bandē stygų. Susunkēję blakstienai merkēs, po kuną slankiojo nepaprastas nuovargis. Niekuomet prieš tai nejautē jis taip aiškiai, taip jausmingai visos galybēs, viso dailēs slēpinio.

Kuomet bokšto laikrodis išmušē pusiaunaktį, jis paskambino. Atējo pažai ir

dideliomis ceremonijomis nuvilko jį, užpylė ant rankų rožių vandens ir apdėjo priegalvius gėlėmis. Pažai netrukus išėjo ir jis užmigo.

Ir užmiges jis sapnavo. Jam rodēsi, buk stovi jis ilgoje, žemoje pastogēje, tarp staklių bildēsio ir trukšmo. Tamsi šviesa skverbias pro apkaltus langus ir krinta ant išliesējusių audējų, sulinkusių ant staklių. Išblyškę ligustai vaikai ramstos staklių. Kada šaudyklēs pračiuožia žiotis, jie pakelia sunkias pakojas, kada šaudyklēs užkliuna, jie sulaiko pakojas ir rankioja siulus. Vaikų veidai išbadėję, o jų išdžiuvusios rankos virpa ir dreba. Keletas nuvargusių moteriškių sēdi prie stalo ir siuva. Tvankus oras kambaryje — suspaustas, sunkus, nuo sienų varva ir siurbias drēgna. Tu svetimas mums, tavo veidas perlaimingas. — Ir, susiraukęs, nusisuko ir indējo šeivą šaudyklēn. Jaunutis Karalius pastebējo, kad šeiva aukso siulu prisukta.

Begalinē baimē apēmē jį ir jis užklausē audējo:

— Kas tai per rubai, kurius tu audi?

— Tai rubai Jaunučiui Karaliui karu-

nuoties. Bet kas tau tai gali rupēti?

Jaunutis Karalius sušuko balsiai ir pabudo. Ir ką-gi?... Jis buvo savo miegamąjame ir pamatē pro langą geltoną, kaip medų, mēnulį, kuris kybojo ukanose. * *

Jis užmigo vēl ir vēl sapnavo. Jam rodēs, buk jis guli ant didelio laivo, kurį įrē (šimtas vergų. Ant kilimo šale jo sēdējo patsai laivo šeimininkas. Jis buvo juodas, kaip juodmedis, o jo čalma buvo iš purpurinio šilko. Didelis sidabro auskaras kybojo jo ausyje. Rankose laikē jis drambliakaulio svarstuvus. Po du sukaustyti vergai buvo nuogi ir tik vieni skarmalai juos dengē. Kaitri saulē pylē ant jų karštus spindulius. Negrai bēgiojo po laivą ir šikšniniais bizunais ragino vergus. Šie tiesē liesas savo rankas ir judino sunkius irklus. Surųs lašai varyējo nuo irklų.

Inplaukē jie mažon užtakon ir įrējai pradējo gelmę matuoti. Lengvas vējelis putē nuo kranto ir nešē plonytį raudonų dulkių sluogsnį ant laivo ir burių. Trįs arabai pasirodē ant laukinių asilų, prijojo krantą ir paleido į juos jetis. Laivo viršininkas paēmē išmargintą taidoką ir, paleidęs strēlą, pataikino vienam arabų gerklēn. Sužeistasai nuvirto ant juros smēlio. Jo draugai nujojo tolyn. Moteriškē, geltonu apsiaustu, išlengvo nujojo kuprenugariu paskui, retkarčiais atsigręždama užmuštąjin.

Vos tik laivas įmetē inkarą ir nuleido bures, negrai nulipo žemyn ir atnešē ilgas virvių kopečias švino gabalais ant galų. Laivo savininkas išmetē kopečias juron ir pririšo galus prie dviejų geležinių vašų. Tuomet negrai sugriebē visų-jauniausią vergą, nuēmē nuo jo grandinius, užlipino nosis ir ausis vašku ir pririšo prie juostos didelį akmenį. Sunkiais žingsniais lipo vaikinas kopečiomis ir pasislēpē juroje.

Keletas burbulų iššoko toje vietoje, kurioje jis pasinērē. Tuli vergų žingeidžiomis akimis pažvelgē ton vieton. Laivo priešakyje sēdējo akulų ramintojas ir monoto-

niškai mušē bugną.

Netrukus pasinērēlis pasirodē iš vandens ir, uždusdamas, susigriebē laiptų. Dešinioje rankoje laikē žemčiugą. Negrai atēmē žemčiugą ir nustumē vaikiną vēl juron. Vergai užsnudo prie irklų. Dažnai išnerdavo vaikinas iš vandens ir kas kartą atnešdavo puikų žemčiugą. Laivo savininkas nusverdavo kiekvieną ir dēdavo mažan žalios odos maišelin.

Jaunutis Karalius buvo mēginęs prakalbēti, bet jo liežuvis lyg butų prie gomurio prilipęs ir lupos nenorējo pajudēti. Negrai balsiai plepējo ir pradējo ginčyties del vieno siulo šviesaus bisero. Dvi gervi skraidē viršuj laivo.

Paskutinį kartą iškilo vaikinas ir žemčiugas, kurį jis dabar atsinešē, buvo dailesnis už visus Ormuzo žemčiugus, nes jis panašus buvo mēnulio pilnatin ir baltesnis buvo už aušrinę. Bet vergo veidą apklojo kaž-koksai nepaprastas išbalimas. Jis pargriuvo ant grindų ir kraujas prasimušē pro nosis ir ausis. Keletą kartų suvirpējo ir nutilo. Negrai truktelējo pečiais ir išmetē kuną juron.

Laivo šeimininkas nusijuokē, ištiesē ranką, paēmē žemčiugą ir kuomet apžiurējo jį, — jis prispaudē jį prie kaktos, pasilenkē

ir tarē:

— Šis žemčiugas papuoš Jaunučio Karaliaus skiptrą. — Ir paliepē negrams ištraukti inkarą.

Ir kuomet Jaunutis Karalius išgirdo tai, jis sušuko balsiai ir pabudo. Pro langą pamatē jis ilgus šēmus blaivinimos nagus, kurie tęsēsi prie blykštančių žvaigždžių.

* *

Jis ir vēl užmigo ir vēl sapnavo. Jam pasirodē, buk jis klaidžiojo po tamsią girią, kur ant medžių kybojo nepaprasti vaisiai ir augo puikios nuodingos gēlēs. Gyvatēs šnypštē jin, kuomet jas praeidavo ir įvairiavarsios papugos trukšmingai lakstē nuo šakos ant šakos. Dideli šliaumokai, miegodami, gulējo saulēs inkaitintuose purvuose. Medžiai aplipę buvo bezdžionių ir povų.

Vis pirmyn ir pirmyn ējo jis, kol nepriējo pagirio. Čia jis pamatē didelę vyrų minią, kurie dirbo lovyje išdžiovintos upēs. Jie šliužinējo po uolas, lyg skruzdēs, kasē gilias duobes ir nusileisdavo į jas. Vieni kapodavo dideliais kirviais uolas, kiti knaisiojos po smēlį, išraudavo su šaknimis kaktusus ir mindžiojo jų purpurinius žiedus. Visi tie žmonēs trusē, šukavos ir bedarbių nebuvo jų tarpe.

Iš tamsios lindynēs žiurējo į darbininkus Mirtis ir Šykštumas. Ir tarē Mirtis:

- Aš pavargau. Atiduok tuos tris vy-

rus man ir atleisk mane.

Bet šykštumas papurtē galva ir atsakē:

— Jie mano tarnai.

Ir tarē Mirtis:

— Ką turi rankoje?

— Tris duonos grudus, — atsakē jis.— Bet kas tai tau gali rupēti?

— Duok man vieną jų, — sušuko Mirtis, — aš noriu pasodinti jį savo sodne; tiktai vieną duok man ir aš einu sau.

— Aš nieko tau neduosiu, — atsakē Šykštumas ir paslēpē ranką savo drapanų

raukšlēse.

Ir nusijuokē Mirtis, pasēmē ji vandens puodelį iš balos, ir iš puodelio pakilo Drugys. Drugys pralēkē per minią ir trečdalis žmonių virto negyvi. Šalti ukai sekē paskui jo ir vandeninės gyvatės bėgo šale.

Kuomet Šykštumas pamatē, kad pra-

žuvo trečdalis žmonių, susidavē krutinēn ir apsiverkē. Jis mušēs šalton krutinēn ir šaukē verkdamas:

- Tu užmušei trečdalį mano tarnų. Eik sau. Tatarijos kalnuose karē, ir abiejų kariaujančių kraštų karaliai šaukiasi tavęs. Augantiečiai nudurē juodą jautį ir traukia karēn. Subeldē jie vylomis į skydus ir užsidējo geležinius šalmus. Kam tau reikalinga mano pakalnē, ko čia tu lauki? Eik sau ir negrįžk daugiau.
- Ne, atrēmē Mirtis, kol neduosi man vieno grudo, tol aš neisiu iščia.

Bet šykštumas sugniaužē ranką, sukando dantis ir sumurmējo:

— Aš nieko tau nieduosiu.

Ir susijuokē Mirtis, paēmē juoda akmenį ir numetē jį girion. Ir iš laukinēs cikutos tankumyno išējo Karštligē ugniniais rubais. Ji praējo per minia ir kiekvienas žmogus, kurį ji palytējo, mirdavo. Ir žalsva vyto po jos kojų.

Šykštumas suvirpējo, galvą pelenais apsibērē ir sušuko:

— Tu pikta, tu pikta!... Sienomis aptvertuose Indijos miestuose badas ir išdžiuvo Samarkando šuliniai. Sienomis aptvertuose Aigipto miestuose badas ir avižē atlēkē iš tyrų. Nylas neišsiliejo iš krantų ir vaidilos prakeikē Izidą ir Ozirisą.

Eik pas tuos, kuriems tu reikalinga ir palik man mano tarnus.

— Ne, — atsakē Mirtis, — kol tu ne-

duosi man grudo, tol aš neisiu.

— Nieko aš tau neduosiu, — atsakē

Šykštumas.

Ir vēl susijuokē Mirtis, sušvilpē pirštais ir pasirodē moteriškē, oru lēkdama. Ant jos kaktos buvo užrašyta:

- Maras.

Aplinkui jos skraidē pulkai išbadējusių vanagų. Ji išskētē savo sparnus ant pakalnēs ir nebeliko nē vieno gyvo žmogaus.

Raudodamas nubēgo Šykštumas girion, o Mirtis užšoko ant savo raudono žirgo ir nujojo. Ir jos žirgas greitesnis buvo

už vēja.

Iš tarpupeklio dugno, iš dumblo pradējo šliaužti siaubunai ir visokie baisus vabalai, risčia pasileido per smēlį sakalai, godžiai kvēpuodami oru.

Jaunutis Karalius apsiverkē ir tarē:

— Kas tai tokie tie žmonēs ir ko jie jieškojo?

— Jie jieškojo rubinų karaliaus vainikan— atsiliepē kaž-kas, užpakalyje jo

stovis.

Jaunutis Karalius suvirpējo ir, atsigrįžęs, pamatē žmogų, piligrimo rubais, kuris laikē rankoje sidabrinį veidrodį.

Karalius išblyško ir užklausē:

— Kokio karaliaus vainikan? Piligrimas atsakē:

— Pažiurēk veidrodin ir tu pamaty-

si jį.

Karalius pažvelgē veidrodin ir, pamatęs savo veidą, garsiai sušuko ir pabudo. O miegamąjin liejos skaidri šviesa ir sodne ant medžių čirškējo paukščiai.

Kamergeras ir augštesnieji valdininkai inējo kambarin ir žemai pasilenkē prieš Karalių. Pažai atnešē aukso rubus ir pa-

dējo prieš jį karuną ir skiptrą.

Karalius pažiurējo į juos: jie buvo labai dailųs. Dailesni jie buvo už viską, ligšiol matytą. Bet atsiminęs savo sapnus, jis pasakē:

— Išneškite šituos daiktus, aš jų ne-

dēvēsiu.

Dvariškiai nustebo, kai-kurie susijuokē, nes manē, kad jis juokauja.

Bet jis vēl atsikreipē į juos ir rimtai

tarē:

— Išneškite šituos daiktus ir peslēpkite juos nuo manęs. Nors šiandien mano karunuojimos diena, bet aš jų nedēvēsiu. Ant Liudēsio staklių, išblyškusiomis Kankynēs rankomis buvo išaustos šitos mano drapanos. Kraujas šio rubino širdyje ir Mirtis šio žemčiugo dugne. — Ir jis papasakojo visus tris savo sapnus.

Kuomet-gi dvariškiai išgirdo, tai jie

žvilgterējo vienas antran ir sušnibždo, sa-

kydami:

— Be abejo jis išējo iš proto. Nes kuo gali buti sapnas, jei ne sapnu ir vaidinys—vaidiniu? Tai ne tikrenybē, kad tan dalykan atsižvelgti reikētų. Ką gali mums rupēti gyvybē tų, kurie dirba del mųs? Ar-gi žmogus nevalgys duonos, kol nepamatys pjovējo ir negers vyno, kol nepakalbēs su vynadariu?

Ir tarē Kamergeras Jaunutin Kara-

liun:

— Viešpatie, meldžiu tavęs, nubaidyk tas juodąsias mintis, apsivilk tuos puikius rubus ir užsidēk ant savo galvos tą karuną. Nes kaip pažįs tave žmonēs, kad tu Karalius, jeigu nebus ant tavęs karaliaus rubų?

Jaunutis Karalius paźvelgē jin:

— Nejaugi, — paklausē jis, — nepripažįs manęs karalium esant, jeigu aš nebusiu karaliaus rubais apsivilkęs?

— Nepripažis, viešpatie!—sušuko Ka-

mergeras.

— O aš manau, kad yra karaliai žmonēs. Galbut tavo tiesa. Ir vis-gi aš nedēvēsiu tų rubų ir nesikarunuosiu šita karuna. Kokiu aš inējau pilin, tokiu iš jos išeisiu.

Jis paliepē visiems išeiti, palikęs prie savęs vieną pažą, vaikiną vienais metais jaunesnį už save. Jį pasiliko patarnauti ir, išsimaudęs skaidriame vandenyje, atidarē išmargintą skrynę, išsiėmė storą sermėgą ir odinį apsiaustą, kurius dėvėjo vilningas avis ganydamas. Apsivilko tais rubais ir pasiėmė piemens lazdą.

Mažasai pažas išskētē akis ir, nustebęs,

tarē jin šypsodamas!

— Viešpatie, aš matau tavo drapanas

ir skiptrą. Bet kur-gi tavo karuna?

Tuomet Karalius nusilaužē erškēčių šakutę, šale balkono augusių, sulenkē ją vainikan ir užsidējo ant galvos.

— Tai bus mano karuna, — atsakē jis.

Ir taip apsivilkęs išējo Karalius iš savo kambario didžiojon salēn, kur laukē jo didikai.

Didikai juokēs, o kai-kurie sušuko jin:

— Viešpatie, žmonēs laukia savo Karaliaus, o tu pasirodai jiems elgēta.

Kiti piktinos ir šaukē:

— Jis niekina musų valstiją ir never-

tas to, kad mumis valdytų.

Bet jis neatsiliepē nē žodžiu, praējo tyliai, nulipo šviesaus porfiro laiptais, išējo pro bronzos vartus, užsēdo savo arklį ir nujojo katedron, — o mažasai pažas bēgo šale jo.

žmonēs juokēs ir kalbējo:

— Tai karaliaus juokdarys joja, — ir erzino jį.

Karalius sulaikē arklį ir tarē:

— Neteisybē, aš pats jusų Karalius.

Ir papasakojo jiems tris savo sapnus.

Iš minios išsiskyrē vienas žmogus ir

karčiai atsiliepē jin:

- Viešpatie, ar žinai tu, kad turtingųjų išdikimu gyvena bēdinieji? Mes maitinamēs jusų puikumu, ir jusų nuodēmēs
  suteikia mums duoną. Del šiurkštaus šeimininko dirbti sunku, bet kuomet visai nēra del ko dirbti, tai dar sunkiau. Ar nemanai, kad varnos mus išmaitįs? Ar-gi matai
  tu išeigą iš to padējimo? Ar gal paliepsi
  pirkikui: "tu už tiek ir tiek nupirksi", o
  pardavējui: "tu už tiek ir tiek parduosi?" Manau, kad ne. Taigi, grįžki savo
  ruman, vilkis plonais skalbiniais ir puikiais
  rubais. Kas tau mes ir musų vargai?
- Ar-gi turtingi ir bēdini ne broliai? — užklausē Jaunutis Karalius.

— Broliai; turtuolį vadina Kainu.

Akįs Jaunučio Karaliaus papludo ašaromis ir jis nujojo per murmančią minią ir mažasai pažas išsigando ir apleido jį.

Kuomet Karalius prijojo didžiąsias katedros duris, kareiviai užstojo kelią ir

tarē:

— Ko tau čia reikia? Niekas per tas duris neineina, išskyrus patį Karalių.

Jo veide sužibo piktumas ir tarē:

— Aš Karalius! — praskētē vylas ir inējo katedron.

Kuomet senasis vyskupas pamatē jį

. .

piemens rubais, pakilo nustebęs iš savo sosto, pasitiko jį ir tarē:

- Sunau mano, ar tai Karaliaus drapanos? Kokia karuna apkarunuosiu tave ir kokį skiptrą induosiu tau? Ši diena turētų buti tau linksmybės diena, o ne prieži žeminimo.
- Ar-gi Linksmybē dēvēs tai, ka Liudēsis pagamino? — tarē Karalius ir papasakojo savo tris sapnus.

Išklausęs tai, vyskupas sutraukē antakius ir tarē:

— Sunau, aš senas, jau atējo mano gyvenimo žiema, ir aš žinau, kad daug blogo daros pasaulyje. Baisųs žmogžudžiai atrina iš kalnų, pagauna mažus vaikus ir parduoda maurams. Šernai išknisa rugius, lapēs nugraužia vynuoges. Piratai tykoja juroje, degina žvejų laivus ir atima jų tinklus. Suriose vietose gyvena žaizduoti. Jų namai supinti iš nendrių ir nieks nedrįsta prisiartinti prie jų. Elgētos valkiojas po miestus ir maitinasi drauge su šunimis. Gali tu padaryti taip, kad to nebutų? Ar gulsi vienon lovon su žaizduotu ar pasodįsi elgētą savo stalan? Ar paklausys liutas tavo įsakymo? Paklausys tavęs šernas? Ar-gi Tas, Kurs vargą sutvērē, neišmintingesnis už tave? Todel aš negiriu tavęs už tą, ką tu padarei, bet prašau tavęs, grįžk atgal pilin ir, teapšviečia linksmumas tavo veidą, apsirēdyk kaip Karaliui pridera ir aukso karuna apkarunuosiu tave ir žemčiugų skiptrą induosiu tau, o ką tavo sapnai, tai nemanyk apie juos. Šio pasaulio našta vienam žmogui nepakeliama ir žemēs liudēsį persunku

vienai širdžiai išsopēti.

— Ir tu kalbi tai šitoje vietoje? — tarē Jaunutis Karalius, praējo pro vyskupą, užlipo ant aukuro laiptų ir atsiklaupē prieš Kristaus paveikslą. Klupojo jis prieš Kristaus paveikslą, o iš kairēs ir dešinēs pusēs stovējo nepaprasti indai: puodelis skaidraus vyno ir fialas švęsto aliejaus. Jis atsiklaupē prieš paveikslą; šviesiai degē žvakēs prieš brangiais akmenimis papuoštą relikvijų arką, kodylo dumai plonyčiais siulais driekēs katedros palubēn. Palenkē galvą besimelsdamas ir kunigai išsiskirstē iš aukuro.

Staiga iš gatvēs pasigirdo didelis trukšmas, ir katedron inējo nuogais kardais plevēsuojančiais sultanais ir šviesaus plieno skydais didikai.

-Kur tas sapnuotojas?-sušuko vieni.

— Kur tas Karalius, kuris apsirēdęs yt elgēta; tas vaikēzas, kuris musų valstiją gēdina? Mes nužudysime jį, nes jis nevertas to, kad mumis valdytų.

Jaunutis Karalius meldēs galvą palenkęs; pažvelgē į juos liudinčiomis akimis.

Ir buvo stebuklas!... Pro varsuotus

langus pasipylē ant jo saulēs šviesos srovēs ir saulēs spinduliai suaudē apie jį aukso rubus, daug dailesnius už tuos, kurie buvo jam parengti. Sausa lazda pražydo ir iš jos atsirado lelijos, baltesnēs už žemčiugus. Pražydo nuvytęs ant jo galvos vainikas ir apsipylē rožių žiedais, raudonesniais už rubinus. Baltesnēs už puikiausius žemčiugus buvo lilijos ir jų liemens buvo iš žibančio sidabro. Raudonesnēs už rubinus buvo rožēs ir jų lapai buvo iš kalto aukso.

Taip stovējo jis Karaliaus rubuose ir durelēs akmenimis papuoštos arkos atsivērē, iš stiklinēs Švenčiausiojo kuopkus sužvito slēpininga skaidri šviesa. Ir jis stovējo ten Karaliaus rubuose ir katedra patvino Dievo garbe ir šventieji, rodēs, atgijo savo nišose. Puikiuose Karaliaus rubuose stovējo jis prieš visus ir prabilo vargonai, trubos sugaudē ir vaikai-giedoriai užgiedojo.

Ir žmonēs iš baimēs suklaupē, ir didikai paslēpē kardus ir nusilenkē prieš jį. Ir vyskupo veidas išblyško ir jo rankos suvirpējo:

Vyresnis, negu aš, apkarunuojo tave!
sušuko jis ir atsiklaupē prieš jį.

Ir Jaunutis Karalius nulipo nuo augštų aukuro laiptų ir nuējo namo per žmonių minią. Ir nieks nedrįso pažvelgti jo veidan, nes jis buvo yt angelas.

LAKŠTUTĒ IR ROŽĒ.

— Ji pasisakē šoksianti su manim, jei nunešiu jai raudonų rožių, — sušuko jaunas studentas; — bet visame mano sodne nēra nēvienos raudonos rožēs.

Lakštutē išgirdo tai iš savo lizdo ant seno ąžuolo, pažvelgē pro lapus ir nustebo.

Nēvienos raudonos rožēs visame mano rodne nēra! — sušuko studentas, ir puikios jo akis papludo ašaromis. — Ak, nuo kokių niekniekių kartais pridera laimē! Perskaičiau viską, ką išmintingi žmonēs rašē, visi filosofijos slēpiniai — mano slēpiniai, bet aš neturiu raudonos rožēs ir mano gyvenimas nelaimingas.

— Štai, nors vienas tikrai įsimylėjęs, tarė Lakštutė. — Kas naktį suokiau apie jį, nors jo nepažinojau; kas naktį pasakojau žvaigždėms apie jį ir dabar pamačiau jį. Jo plaukai tamsųs, kaip gijacinto žiedas, o lupos raudonos, kaip rožė, apie kurią jis svajoja. Bet gašlumas padarė jo veidą panašų į drambliakaulį ir liudėsis uždėjo savo žymę ant jo skruostų.

— Rytoj vakare balius pas Princą, šnabždējo jaunas studentas, — ir mano mylimoji bus tarp pakviestųjų. Jei aš nunešiu jai raudoną rožę, ji šoks su manim lig auštant. Jei nunešiu jai raudoną rožę, tai laikysiu ją savo glēbyje, ji prisiglaus galva prie mano peties ir jos ranka bus mano rankoje. Bet mano sodne nēra raudonos rožēs; liksiuos vienas ir ji praeis pro mane. Ji nepažvelgs manin ir mano širdis perpliš.

- Ištiesų, tikrai įsimylėjęs, tarė Lakštutė. Tas, ką aš apdainuoju, jam kankynė; tas, kas man linksmumas jam liudėsis! Ištikrųjų, meilė stebėtinas dalykas. Ji brangesnė už izumrudus ir opalus. Žemčiugais ir granatais nenusipirksi jos, prekyvietėje niekas jos neparodo, jos negausi pas pirklius, nė auksu nenukainuosi.
- Muzikantai sēdēs ant viškų,—kalbējo jaunas studentas,—ir gros stygų instrumentais, o mano mylimoji šoks arfoms ir smuikoms gaudžiant. Ji taip lengvai šoks, kad jos kojytēs žemēs nesieks ir dvariškiai puikiais rubais susispies apie ją. Bet su manim ji nešoks, nes aš neturiu raudonos ro**žēs...**

Jis sukniubo ant žolēs, užsidengē veidą rankomis ir apsiverkē.

- Ko jis verkia? užklausē mažas žaliasis Driežas, bēgdamas pro šalį užriesta uodega.
- Ištiesų, ko?—klausē Plaštakē, saulēs spindulį gaudydama.

— Ištikrųjų, ko jis verkia? — maloniu,

tuliu balsu sušnibždo Remunē savo kaimynēn.

— Jis verkia del raudonos rožēs, — ta-

rē Lakštutē.

— Del raudonos rožēs? Juokdarys! — sušuko visi. O mažasai Driežas, kuris truputį cinizmu persisunkęs buvo, gardžiai susijuokē.

— Bet Lakštutē suprato studento rupesnio priežastį, tylēdama sēdējo ant ąžuo-

lo ir galvojo apie meilės slėpinį.

Staiga ji išskētē pilkus savo sparnus ir pakilo. Kaip šešēlis skrido per gojų ir kaip šešēlis perlēkē sodną.

Viduryje pievelēs augo puikus rožių krumas. Pamačiusi tai, Lakštutē prilēkē

ir atsitupē ant šakos.

— Duok man raudoną rožę, — sušuko ji, — o aš uždainuosiu visų-puikiausią dainelę.

— Mano rožēs baltos-baltos, yt jurų putos, — atsakē jis. — Jos baltesnēs už kalnų sniegus. Bet eik pas mano brolį, kuris auga prie senojo saulēs laikrodžio. Galbut jis suteiks tau tai, ko tu nori.

Lakštutē nulēkē prie rožių krumo, ku-

ris augo prie seno saulēs laikrodžio.

— Duok man raudoną rožę, — sušuko ji, — o aš uždainuosiu tau visų-puikiausią dainelę.

Bet krumas palingavo galva.

— Mano rožēs geltonos, — tarē jis, — geltonos, kaip undinēs plaukai, sēdinčios ant gintaro sosto; jos geltonesnēs už auksožiedį, kurs auga pievoje, kol šienpjuvis jo nenupjauna. Bet eik pas mano brolį, kurs auga studento palangēje. Galbut jis suteiks tau tai, ko tu nori.

Ir nuskrido Lakštutē tan kruman, ku-

ris studento palangēje augo.

—Duok man raudoną rožę, — sušuko ji, — o aš uždainuosiu tau visų-dailiausią dainelę.

Bet krumas sulingavo galva.

- Mano rožēs raudonos, atsakē jis, raudonos, kaip karvelio kojytēs; jos raudonesnēs už raudonas koralų lajas, supančiąsis vandenyno urvuose. Bet žiema nušaldē mano gįslas, šaltis nučiupinējo mano pumpurus, audra nulaužē mano šakas ir šiais metais aš neturēsiu rožių.
- Vieną raudoną rožę, tai viskas, ko aš noriu! — sušuko Lakštutē. — Tiktai vieną raudoną rožę!... Ar-gi negalima jos gauti?...
- Galima, atsakē krumas, bet tai toks baisus dalykas, kad aš neišdrįstu pasakyti.
- Pasakyk man! Aš nebijau! atrēmē Lakštutē.
- Jei tu raudonos rožēs nori, tarē krumas, sutverk ją iš muzikos mēnuliui

šviečiant ir nudažyk ją savo širdies krauju. Visą naktį turi man dainuoti, prisiglaudus krutine; spygliai perdurs tavo širdį, tavo gyvas kraujas įsilies į mano gįslas ir bus mano krauju.

— Mirtis — tai labai didelē kaina už raudoną rožę, — sušuko Lakštutē, — o gyvybē visiems svarbi. Gera tupēti miške ir žiurēti saulēn su jos aukso vežimu ir mēnulin su jo žemčiugų ratais. Maloni pieva gēlių kvaptimis. Bet vis-gi Meilē puikesnē už Gyvybę. O paukščio širdis — kas ji prilyginant prie žmogaus širdies?

Ir Lakštutē ištiesē pilkus savo sparnus ir pakilo. Kaip šešēlis skrido ji per girią

ir kaip šešēlis perlēkē sodną.

Jaunas studentas dar tebegulējo žolēje, toje pačioje vietoje, kur Lakštutē buvo ji palikusi ir ašaros dar nenudžiuvo nuo jo

puikių akių.

— Buk laimingas! — sušuko Lakštutē, — buk laimingas: tu gausi raudoną rožę. Aš sutversiu ją iš muzikos mēnuliui šviečiant ir nudažysiu ją savo širdies krauju. Viskas, ko aš tavęs už tai prašysiu — buk meilēje ištikimas, nes Meilē išmintingesnē už išmintingiausią filosofiją ir galingesnē už galingiausią valdžią... Jos sparnai ir kunas ugnimi nudažyti. Jos lupos saldžios, kaip medus ir jos panašios į myrą.

Studentas pasikēlē ir klausēs. Bet Lak-

štutēs žodžių jis negalējo suprasti, nes jis žinojo tiktai tą, kas kningose parašyta.

Užtat senis ąžuolas viską suprato ir nuliudo; jis labai mylėjo mažąją Laktšutę.

susisukusią lizdą jo šakose.

— Uždainuok man paskutinį kartą, — prašēs jis. — Aš paliksiu vienui-vienas kuomet taves nebebus...

Ir uždainavo Lakštutē ąžuolui jos balsas panašus buvo vandens niurnēsin, bēgantin iš sidabrinēs urnos...

Kuomet Lakštutē nutilo, studentas atsikēlē ir išsiēmē iš kišenēs dieninį ir paišelį.

— Lakštingalos graži išvaizda, — tarē jis, eidamas per gojų, — to aš neužginu, bet ar turi ji pajautą? Rodos, kad ne. Ji, kaipo didžiuma dailininkų, — viena dailē, be tikrumo. Ji nepaaukotų savęs kitiems. Ji tik apie muziką tegalvoja, o juk kiekvienas žino, kad menas egoistiškas. Ir, vis-gi, reikia pripažinti, kad jos balse yra puikių gaidų. Kaip gaila, kad jos nieko nevertos ir neatneša realinės naudos.

Jis inējo savo kambarin ir atsigulē bēdinon lovon ir pradējo apie savo meilę manyti. Ir greitai jis užmigo. O kuomet dausose sužibo mēnulis, Lakštutē nulēkē prie rožių krumo ir prisiglaudē krutine prie jo dyglių. Per kiaurą naktį ji dainavo prisiglaudus krutine prie dyglių, o šaltas kristalinis mēnulis pasilenkē ir klausēs. Per

kiaurą naktį ji dainavo, dygliai vis giliau ir giliau smego jos krutinėn ir jiegos ėjo mažyn.

Išpradžių ji dainavo apie meilės gimimą mergaitės ir bernelio krutinėje. Ir kaip daina ėjo už dainos, taip rožių krumo viršunėje lapelis už lapelio leidos stebuklinga rožė. Išpradžių ji buvo išblyškus, yt ukai, ką sliuogia paupiu, išblyškus, kaip ryto eisena ir sidabruota, kaip rožės atsispindėjimas sidabro veidrodyje, kaip rožės atsispindėjimas kudros vandenyje — tokia buvo rožė, pradėjusi skleisties krumo viršunėje.

Bet krumas prašē Lakštutēs dar ankš-

čiau prisiglausti prie dygliu.

— Glauskis stipriau, mažoji Lakštute, nes rožē nesuskubs lig ryto prasiskleisti.

Stipriau prisiglaudē Lakštutē prie dyglių ir vis garsiau ir garsiau suskambējo jos daina. Ji dainavo apie tai, kaip pirmasai gašlumas pinas mergaitēs ir vaikino krutinēse.

Švelnus rausvumas apliejo rožēs lapelius, kaip aplieja rausvumas sužiedotinio skruostus, kuomet jis mylimosios lupas bučiuoja. Bet dygliai dar neatsiekē Lakštutēs širdies ir rožēs širdis buvo balta, nes tiktai Lakštutēs širdies kraujas tegali nudažyti rožēs širdį.

Ir krumas prašē Lakštutēs ankščiau prisiglausti prie dyglių.

— Glauskis stipriau, mažoji Lakštute,
— šaukē jis, — nes rožē nesuskubs lig ryto prasiskleisti.

Stipriau prisiglaudē Lakštutē prie dyglių ir dygliai įsmego jos širdin ir baisus, kankinąs sopulys perēmē ją. Didyn ējo sopulys, ir vis skambiau ir skambiau plaukē dainelē. Lakštutē dainavo apie Meilę, Mirtimi pašventintą, apie Meilę, kuri nē karste nemiršta.

Ir stebuklingoji rožē suraudonijo kaip purpuras dangaus rytuose. Purpurinis buvo jos lapelių vainikas ir raudona, kaip rubinas, buvo jos širdis.

Bet Lakštutēs balsas silpnējo, mažučiai sparnai suplesnojo, ukana užvilko jos akis. Dainelē apmirē, Lakštutē pajuto, kaip kažkas suspaudē jos gerklę...

Suskambējo paskutinē gaida... Išgirdo ja baltasai mēnulis, užmiršo apie breška ir sustingo dausose. Išgirdo ja ir raudonoji rožē, suvirpējo ir praskleidē savo lapelius šaltam ryto orui. Skardas nunešē ta gaida purpurinin savo urvan kalnuose ir sužadino besapnuojančius piemenis. Nuskrido per nendres, o nendrēs papasakojo ta jurai.

— Žiurēk, žiurēk! — sušuko krumas, bet Lakštutē neatsiliepē: ji nebegyva gulējo augštoje žolēje dygliu širdyje. Pusiaudienį studentas pravērē langą ir

pažvelgē sodnan.

— Kokia nepaprasta laimē! — sušuko jis. — Štai raudona rožē! Kitos tokios visą savo gyvenimą nēsu matęs. Ji tokia puiki, kad jos vardas, be abejo, ilgai lotiniškai tariamas. — Pasilenkē pro langą ir nuskynē ją.

Užsidējo skrybēle ir, rože nešinas, nu-

bēgo profesoriaus naman.

Profesoriaus duktē sēdējo duryse, vyniodama mēlsvo šilko kamuolį, o jos maža-

sis šuniuks gulējo pas jos kojas.

— Tamista sakeisi šoksianti su manim, jei aš atnešiu raudoną rožę, — sušuko studentas. — Štai visų-raudoniausia visam pasaulyje rožē. Šį vakarą ji bus arti Tamstos širdies ir, mums bešokant, ji papasakos, kaip aš Tamistą myliu.

Bet mergaitē susiraukē.

— Bijau, kad ji netiks prie mano rubų. — atsakē ji. — Prie to Kamergero giminaitis atsiuntē man keletą tikrų brangenybių, o juk kiekvienas žino, kad jos brangesnēs už gēles.

— Prisiekiu, Tamista nedēkinga, — pasakē studentas ir numetē rože gatvēn. Ji

nukrito kanavon ir ratai suvažinėjo ją.

— Nedēkinga! — tarē mergaitē. — Ar žinai Tamista, jog visai nemandagus esi! Ir galų-gale, kas toks Tamista?... Tiktai studentas. Įsitikrinusi esu, kad Tamista neturi nē sagų prie batelių, kokios yra pas Kamergero giminaitį. — Ji atsikēlē iš kedēs ir

nuējo namon.

— Koks kvailas dalykas Meilē, — tarē studentas, grįždamas. — Ji pusę to verta, ką Logika, nes ji nieko neprirodo, visuomet kalba apie tai, kas neprivalo įvykti ir verčia tikēti tuo, kas neteisinga. Vienu žodžiu, ji visiškai nepraktiška, tai viskas, tai verčiau sugrįšiu prie filosofijos ir tyrinēsiu metafiziką.

Tokiu budu jis sugrįžo savo kambarin, pasiēmē didelę, apdulkējusią kningą ir ēmē

skaityti.

ŽVEJAS IR JO SIELA.

Kas vakarą išplaukdavo jaunas žvejas

juron ir užmesdavo savo tinklus.

Kuomet vējas nuo kranto pusdavo, jis nieko nesugaudavo, kartais labai maža tesugaudavo, nes vējas budavo stiprus ir šiurpus ir didelēs vilnįs ošdavo. Bet kuomet vējas nuo juros budavo, žuvįs kildavo iš gelmių ir inplaukdavo tinklan. Jaunas žvejas nešdavo žuvis mugēn ir parduodavo.

Kas vakarą išplaukdavo jis juron, ir vieną kartą jo tinklas toks sunkus buvo, kad vos-vos intraukē jį luotan. Jis susi-

juokē ir tarē:

— Ištiesų, rodos, kad aš visas žuvis sugavau, kurios juroje nardo, ar gal mano tinklan pateko koksai tinginys siaubunas, kokio dar žmonēs nematē, ar gal kokia baisybē, kurios pati didžioji Karalienē pas

mačius užsimanytų.

Ir visomis jiegomis traukē jis storas virves, kad net gislos ant jo rankų pritvinko, tarytum melsvosios malijos bruožai ant bronzinēs vazos. Už plonų virvučių paēmęs, jis traukē tinklą, vis artyn ir artyn plaukē plonos tošįs ir, galų-gale, tinklas iškilo vandens paviršiun.

Bet tinkle nebuvo nē žuvies, nē siau-

buno, nē baisybēs, tiktai mažutē užsnudusi Undinē.

Jos plaukai buvo lyg sušlapusios aukso vilnos ir kiekvienas plaukas lyg plonytis aukso siulas stiklo inde. Jos kunas panašus buvo baltan drambliakaulin, o jos uodega buvo iš sidabro ir žemčiugo. Iš sidabro ir žemčiugo buvo jos uodega ir žali juros augmens apviniojo ją; jos ausįs buvo lyg juros dēžutēs, o lupos yt koralai. Šaltos vilnįs skalavo šaltas jos krutis ir druska spindējo ant jos blakstienų.

Tokia daili buvo Undinē, kad pamatęs ją, Jaunas Žvejas, nustebo, ištiesē rankas, arti pritraukē tinklą ir pasilenkęs iš luoto, sugriebē ją savo glēbin. Kuomet jis palytējo ją, ji sušuko, lyg išgąsdinta žuvēdra, pabudo, nusigandus įsmeigē jin mēlsvo ametisto žvilgēsį ir blaškēs, norēdama ištrukti laisvēn. Bet jis laikē ją

tvirtai ir nenorējo paleisti.

Kada pamatē, kad jokiu budu nestengs iš jo ištrukti, pradējo verkti ir tarē:

- Meldžiu tavęs, paleisk mane, aš vienturtē Karaliaus duktē, ir tēvas mano senas ir vienui-vienas.
- Aš nepaleisiu tavęs, jeigu tu neprižadēsi man, kad kada aš tave nepašaukčiau, tu atvyksi ir dainuosi, nes žuvįs maloniai klausos juros Gyventojų dainos, ir mano tinklas bus tuomet pilnas žuvies.

— Ištiesų tu atleisi mane, jei aš tau tą prižadēsiu? — sušuko Undinē.

— Taip, atleisiu tave, — tarē Jaunas

Žvejas.

Undinē pažadējo, ko žvejas iš jos reikalavo ir prisiekē juros Gyventojų priesaika. Jis paleido ją iš savo glēbio ir ji pasinērē vandenin, virpēdama iš nesuprastoslaimēs.

Kas vakarą išplaukdavo juron Jaunas Žvejas ir šaukdavo Undinę. Ji išnerdavo iš vandens ir dainuodavo jam. Aplinkui jos nardē delfinai ir laukinēs žuvēdros skraidē viršuj jos galvos.

Ir dainavo ji stebuklingą dainą. Ji dainavo apie juros Gyventojus, kurie gano savo bandas tarpupekliuose ir nešioja mažus ēriukus ant savo pečių; apie žalbarzdžius, plaukakrutinius Tritonus, kurie trimituoja į sulenktas dēžes, kuomet Karalius pro juos praeina; apie Karaliaus gintaro rumus, skaidriu izumrudu dengtus ir šviesaus žemčiugo grindimis; apie juros sodnus, kuriuose dideli koralų medžiai ištisomis dienomis siubuoja, kur žuvįs yt sidabro paukščiai nardo, anemonai kabinējasi ir uolų gvaizdikai žydi tarp geltono smēlio vagų.

Ji dainavo apie atplaukiančius iš Šiaurēs jurių didelius banginius; apie Undines, kurios tokias stebētinas pasakas seka, kad

pirkliai turi užsikimšti vašku ausis, bijodami, kad jų dainų prisiklausę, nešoktų vandenin ir nenuskęstų; apie nuskendusius laivus augštais stiebais, apie sušalusius jureivius, susigriebusius už burių; apie makreles, plukiojančias po tuos laivus; apie mažas dēžutes, dideles keleives, kurios prisišliejusios prie laivų dugno apiplaukia visą pasaulį; apie karakaticas, kurios gyvena uolų sienose, tiesia ilgas juodas rankas ir gal, jei užsimano, atkviesti Ji dainavo apie males, kurios turi nuosavų laivelį iš opalo išskaptuotą ir šilko burēmis varomą; apie laiminguosius Tritonus, kurie arfomis groja ir gali baisųjį Ašmakojį užmigdyti; apie mažus vaikus, kurie gaudo slidžias juros kiauliukes ir, juokdamiesi, jodinēja jomis raiti; apie Undines, pratiesiančias jureiviams iš baltų putų rankas; apie liutus su jų kreivomis iltimis; apie moržus su jų blaškančiaisiais karčiais.

Tuo laiku, kaip Undinē dainavo, visos žuvis išnerdavo jos klausyties, Jaunas Žvejas užmesdavo savo tinklą, kitas žuvis smeigdavo trinagiu. Ir kuomet jo luotas budavo pilnas, Undinē pasinerdavo šypsodamos.

Tečiau ji niekuomet nepriplaukdavo prie jo taip arti, kad jis ją pasiekti galētų. Daug kartų Jaunas Žvejas prašē ir meldē jos, bet ji nesutikdavo, o kuomet jis norēdavo ją pagauti, tai ji pasinerdavo ir tą dieną jis jau nebematydavo jos.

Ir kasdieną jos balsas darēs jam vis meilesnis, malonesnis. Toks malonus buvo jos balsas, kad Žvejas užmiršdavo savo tinklą, savo amatą ir nemanē daugiau apie žuvis. Rausvomis pluknomis ir aukso akutēmis šviesdama, plaukē pro jį skumbrija, bet jis nematē.

Jo trinagis gulējo be darbo ir nendrių pintinės palikdavo tuščios. Pusiaupraviromis lupomis, pasigerėjimo pilnomis akimis jis be darbo sėdėjo luote ir klausės, klausės, kol juros ukana neapglobdavo, o keleivis mėnulis nenudailindavo sidabro spinduliais saulės indegintą jo kuną.

Vieną vakarą jis pasišaukē Undinę ir

tarē:

— Mažute Undine, mažute Undine, aš myliu tave! Imkis mane už vyrą, nes aš myliu tave.

Bet Undinē papurtē galva:

— Tu turi žmogaus sielą, — atsakē ji. — Jei tu išvarytum savo sielą, tuomet aš galēčiau tave pamylēti.

Ir tarē Jaunas Žvejas savin:

— Kam man mano siela? Aš negaliu jos matyti. Aš negaliu jos palytēti. Aš jos nepažįstu. Aš išvarysiu ją ir daugelis linksmybių teks man už tai. Džiaugsmo šauksmas nuskrido iš jo lupų ir, atsistojęs savo išmargintame laive, pratiesē rankas Undinēn:

— Aš išvarysiu savo sielą, — sušuko jis, — ir tu busi mano sužieduotinē, o aš tavo jaunikis ir juros gelmēse gyvensiva mudu kartu. Ir visa tai, apie ką man dainavai, tu parodysi man. Kiekvieną tavo norą aš išpildysiu ir mudviejų gyvenimas neišskirtinas bus.

Mažutē Undinē susijuokē iš džiaugsmo ir uždengē savo veidą rankomis.

- Bet kaip man mano siela išvaryti? sušuko Jaunas Žvejas. Pasakyk man, kaip tas padaryti, ir tu pamatysi, kad tas bus padaryta.
- Ant nelaimēs aš to nežinau, tarē mažutē Undinē, juros Gyventojai neturi sielos. Ir ji pasinērē gelmēn, liudnomis akimis žiurēdama jin.

Ant rytojaus, anksti rytą, kuomet saulē neaugščiau sprindžio pakilo iš-už kalno, Jaunas Žvejas nuējo kunigo bustan ir pasibeldē tris kartus.

Tarnas pažvelgē pro langelį ir, kuomet jis pamatē atvykusįjį, atitraukē klingį ir tarē Žvejan:

— Eik vidun.

Jaunas Žvejas inējo, atsiklaupē ant grindų, kvaptingomis nendrēmis išklotų ir, kreipdamasis kunigan, kuris šventąją knin-

gą skaitē, tarē:

— Tēve mano, aš myliu vieną juros Gyventojų ir mano siela neleidžia man mano norus įvykinti. Patark, kaip man mano siela išvaryti? Ištiesų, ji man nereikalinga. Kam man mano siela? Aš negaliu jos matyti. Aš negaliu jos palytēti. Aš jos nepažįstu.

Kunigas susidavē krutinēn ir atsakē:

— Bēda tau, bēda! Tu beprotis, ar gal kokių nuodingų žolių apsivalgei, nes siela — tai visųdoriausia žmogaus dalis ir duota ji mums Dievo tam, kad padoriai mes ja naudotumēs. Nēra nieko brangesnio už žmogaus sielą, niekas žemiško negali su ja susilyginti. Ji verta viso pasaulio aukso ir daug brangesnē, negu karalių rubinai. Todel, sunau mano, pamesk tas mintis, nes tai neatleistina nuodēmē. Juros Gyventojos — tai pražuvę sutvērimai, ir tie, kurie pasižįsta su jomis — lygiai pražuvę. Jie panašųs į laukinius žvēris, kurie neatskiria pikto nuo gero ir ne už juos numirē Kristus.

Akįs Jauno Žvejo papludo ašaromis, kuomet jis išgirdo šiurpius kunigo žodžius. Atsistojo ir tarē:

— Tēve mano, Faunai gyvena miške ir linksminas, ant uolų sēdi raudono aukso kanklēmis Tritonai. Padaryk mane tokiuo, kaip jie, meldžiu tavęs, nes jų gyvenimas panašus į gēlių gyvenimą! Kas man iš mano sielos, jeigu ji stovi ant kelio tarp

manes ir to, ka aš myliu.

— Kuno meilē — tai blogas, — sušuko kunigas, sutraukęs antakius, — blogi ir kenksmingi velnio sutvērimai, kuriems Dievas leidžia po savo pasaulį klaidžioti. Tebunie prakeikti miškų Faunai ir tebuna prakeikti juros dainininkai! Aš klausiausi jų naktimis ir jie stengēsi nuvilioti mane nuo mano rožančių. Jie beldžiasi mano langan ir juokias. Jie šnibžda mano ausin apie savo pražutingas linksmybes. Jie gundo mane, ir kuomet aš noriu melsties, jie tyčiojas iš manęs. Jie pražuvę, sakau tau, jie pražuvę! Del jų nēra nē rojaus, nē pragaro ir niekur negarbins jie Viešpaties vardo.

— Tēve mano, — sušuko Jaunas Žvejas, — tu nežinai, ką sakąs. Vieną kartą mano tinklan pateko Karaliaus duktē. Ji dailesnē už aušrinę ir baltesnē už mēnulį. Už jos kuną aš atiduočiau savo sielą, už jos meilę aš atsisakyčiau nuo dangaus. Patark man, ko aš prašau.

— Šalin! Šalīn! — sušuko kunigas, — tavo mylimoji pražuvus ir tu pražusi drauge su ja. — Ir kunigas nepalaimino jo ir iš-

varē.

Jaunas žvejas nuējo prekyvietēn. Jis

ējo išlengvo, nuleista galva, kaip žmogus,

vargo suspaustas.

Kuomet pamatē jį pirkliai, jie pradējo šnabždēties. Vienas jų susitiko jį ir užklausē:

-Ką tu parduodi?

— Parduosiu tau savo sielą, — atsakē jis. — Prašau tavęs, nupirk ją iš manęs, ji jau atgriso man. Kas man iš mano sielos? Aš negaliu jos matyti. Aš negaliu jos palytēti. Aš jos nepažįstu.

Bet pirkliai pasijuokē iš jo ir tarē:

— Kas mums iš žmogaus sielos? Ji neverta sidabro pinigo. Parduok mums savo kuną vergijon, mes apvilksime tave purpuru, ant piršto užmausime žiedą ir padarysime tave didžiosios Karalienēs numylētiniu. Bet nekalbēk mums apie sielą, ji del mųs neturi jokios vertēs.

Ir tarē Jaunas Žvejas savin:

— Stebētina! Kunigas pasakē man, buk siela brangesnē už viso pasaulio auksą, o pirkliai sako, buk ji nē sidabro pinigo neverta. — Ir jis nuējo nuo prekyvietēs, atējo pajurin ir ēmē galvoti, kas daryt.

Pusiaudienį jis atsiminē, kad vienas jo draugų, juros žolių rinkējas, pasakojo jam apie jauną raganą, kuri gyveno urve prie intakos ir labai mitri esanti visuose burtuose. Jis pašoko ir pasileido tekinas—taip skubinos jis savo sielos nusikratyti,

dulkių debesis sekė paskui, kol jis juros krantu bėgo. Jaunai raganai niežėjo delnas, ir ji žinojo, kad jis ateis, ir, paleidus savo ruduosius plaukus, susijuokė. Palaidais rudais plaukais stovėjo ji prie inėjimo urvan ir laikė rankoje žydinčios cikutos šakelę.

— Ko tau truksta? Ko tau truksta? — sušuko ji, kuomet, uždusęs Žvejas, užsikra-

pštē ant uolos ir pasilenkē prieš ją.

— Ar žuvies tavo tinklui, kuomet pučia šiurpus vējas? Aš turiu mažutę nendrēs birbinę, ir kuomet aš birbinu, skumbrija plaukia užtakon. Bet birbinē ko nors verta, gerasai berneli, ji ko nors verta. Ko tau truksta? Ko tau truksta? Ar audros, kūri suskaldytų laivus ir išmestų pilnas brangenybių skrynes ant kranto.

— Aš daugiau turiu audrų už vēją, nes aš tarnauju vyresniam už vēją ir su rēčio ir kibiro vandens pagalba galiu didelius laivus nuskandinti. Bet ir tas ko nors vertas!

— Ko tau truksta? Ko tau truksta? Aš žinau gēlę, kuri auga dauboje, niekas jos nežino, išskyrus mane. Ta gēlelē turi purpuro lapelius ir žvaigždę žiedo viduryje, ir jos sultis baltos, yt pienas. Jeigu tu palytētum ta gēlele neprieinamas Karalienēs lupas, ji eitų paskui tavęs per visa pasaulį. Ir tas ko nors vertas, gerasai berneli, ko nors vertas! Ko tau truksta? Ko

tau truksta? Galiu varlę į miltelius sutrinti, išvirti košelės ir išmaišyti ją numirėlio ranka. Apipurkšk ta košele savo priešininką, kuomet jis miega, ir jis pavirs juoda bjaurybe ir tikroji jo motina užmuš jį! Su rato pagalba galiu nuo dangaus Mēnulį nuleisti ir krištale galiu Mirtį parodyti tau. Ko tau truksta? Pasakyk man tavo norą, ir aš išpildysiu jį, ir tu man užmokėsi tiek, kiek jis vertas, gerasai berneli, tiek, kiek jis vertas.

- Mano noras visai menkas, tarē Jaunas Žvejas, bet kunigas supyko ir išvarē mane. Mano noras menkas, bet pirkliai išjuokē mane ir atsisakē jį išpildyti. Todel ateinu pas tave, nors žmonēs vadina tave pikta, ir kiek tik tu reikalausi, tiek aš tau užmokēsiu.
- Ko tu nori? klausē ragana artindamos.
- Aš noriu savo sielą išvaryti, tarē Jaunas Žvejas.

Ragana išblyško, suvirpējo ir paslēpē veidą mēliname savo apsiauste.

— Gerasai berneli, gerasai berneli, — sumurmējo ji, — tas, ko tu nori — baisus daiktas!

Jis krustelējo kaštano plaukais ir susijuokē:

— Mano siela del manęs — niekai, — atsakē jis. — Aš negaliu jos matyti. Aš

negaliu ją palytēti. Aš nežinau jos.

— Ka tu man duosi, jei aš tau pagelbēsiu? — tarē ragana, žiurēdama jin puikiomis savo akimis.

— Penkis aukso gabalus, — atsakē jis, — savo tinklus, grįčią, kurioje aš gynevu, išmargintą luotą, kuriuo išplaukiu juron. Tik pasakyk, kaip man mano sielos nusikratyti. Atiduosiu viską, ką turiu.

Ji pasityčiotinai susijuokē ir sudavē

jam cikutos šakute.

— Aš galiu rudens lapus auksu paversti, — atsakē ji. — Aš galiu iš išblyškusių mēnulio spindulių išausti sidabro siulus, jeigu užsimanysiu. Tas, kuriam aš tarnauju, turtingesnis už visus šio pasaulio karalius ir jų valstijos jo klauso.

— Ką-gi aš tau duosiu, — sušuko jis,
— jeigu tas vertesnis už auksa ir sidabra!

Ragana paglostē jo plaukus savo plona, balta ranka:

— Tu turi šokti su manim, gerasai berneli, — sušnabždējo ji ir nusišypsojo.

— Tiktai tiek? — sušuko Jaunas Žve-

jas nustebęs ir linksmas.

— Tiktai tiek! — atsakē ji ir vēl nusišypsojo.

— Tokiu budu, saulei leidžianties, kokioje nors slaptoje vietoje, mudu pašoksiva, tu pasakysi man tą, kas man reikalinga.

Ji papurtē galva.

— Kuomet mēnulis užtekēs, kuomet mēnulis užtekēs, — sumurmējo ji. Paskui apsidairē aplinkui ir pasiklausē. Kielē trukšmingai pakilo nuo lizdo ir skrajojo viršuj diunų, trįs margi paukščiai sujudo aštrioje pilkoje žolēje ir prašvilpē vienas pro kitą. Nieko nebuvo girdēti, išskyrus vilnių bildēsio, kurios žemai skaldēs į uolas. Ragana ištiesē ranką, pritraukē Jauną Žveją prie savęs ir pridējo savo sausas lupas prie jo ausies.

— Naktį turi ateiti ant viršukalnio, —
sušnibždo ji. — Šiandien gužynēs, ir Jis

bus ten.

Jaunas Žvejas suvirpējo ir pažvelgē jon, o ji susijuokē, parodydama baltus savo dantis.

— Kas Jis, apie ką tu kalbi? — už-

klausē jos Žvejas.

— Tas nesvarbu, — atsakē ji. — Ateik šianakt, atsistok po balto buko ir lauk manes atvykstant. Jeigu juodas šuo bēgs ant tavęs, suduok jam gluosnio rykšte, ir jis nubēgs. Jeigu apuokas prakalbēs tavin, neatsiliepk; kuomet mēnulis užtekēs, aš busiu su tavim ir mudu šoksiva ant pievos.

— Bet ar prisieki tu, jog pasakysi man, kaip mano siela išvaryti? — už-

klausē jis.

Ji išējo saulēs švieson, vējas žaidē rudais jos plaukais.

— Ožio nagomis prisiekiu, — atsakē.

— Tu viena geriausių raganų, — sušuko Jaunas Žvejas, — ir aš butinai šoksiu su tavim ant viršukalnio. Geriau man butų, kad tu paimtumei iš manęs auksą ir sidabrą. Bet jeigu tu tokios kainos reikalauji, tai gausi ją, nes ji nedidelė. — Nusiėmė skrybėlę, giliai pasilenkė ir nubėgo atgal miestan, didžio džiaugsmo apimtas.

Ragana lydējo jį akimis, o kuomet jo jau nebebuvo matyti, inējo urvan ir, išsiēmus veidrodį iš išmarginto kedro, pastatē jį, apklojo karštas anglis šakomis ir ēmē žiurēties veidrodin pro dumus. Paskui ji sugniaužē rankas iš pykčio:

— Jis turētų mano buti, — sumurmējo ragana. — Aš tokia-pat daili, kaip ir ji!

Vakare, kuomet pasirodē mēnulis, Jaunas Žvejas užlipo ant kalno ir atsistojo baltojo kedro šakų pavēsyje. Tarytum šviesaus plieno skydas po kojų gulējo plati jura ir mažyčių žvejų laivelių šešēliai slankiojo po užtaką. Milžiniškas apuokas, dideliomis šviečiančiomis akimis, pašaukē jį vardu, bet jis neatsiliepē. Juodas šuo bēgo ant jo ir sulojo. Jis sudavē jam gluosnio rykšte ir šuo išsišiepē.

Pusiaunaktį, lyg šikšnosparniai, iš visų pusių susilėkė raganos. "Fiu" — švil-

pē jos, žemēn nusileisdamos.

- Čia kaž-kas, mums nepažįstamas, yra. Ir uostē jos orą, klegējo ir ženklais kalbējos. Paskutinē atlēkē jaunutē ragana, vējo išplēstais rudais plaukais. Ji buvo aukso rubais apsivilkus, ant kurių išsiuvinēta buvo povų akįs, o ant galvos turējo žalio aksomo kepuraitę.
- Kur jis, kur jis? sušuko raganos, ją pamačiusios, bet ji tik susijuokē ir nubēgo prie balto buko ir, paēmusi Jauną Žveją už rankų, išvedē mēnulio švieson ir ēmē šokti.

Jie sukiojos aplinkui ir jauna ragana taip augštai pašokdavo, kad Žvejas matydavo jos rausvai baltas kulnis. Bet štai šoką išgirdo bēgančio arklio bildēsį, tečiaus arklio nebuvo matyti ir Žvejas pajuto bijąsis.

— Sparčiau! — sušuko ragana, apkapavimu apdavē Žveją. — Sparčiau! sparčiau! — šaukē ji, ir rodos žemē sukos po jo kojų, smegenįs sumišo, apēmē baimē, tarytum kaž-kas pikto tykojo jį ir štai jis pamatē, kad uolos pavēsyje stovi stovyla, kurios pirma ten nebuvo.

Tai buvo žmogus juodo aksomo rubais ispanų mada apsitaisęs. Jo veidas nepaprastai išblyškęs, bet lupos panašios buvo į didų purpurinį žiedą. Rodēs buk jis nuvargęs ir stovējo uolon atsirēmęs, beaty-

džiai kinžalo rankena žaisdamas. Ant žolės šale jo gulėjo plunksnomis papuošta skrybėlė ir pora išvirkščių auksu išsiuvinėtų raitelio pirštinių. Ant viršaus pirštinių žemčiugais buvo išsiuvinėtas stebėtinas herbas. Trumpas apsiaustas, sabalais pamuštas, nusviro nuo jo pečių, dailios baltos rankos spindėjo žiedais. Akįs primerktos sunkiomis blakstienomis.

Jaunas Žvejas žiurējo jin yt užburtas. Galų-gale jiedviejų akįs susitiko ir kur jis nebutų šokęs, jam rodēs, kad to žmogaus akįs nuolatos jį sekē. Jis išgirdo, kaip ragana susijuokē. Sugriebē ją už liemenio

ir beprotiškai pradējo sukties su ja.

Staiga miške sulojo šuo. Šokējai sustojo ir, eidami poromis, klaupē ir bučiavo to žmogaus ranką. Jiems tai darant, ant jo lupų žaidē didus nusišypsojimas, lygbutų siubavęs vanduo paukščio sparnų užgautas. Bet tame slēpēs paniekinimas. Jis vis žiurējo Jaunan Žvejan.

— Eiva, pasveikinsiva, — sušnibždo ragana ir nuvedē Žveją. Jį apēmē stiprus geidulys išpildyti jos norą ir js ējo kartu. Bet priējęs arti, pats nežinodamas kam, jis persižegnojo ir šaukēs prie Dievo.

Nesuskubo jis to padaryti, kaip raganos sukliko, yt vanagai, ir išlakstē. Išblyškusį žmogaus veidą, kuris jin žiurējo, pervērē skausmas. Žmogus nuējo mažan

miškelin ir sušvilpē. Ispanų veislēs drigantas sidabro kamanomis išbēgo prie jo. Įšokęs balnan, jis atsigręžē ir liudnomis akimis pažvelgē Jaunan Žvejan.

Rudais plaukais ragana taip-pat buvo norējusi lēkti, bet Žvejas sugavo ją už

rankos ir neleido.

— Paleisk mane, — sušuko ji, — ir duok man nulēkti, nes tu ištarei vardą, kurio ištarti nereikējo ir padarei ženklą, į kurį nevalia žiurēti.

— Ne, — atsakē. — Aš nepaleisiu ta-

vęs, kol tu man slēpinio neatidengsi.

— Kokio slēpinio? — tarē ragana, norēdama pasiliuosuoti iš jo, tarytum laukinē katē ir kramtē lupas, ant kurių jau putos pasirodē.

— Tu pati žinai, — atsakē jis.

Jos žalsvos akįs pasriuvo ašaromis ir tarē ji Žvejui:

— Prašyk iš manęs ko tik nori, tik ne to.

Jis susijuokē ir stipriau nutvērē ja.

Pamačius, kad negalēs iš jo pasiliuosuoti, sušnibždo jin:

— Juk aš taip-pat daili, kaip juros dukters, ir taip-pat apiburiu, kaip tos, kurios melsvuose vandenyse gyvena. — Ji glamonējos ir glaudē savo veida prie jo veido.

Bet jis atstumē ja ir susiraukęs tarē:

— Jeigu tu neišpildysi savo prižadų, tai užmušiu tave kaipo suvedžiotoją.

Raganos veidas pasidarē pilkas, lyg juosvas medis, ir ji suvirpējo.

- Tebunie taip, sumurmējo ji. Siela juk tavo, ne mano. Daryk su ja, ką panorēsi. Ji ištraukē iš-už diržo mažą peiliuką, rankena gyvatēs oda aptempta, ir padavē Žvejui.
- Kas man su tuo daryti? klausē jis nustebęs.

Ji tylėjo tulą laiką ir pasibaisėjimo

šešēlis perlēkē per jos veidą.

— Tas, ką žmonės kuno šešėliu vadina, nėra kuno šešėliu, bet sielos kunu. Atsistok ant juros kranto užpakaliu mėnulin, atpjauk prie savo kojų šešėlį, kuris yra tavo sielos kunu, paliepk savo sielai apleisti tave ir ji tai padarys.

Jaunas Žvejas suvirpējo.

— Tai tiesa? — šnabždējo jis.

— Tiesa, ir geriau butų, jei aš nebučiau jos tau pasakius, — sušuko ji ir apkabino raudodama jo kojas.

Jis atstumē ją, paliko tankioje žolēje ir, prie uolos kranto priējęs, įsidējo peilį

į makštis ir ēmē lipti žemyn.

O jo siela, jame gyvenusi, sušuko jin ir tarē:

— Visą laiką aš buvau drauge su ta-

vim ir tau tarnavau. Nevaryk dabar manęs; ką blogo aš tau padariau?

Susijuokē Jaunas Žvejas.

— Tu nieko blogo man nepadarei, bet tu man nereikalinga, — atsakē jis. — Pasaulis platus, yra Dangus ir Pragaras ir ta neaiškioji, apitamsi sritis, kuri guli tarp mudviejų. Eik, kur užsimanysi, bet nekliudyk man, nes meilē šaukia mane.

Graudingai prašēs siela, bet jis neklausē jos, tik šokinējo nuo akmens ant akmens, kaip laukinis ožys ir, galų-gale,

priējo lygumą ir geltoną juros smēlį.

Atsistojo užpakaliu mēnulin, lyg žalvario stovyla, kokio graiko padirbta. Iš putų kilo baltos rankos, kurios kaž-ką ženklais sakē, vilnyse vaidinos neaiškųs reginiai ir viliojo jį. Priešais gulējo jo šešelis, kuris buvo jo sielos kunu, iš užpakalio auksuotas, yt medus, kybojo mēnulis.

Ir tarē jo siela jin:

— Jei tu ištiesų turi mane išvaryti, tai nevaryk manęs be širdies. Pasaulis piktas, duok man drauge savo širdį.

Jis palingavo galva ir nusišypsojo.

- Kuo mylėsiu savo numylėtinę, jei tau atiduosiu širdį? sušuko jis.
- Buk gaileširdingas, tarē siela, atiduok man savo širdį, nes pasaulis labai piktas ir man baisu.
  - Mano širdis priklauso mano numy-

lētajai, — atsakē jis, — todel negaišuok ir eik sau.

- Ar-gi mudu drauge negalētuva mylēti? — užklausē siela.
- Eik, tavęs man nereikia, sušuko Žvejas ir, paēmęs mažutį peilį su rankena iš žaliosios gyvatēs odos, nupjovē šešēlį prie savo kojų, o jis atsistojo priešais, pažvelgē jin ir priēmē jo paveikslą.

Jis žengē atgal ir užsikišo peilį už

juostos ir baimē apēmē jį.

- Eik, sušnibždo jis, ir nesirodyk man.
- Ne, mudu turiva sutikti, atsakē siela. Jos balsas buvo tylus ir švelnus ir lupos vos-vos krutējo, kuomet ji kalbējo.
- Kaip-gi mudu sutiksiva? sušuko Žvejas. — Juk tu neisi paskui manęs į juros gelmes?
- Kartą per metus aš ateisių ant šios vietos ir pašauksiu tave, atsakē siela.— Gal busiu tau reikalinga.
- Kam tu man busi reikalinga, sušuko Jaunas Žvejas. — Bet tebunie kaip tu nori. — Ir šoko jis vandenin. Tritonai užtrimitavo savo ragais, mažutē Undinē išplaukē jo pasitikti, apkabino ir pabučiavo į lupas.

O siela stovējo ant smiltingo kranto ir žiurējo jin. Ir kuomet juodu pasinērē

juron, raudodama nuējo pelkēmis.

Metams praējus, siela atējo ant juros kranto ir pašaukē Jauną Žveją. Jis išplaukē iš gelmēs ir tarē:

— Kam tu mane šauki?

Siela atsakē:

— Eik artyn, kad galēčiau kalbēties su tavim. Aš stebētinus dalykus mačiau.

Jis prisiartino, atsigulē ant smēlio ir, galvą parēmęs, klausēs.

Ir tarē jin siela:

— Kuomet apleidau tave, nusikreipiau į saulētekį ir nuējau. Iš rytų viskas išmintinga ateina. Šešias dienas keliavau ir septintos dienos rytą priējau kalną, kuris Totorių žemēje yra. Atsisēdau tamariso pavēsyje, kad pasislēpti nuo saulēs. Žemē išdžiuvo ir karštis ją degino. Žmonēs klaidžiojo po lygumą, lyg musēs po nušveisto vario skydo paviršių.

Pusiaudienį ant horizonto pasirodē raudonų dulkių debesis. Pamatę tai, totoriai ištempē išmargintus savo saidokus ir, užšokę ant mažų arklių, nulēkē to debesio pasitikti. Moteriškēs, šaukdamos, šoko prie vežimų ir pasislēpē už milinių kaurų.

Sutemus totoriai sugrįžo, bet penkerių truko, ir daugelis sugrįžusių buvo sužeisti. Užkinkē arklius į vežimus ir greitai nuvažiavo. Trįs šakalai išējo iš urvo ir

pažvelgē į važiuojančius. Paskui pauostě

orą ir, atsisukę, nubēgo risčia.

Mēnuliui užtekējus, pamačiau lygumoje deganti lauža ir nuējau linkui jo. Pirkliai sēdējo ant kilimų aplinkui laužą. Jų kupriai buvo pririšti iš užpakalio prie kuolų. Negrai, jų tarnai, statė ant smėlio šētras iš išdirbtų kailių ir taisē augštą sieną iš dygių grušių šakų.

Man prisiartinus, atsistojo vyriausias pirkliu, ištraukē karda ir paklausē ko man

reikia.

Atsakiau, buk aš buvusi kunigaikščiu savo krašte, buk išsigelbējusi iš totorių, kurie mane pavergti norēję. Vyriausiasai pirklys nusišypsojo ir parodē man penkias galvas, užmautas ant ilgų bambuko smaigų.

Paskui jis paklausē manes, kas esas Dievo pranašu ir aš atsakiau — Magometas.

Kuomet jis išgirdo melagingojo pranašo vardą, pasilenkė, paėmė mane už rankos ir pasodino šale savęs. Negras atnešē man kumelēs pieno mediniame puodelyje ir ga-

bala keptos avienos.

Išaušus keliavome tolyn. Aš jojau rudu kupriu šale vyriausiojo pirklio, o priešais mus bēgo greitabēgis vyla rankoje nešinas. Iš abiejų pusių jojo kareiviai, mulai sekē iš užpakalio su prekēmis. Karavanoje buvo keturios dešimtis kuprių, mulu dvigubai daugiau.

Iš totorių krašto mes nutraukēme

kraštan tų, kurie Mēnulį užburia.

Mes matēme Grifonus, auksą sergiančius ant augštų uolų ir žvynotus smakus, miegančius uolose. Eidami kalnais, stengēmēs nekvēpuoti, kad sniego pusnįs mus neužgriutų ir kiekvienas žmogus pridengdavo akis gaziniu vualiu. Pakalnēmis beeinant, Pigmējai mētē į mus strēlas, medžių dravēse pasislēpę; naktimis girdējome, kaip laukiniai bugnus mušē. Kuomet priējome Bezdžionių Bokštą, padavēme joms vaisių ir jos nejudino mųs.

Kuomet priējome Gyvačių Bokštą, davēme joms šilto pieno skardinēse ir jos praleido mus. Tris kartus per ta kelionę aplankēme Oksos krantus. Kēlēmēs per ja odos puslēmis. Begemotai įnirtę puolē ant mus ir norējo mus sudraskyti. Nuo

ju musu kupriai virpējo.

Visų miestų karaliai ēmē iš mųs muitą, bet neįsileisdavo miestan. Jie mētydavo mums nuo sienų duoną, mažus maiso blynelius ant medaus keptus ir pyragēlius iš minkštų miltų, finikų prikimštus. Už kiekvieną šimtą pintinių duodavom jiems gintaro ryšuliuką.

Kaimų gyventojai, pamatę mus besiartinant, užnuodindavo šulinius ir pabēgdavo į kalnus. Mes kovēmēs su Magadējais, kurie gema seniais, kas metai eina

jaunyn ir miršta kudikiais; su Laktrojais, kurie vadinasi tigru sunumis ir puošia savo kunus geltonomis ir juodomis varsomis; su Aurantais, kurie laidoja velionius ant medžių viršunių, o patįs gyvena tamsiuose urvuose bijodami, kad Saulē, jų dievybē, neužmuštų jų; su Krimnijancais, kurie garbina krokodilą, dovanoja jam auskaras iš žalio stiklo ir maitina jį sviestu ir jaunomis vištomis; su Akanzonbais, kurie turi šuns veidus ir su Sibinais, kurie turi arklių kojas ir greitesni už arklius. Vienas trečdalis žmonių pražuvo mušiuose, kitas trečdalis mirē iš vargo. Likusieji murmējo ant manes ir intarē, buk aš nelaime atnešusi. Aš ištraukiau raguotą gyvatę iš-po akmens ir laidaus įsikąsti. Pamatę, kad tas man neužkenkē, ēmē manęs bijoties.

Į ketvirtą mēnesį pasiekēme Illelio sostapilį. Naktį priejome mes prie gojaus šiapus miesto sienų ir oras buvo karštas, nes mēnulis kaip tik buvo inējęs Skorpiono žvaigždvnan. Skynēmēs nunokusiu granatų, laužėme juos pusiau ir gėrėme saldžias jų sultis. Paskui sugulēme ant kili-

mu ir laukēme aušros patekant.

Prašvitus sukilome ir pasibeldēme į miesto vartus. Vartai buvo iš kaustyto raudonvario, juros baisybēmis ir sparnuotais smakais išpuošti. Sargai pažvelgē nuo bokštu ir užklausē, ko mums reikia. Musu vertējas atsakē, jog mes atvykome iš Syrijos pusiausalio su daugybe prekių. Jie paēmē užstavus, pasakē vartus pusiaudienį atidarysią ir liepē palaukti.

Pusiaudienį jie atidarė vartus ir, mums miestan inėjus, žmonės miniomis ėjo mųs pažiurėti, o šauklys vaikščiojo po miestą trimituodamas. Sustojome ant prekyvietės, negrai ėmė atraišioti margų audimų ryšulius ir atidarinėjo įvairias skrynes. Jiems savo darbą pabaigus, pirkliai išdėstė nepaprastas prekes: vaškuotas drobes iš Aigipto, išpieštas drobes iš Efiopijos, purpurines putas iš Tiro, melsvas langų užkabas iš Sidono, indus iš deginto molio. Nuo namų stogo visas moterų pulkas žiurėjo į mus. Viena jų buvo auksuota kauke prisidengus.

Pirmą dieną atējo vaidilos ir apsimainē su mumis prekēmis, ant rytojaus atējo didikai, o trečią — amatninkai ir vergai. Toksai esti pasielgimo paprotis su pirk-

liais, kol tie vieši jų mieste.

Mes išbuvome tenai ligi kitos Mēnulio atmainos. Mēnuliui menkyn eiti pradējus, man pasidarē nuobodu. Pradējau vaikščioti miesto gatvēmis ir patekau to miesto dievybēs sodnan. Gelsvais rubais vaidilos tylēdami vaikščiojo po žaliuojantį sodną. Ant juodo marmuro pamato stovējo rausvai-raudonas namas, kuriame dievas

gyveno. Namo durįs buvo auksuotu laku padengtos ir išpuoštos dubiais povų ir jaučių paveikslais iš poliruoto aukso. Stogas buvo šviesiai-žaliu farforu padengtas, briaunos apkabintos mažais varpeliais. Kuomet balti karveliai lēkdavo pro šalį, jie palytēdavo sparnais varpelius ir priversdavo juos skambēti.

Priešais šventyklą buvo skaidraus vandens baseinas, dryžu oniksu išklotas. Atsiguliau šale jo ir išblyškusiais savo pirštais palytējau plačius lapus. Vienas vaidilų priējo prie manēs ir atsistojo iš užpakalio. Ant kojų turējo sandales: viena minkštos gyvatēs uodos, kita iš paukščių plunksnų. Ant galvos buvo juoda milinē mitra, sidabro pusiaumēnuliais papuošta. Septyni geltoni pusiaumēnuliai buvo išausti jo rubuose, o susiraitę jo plaukai buvo surma nudažyti.

Netrukus jis prakalbējo manin: ir užklausē, ko aš norinti.

Pasisakiau norinti dievybēs pamatyti.

- Dievybē medžioja, tarē vaidila, indomiai žiurēdamas manin savo šnairiomis akimis.
- Pasakyk man, kuriame miške, ir aš eisiu tenais, atsakiau.

Vaidila paglostē plona savo apsiausta ilgais nusmailintais nagais.

— Dievybē miega, — sumurmējo jis.

— Pasakyk man, kurioje vietoje, ir aš budēsiu prie jos, — atsakiau.

— Dievybē valgo, — sušuko jis.

— Jei vynas saldus, gersiu su ja; jei kartus — gersiu taippat drauge, — atsiliepiau.

Vaidila palenkē savo galvą nustebęs ir, pakēlęs mane už rankų, įvedē šventyk

lon.

Ir pamačiau pirmąjame kambaryje stovylą, sēdinčią ant sosto iš jašmos, išmarginto dideliais rytų žemčiugais. Stovyla buvo išpjaustyta iš juodmedžio ir lygaus didumo su žmogum. Kaktoje buvo įstatytas rubinas ir tiršti taukai varvējo nuo galvos ant šonų. Kojos buvo raudonos nuo kraujo ką-tik nudurto ēriuko, šonai apjuosti vario diržu, kurin buvo įstatyta septyni berilai.

Ir tariau vaidilai:

— Tai yra dievybē?

Ir jis atsakē:

— Taip, tai dievybē.

— Parodyk man dievą, — sušukau, — o ne, tai užmušiu tave. — Ir aš palytējau jo ranką ir ji nudžiuvo.

Vaidila pradējo maldauti mane.

— Tegul mano valdovas išgydo savo tarną, tuomet parodysiu jam dievą.

Papučiau savo kvapu ant jo rankos ir ji atsigavo. Vaidila suvirpējo ir nuvedē mane kitan kambarin. Pamačiau stovylą ant nefrito papēdēs, dideliais izumrudais apkarstytą. Stovyla buvo iš drambliakaulio ir du kartu didesnē už žmogų. Jo veidą puošē chrizolitas, krutinē nutepta mira ir cinamonu, vienoje rankoje laikē kreivą skiptrą iš nefrito, kitoje apvalų krištalą. Apsiavęs buvo vario kurpēmis. Storą jo kaklą apjuosē grandinis iš selenitų.

Paklausiau vaidilos:

— Tai yra dievybē?

Jis atsakē man:

— Taip, tai yra dievybē.

— Parodyk man dievą, — sušukau, — o ne, tai užmušiu tave. — Palytējau jo akis ir jis apjako.

Vaidila pradējo maldauti mane, tary-

damas:

— Tegul mano valdovas išgydo savo

tarna, tuomet parodysiu jam dieva.

Papučiau savo kvapo į jo akis ir jis praregējo. Vaidila vēl suvirpējo ir invedē mane trečian kambarin. Ir kas-gi! Ten nebuvo nē Dievo, nē, apskritai imant, ko-kios stovylos, tiktai apvalas metalinis veidrodis, ant akmens aukuro pastatytas.

Ir tariau vaidilai:

— Kur dievybē?

Jis atsakē man:

— Nēra jokios dievybēs, išskyrus tą

veidrodį, kurį čia matai, nes tai Išminties veidrodis. Jame atsispindi visi daiktai, danguje ar ant žemēs esą, išskyrus veidą to, kuris jin žiuri. Daug yra kitokių veidrodžių, bet anie veidrodžiai tai — Asmenēs Nuomonēs veidrodžiai. Tiktai šis vienas veidrodis — Išminties Veidrodis. Ir tie, kurie jį turi, žino viską ir nieko nuo jų negalima paslēpti. Neturį-gi to veidrodžio, neturi Išminties. Tas veidrodis ir yra dievybē ir mes gerbiame jį. — Aš pažiurējau veidrodin, ir buvo ištiesų taip, kaip vaidila sakē.

Ir aš nepaprastą padariau dalyką, bet tas nesvarbu: dauboje, iš viso vienos dienos kelio atstume nuo šičia, paslēpiau Išminties Veidrodį... Leisk man ineiti tavin ir buti tavo tarnu, ir tu busi išmintingiausias už visus galvočius ir Išmintis bus tavo. Leisk man ineiti tavin ir nebus išmintingesnio už tave.

Bet Jaunas Žvejas nusijuokē.

— Meilē geresnē už Išmintį, — sušuko jis, — o Mažoji Undinē myli mane.

— Ne, nieko nēra geresnio už Išmintį.

×

— atsakē siela.

— Meilē geresnē, — atsakē Jaunas Žvejas ir pasinērē gelmēn... Siela-gi raudodama nuējo pelkēmis. Dar vieniems metams praslinkus, siela atējo pajurin ir pasišaukē Žveją. Jis išplaukē iš gelmių ir tarē jon:

— Kam šauki tu mane?

Siela atsakē:

— Eik artyn, kad aš galēčiau pasikalbēti su tavim; aš mačiau nepaprastus dalykus.

Jis prisiartino, atsigulē ant smēlio ir, parēmes galva ranka, klausēs.

— Palikus tave, nusikreipiau į pietus ir nukeliavau. Iš pietų visi turtai ateina. Šešias dienas ējau keliu, Aštero miestan vedančiu; ējau raudonais, dulkētais keliais, kuriais piligrimai vaikščioja. Septintos dienos rytą pakēliau akis ir ką-gi... Miestas gulējo po mano kojų. Jis visas guli dauboje. Tame mieste devyneri vartai ir prieš kiekvienus vartus stovi arklys, kuris žvengia, kuomet beduinai nusileidžia nuo kalnų. Sienos aptrauktos variu, sargybinių bokštai ant sienų padengti cinku. Kiekviename bokšte stovi šaulys saidoku rankoje. Saulei tekant jie leidžia po strēlą gongan, o saulei leidžianties pučia ragan.

Man miestan ineiti panorējus, sargybiniai sulaikē mane ir užklausē, kas aš esanti. Atsakiau dervišu esanti ir einanti Mekon, kur laikoma žalioji čarda, ant kurios Korano žodžiai angelų rankomis sidabrinēmis raidēmis išsiųti. Sargybiniai

nustebo ir paprašē ineiti.

Viduryje miestas panašus į prekyvietę. Ak, kad tu butum buvęs su manim! Skersai siaurų gatvių pratiesti linksmučiai popieriniai žibintuvai, lyg didelēs plaštakēs. Kada vējas pučia per stogus, žibintuvai siubuoja ir išsipučia, yt muilo burbulai. Pirkliai sēdi prie savo sankrovų ant šilkinių kilimų. Jų juodos barzdos tiesios, čalmos nubarstytos aukso žibučiais; pjaustytų persikų branduoliai ir gintaro poteriukai slysta per jų šaltus pirštus. Kai-kurie jų parduoda galbaną, nardą ir nepaprastas kvapylas nuo Indijos juros salų, tirštus raudonųjų rožių taukus, myrą ir smulkučius nusmailintus gvaizdikus. Kuomet apsistoji ir kalbiesi su jais, jie beria saują kodylo ant žarijų ir oras pakvipsta. Mačiau sirijietį, kuris laikē rankose ploną lazdą, panašią į nendrę. Pilki dumų siulai ruko iš jos ir jų kvaptis panaši buvo į migladų kvaptį pavasarį. Kiti parduoda sidabro braslētus, šviesiai žalsva biriuza apibarstytus; vario grandinēlius, mažais žemčiugais papuoštus; tigro nagus, auksan intaisytus ir auksuotos kates nagus, vadinamos leopardu, taip-pat auksan intaisytus; auskarus iš pragręžtų izumrudų ir žiedus iš išskaptuotos jašmos. arbatnamių girdēti gitarų gaidos; opiumo rukytojai baltomis šypsojančiomis akimis žiuri į praeivius.

Ak, kad tu butum buvęs su manim!... Vyno pirkliai stumdosi per minią didelēmis odos puslēmis ant pečių. Daugelis jų parduoda Širaco vyną, saldų kaip medus. Paduoda norintiems gerti mažuose metaliniuose puodeliuose ir inberia vynan rožių lapelių. Ant prekyvietės stovi vaisių pardavējai. Jie parduoda: nunokusias fygas, plēmuotu auksuotu viduriu; dynes, muskusu kvepiančias; geltonas, kaip topazai, kitras; rausvus obuolius, baltųjų vynuogių kekes; apskritus rausvai-geltonus apelsinus ir apvalias citrinas, žalio aukso varsos. Viena karta mačiau praeinanti drambli. Jo nosis išmarginta buvo raudonais ir geltonais dažais, ant ausų užmautas buvo raudono šilko tinklas. Dramblys sustojo prie vienos sankrovos ir ēmē ēsti apelsinus, pirklys vien juokēs iš to. Įsivaizdinti negali, kokie-tai ypatingi žmonēs. Kuomet jie linksminas, tai eina pas paukščių pirklius. nusiperka paukštelį narvelyje ir išleidžia laisvēn, kad jų džiaugsmas dar didesnis butų. Kuomet nuliudę, susižeidžia erškēčiais, ,kad jų liudēsis nesumažētų.

Vieną vakarą sutikau keletą negrų, kurie nešė per prekyvietę sunkų palankiną. Jis buvo padirbtas iš paauksuoto bambuko, stulpeliai rausvu laku nutepti ir papuošti bronziniais povais. Langai buvo uždengti užkabomis, ant kurių išsiuvinēti buvo vabalų sparnai smulkučiais žemčiugais. Tuo kartu, kaip palankiną nešē pro mane, iš jo pažiurējo išblyškęs čerkesaitēs veidas ir nusišypsojo. Aš nuējau paskui, mergaitē-gi ēmē skubinties ir raukēs. Bet man tas nerupējo; didelis žingeidumas apēmē mane.

Galų-gale jie sustojo prie ketvirtainio balto namelio be langų ir mažomis durimis, panašiomis į rusies duris. Padējo palankiną ant žemēs ir tris kartus pabeldē jin vario plaktuku. Armēnas, žaliu švarku, pažvelgē pro vartelius ir, pamatęs juos, atidarē duris, patiesē kilimą ant žemēs ir iš palankino išējo moteriškē. Ineidama naman ji pažiurējo manin ir vēl nusišypsojo. Niekuomet nemačiau tokio išblyškusio žmogaus.

Mēnuliui patekējus, aš sugrįžau atgal ir jieškojau to namo, bet jau nebebuvo. Pamačiusi tai, aš supratau, kas ta moteriš-

kē buvo ir kodel ji šypsojos manin.

Ak, kad tu butum buvęs su manim!... Jaunojo mēnulio šventę jaunutis Valdovas išējo iš savo rumų ir nuējo mečetin pasimelsti. Jo plaukai ir barzda papuošti buvo rožių lapeliais, skruostai padengti lengvučiu aukso dulkių sluogsniu, delnai ir kojos spindējo šafranu.

Saulei tekant jis išējo iš savo rumų sidabro rubuose, o saulei leidžianties grįžo aukso rubuose. Žmonės puolė kniupšti, veidus slėpdami, bet aš nenorėjau to daryti. Stovėjau prie finikų pirklio ir laukiau. Pamatęs mane, Valdovas pakėlė savo nudažytas blakstienas ir aš sustojau. Stovėjau nesijudindama ir nepasveikinau jo. Žmonės stebėjos mano drąsa ir patarė man bėgti iš miesto. Aš nesirupinau tuo, bet nuėjau ir atsisėdau prie svetimų dievų pirklių, kurių čia neapkenčia del jų viltvilingumo. Kuomet aš papasakojau jiems apie savo pasielgimą, kiekvienas jų davė man po dievuką ir prašė tą dovaną paimti.

Tą naktį, kurią aš gulėjau ant priegalvio arbatnamelyje Granatų gatvėj, atėjo Valdovo sargyba ir nuvedė mane ruman. Man inėjus, uždarė visas duris ir užkalė jas grandiniais. Viduje buvo kiemas, arkadomis aptvertas. Sienos buvo iš balto alebastro, vietomis mėlinu ar žaliu akmenu išmargintos; kolonos iš žalio marmuro, o grindįs iš rausvai-geltono marmuro. Ligšiol nieko panašaus nebuvau mačiusi.

Man per kiemą praeinant, dvi moteriški pažvelgē nuo balkono ir sviedē manin keiksmo žodžius. Sargyba ēmē skubēti, ir jų vylų galai skambējo, baldydamos į poliruotas grindis. Jie atidarē dureles iš išpjaustyto drambliakaulio ir aš atsiradau gausiai palietame sodne, septyniomis terasomis žemyn nusileidžiančiu. Sodnas buvo apsodintas tulpēmis, mēnulio gēlēmis ir sidabruotomis aloe. Tarytum plonytē krištalo lazdelē mirgējo fontana vakaro tamsoje. Kiparisai išrodē baigiančiais degti nuodeguliais. Ant vieno jų suokē lakštutē.

Sodno gale stovējo mažas paviljonas. Mums prie jo priējus, du eunuchai išbēgo mus pasitikti. Riebųs jų kunai svyrinējo jiems beeinant ir žingeidžiai žiurējo jie manin geltonų blakstienų akimis. Vienas jų nusivedē šalin sargybos vadą ir kažką sušnibždo jin tyliu balsu. Kitas kramtē kvaptingus blynelius, kurių sutingusia ranka išsiimdavo iš apskritos, mēlina emalija padengtos dēžutēs.

Į keletą minučių vadas atleido kareivius. Jie nuējo atgal ruman, eunuchai sekē paskui jų, skindamiesi pakeliui saldžių šilkamedžio uogų... Vieną kartą vyresnisai eunuchas atsigręžē ir nusišypsojo viltvilingsi

lingai.

Paskui nuvedē mane sargybos vadas paviljonan. Be mažiausios baimēs pakēliau sunkią uždangą ir inējau vidun.

Jaunutis Valdovas gulējo ant guolio iš liuto odų, o sakalas sēdējo ant jo rankos. Iš užpakalio stovējo nubijietis vario šalmu. ligi juostos nuogas, dideliais sunkiais auskarais sudraskytose ausyse. Šale guolio ant skobnelio gulējo didelis turkų kardas. Pamatęs mane, Valdovas susiraukē ir

užklausē:

— Kaip vadiniesi? Ar tu nežinai, kad aš šio krašto valdovas?

Bet aš nieko neatsakiau.

Parodē pirštu kardą. Nubijietis sugriebęs kardą ir, šokęs ant manęs, sudavē man labai stipriai. Ašmens švilpdamos perlēkē per mane, bet nieko blogo man nepadarē. Nubijietis pargriuvo ant grindų. O kuomet jis atsikēlē, jo dantįs barškējo iš baimēs ir jis pasislēpē už guolio.

Valdovas pašoko ir, sugriebęs vylą, paleido ją manin. Aš sugriebiau vylą ore ir perlaužiau pusiau. Jis paleido manin strēlą, bet aš pakēliau ranką ir strēla užkibo ore. Tada ištraukē jis kinžalą iš-užbalto diržo ir įsmeigē jį nubijiečio gerklēn, kad vergas negalētų papasakoti apie gēdą. Nelaimingasis pradējo rangyties, yt prispausta gyvatē ir kruvinos putos prasimušē pro lupas. Kada jis numirē, Valdovas kreipēsi manin ir, nusišluostęs nuo kaktos prakaito lašą purpurine išsiuvinēto šilko skarele, tarē:

— Ar tu tik ne pranašas, kad nieko blogo neįstengiu tau padaryti, ir ar ne pranašo sunus, kad aš negaliu tau užkenkti? Maldauju tavęs, apleisk mano miestą dar šiandien, nes, kol tu čia esi, mano valdžia nieko nereiškia.

Ir atsakiau aš jam:

— Atiduok man pusę savo turtų ir aš išeisiu iščia.

Paēmē mane už rankos ir išvedē sodnan. Kuomet sargybos vadas pamatē mane, jis nustebo. Kuomet eunuchai pamatē mane, jų kojos virpējo iš baimēs ir jie sugriuvo kniupšti.

Pilyje yra raudono porfiro ašmasienis kambarys su žvynotomis vario lubomis, lempomis nukabinētas. Valdovas palytējo vieną sienų, ji atsivērē ir mudu inējova koridorin, daugybe žiburių nušviestan. Sienų įlankose iš dviejų pusių stovējo vyno ąsočiai, ligi viršaus sidabro pinigų pripilti. Kuomet priējova koridoriaus vidurį, valdovas ištarē tą žodį, kurio nereikējo ištarti, ir atsivērē granito durįs ant nematomų užraktų ir valdovas pridengē veidą rankomis, kad neapjakti.

Tu neintikēsi, kokių ten brangumynų buvo: dideli šliužų kevalai pilni buvo žemčiugų, išskaptuoti dideli akmens pripilti buvo raudonų rubinų. Auksas sudētas buvo į drambliaodžių skrynes, o aukso smēlis
— odų buteliuose. Krikštalinēse torēlēse gulējo opalai, nefrito torēlēse — sapfirai. Apvali žali izumrudai eilēmis buvo išdēstyti ant plonyčių drambliakaulio torēlių. Vie-

name kampe stovējo šilko maišai, vieni jų pilni buvo biriuzų, kiti berilų. Medžioklės ragai iš drambliakaulio pripilti buvo tamsiai-mėlinais ametistais, variniai-gi ragai—chalcedonais ir sardonikais. Kedro kolonos apkabintos geltonais katės siulais. Ant plokščių apvalių skydų gulėjo raudono vyno varsos karbunkulai. Ir vis-gi, aš vos tik dešimtą dalį papasakojau tau to, kas ten buvo.

Kuomet valdovas atēmē rankas nuo veido, jis tarē manin:

— Tai mano turtų namas, ir pusē to, ką tu čia matai, prigulēs tau, kaip esu pažadējęs. Duosiu tau kuprių ir tarnų, jie klausys tavęs ir nuveš tavo turtus kokion nori svieto dalin, kur tik tu panorēsi. Ir tas reikia šiąnakt padaryti, nes aš nenoriu, kad Saulē, mano tēvas, matytų, jog mano mieste yra žmogus, iš kurio aš nestengiu gyvybēs atimti.

Bet aš atsakiau jam:

— Auksas, čia esąs, tavo ir sidabras tavo, tavo taip-pat brangųs akmenįs ir kiti brangumynai, bet man jų nereikia. Aš nepaimsiu nieko iš tavęs, išskyrus mažąjį žiedą, kurį tu nešioji ant piršto.

Valdovas susiraukē.

— Tai paprastas švino žiedas, — sušuko jis. — Jis nieko nevertas, todel imk pusę mano turtų ir išsinešink iš mano miesto. — Ne, — atsakiau. — Aš nepaimsiu nieko, kaip tik tą švino žiedą, nes aš žinau, kas jo viduryje parašyta ir kokiu tikslu.

Valdovas suvirpējo ir maldaudamas

tarē manin:

Paimk visus turtus ir išeik iš miesto. Aš užleidžiu tau iš savo turtų dalį.

Ir aš padariau nepaprastą dalyką, bet tas nesvarbu: urve, vienos dienos kelionēs atstume iščia, aš paslēpiau Turtų Žiedą. Kelionēs tik vieną dieną ir Žiedas laukia tavęs atvykstant. Tą žiedą turįs, turtingesnis už viso pasaulio karalius. Todel eik ir pasiimk jį ir viso pasaulio turtai bus tavo.

Bet Jaunas žvejas nusijuokē.

— Meilē geresnē už turtus, — sušuko jis, — ir mažoji Undinē myli mane.

— Ne, nieko geresnio nēra už turtus,

— tarē siela.

— Meilē geresnē, — atsakē Jaunas Žvejas ir pasinērē į gilmes. O siela, raudodama, nuējo pelkēmis.

* *

Ir kada praslinko treti metai, siela atējo pajurin ir pasišaukē Jauną Žveją. Jis išplaukē iš gilmių ir tarē:

— Kam tu mane šauki?

— Eik artyn, noriu pasikalbēti su tavim. Aš mačiau nepaprastus daiktus.

Jis prisiartino, atsigulē ant smēlio ir parēmęs galvą ranka, klausēs:

Ir tarē jin:

— Man žinomame mieste yra smuklē arti upēs kranto. Sēdējau ten su jureiviais, kurie gērē dvieju varsu vyna, valgē miežiu duona ir maža sudyta žuvi, su lauro ir vyšnių lapais, ir uksusu patiekta. tuo laiku, kuomet mes ten sēdējome ir linksminomēs, inējo senis kilimu ir dviems gintaro ragais kanklēmis nešinas. Ištieses kilima ant grindų, jis užgavo rageliu stygas, ir mergaitē uždengtu veidu išbēgo ir ēmē šokti. Jos veidas uždengtas buvo gazo uždangalu, bet ji šoko basa. Ir judējo jos basos kojos po kilimą, kaip du baltu balandēliu. Niekuomet nieko dailesnio neteko man matyti. Miestas, kuriame ji šoka, vienos dienos keliones atstume iš čia.

Dabar, kuomet Žvejas išgirdo savo sielos žodžius, jis atsiminē, kad mažoji Undinē neturi kojų ir kad ji negal šokti. Beprotingas noras apēmē jį ir jis tarē:

— Viena diena kelionēs tan miestan, ir aš visuomet galiu savo mylimojon sugrįžti. — Jis susijuokē, atsikēlē ir nuējo ant kranto. Kuomet priējo krantą, jis vēl susijuokē ir ištiesē rankas savo sielon. Siela iš džiaugsmo garsiai sušuko, pasitiko jį tekina ir inējo jin. Ir Jaunas Žvejas pa-

matē priešais savęs tą kuno šešēlį, kuris yra sielos kunu.

Ir tarē jin siela:

— Neleisime laiko veltui ir leisivos kelionēn, nes Juros Dievai pavydųs ir valdo baisenybes, kurios jų liepimus išpildo.

Ir juodu skubinos. Visą naktį ējo prie mēnulio, visą dieną prie saulēs. Ir

vakarop priējo miestą.

Ir tarē Jaunas Žvejas savo sielon:

— Ar tai tas pats miestas, kur šoka ta mergaitē, apie kurią tu man pasakojai? Ir siela atsakē:

— Tai ne tas miestas, bet kitas. Bet,

vis-gi, ineikiva jin.

Juodu inējo miestan ir nuējo gatvēmis. Kuomet ējo Juvelirų gatve, Jaunas Žvejas pamatē dailų sidabro torēlių, sankrovos lange išstatytą. Ir tarē siela:

— Paimk tą sidabro torēlių ir paslēpk.

Ir jis paēmē torēlių ir paslēpē jį savo apsiausto raukšlēse ir juodu skubiai išējo iš miesto.

Ir kuomet juodu nuējo vienas varsnas, Jaunas Žvejas susiraukē, numetē torēlių ir tarē savo sielon:

— Kam liepei tu tą torēlių man paimti? Tai blogas pasielgimas.

Bet siela atsakē:

— Nesirupink, nesirupink.

Ir antros dienos vakarop juodu pri-

ējo kita miesta ir Jaunas Žvejas tarē savo sielon:

— Tai tas, turbut, miestas, kur šoka ta mergaitē, apie kurią tu man pasakojai?

Ir atsakē jam siela:

— Tai ne tas miestas, bet kitas. Bet,

vis-gi, ineikiva jin.

Ir juodu inējo miestan ir nuēju Kurpių Pirklių gatve. Jaunas Žvejas pamatē vaiką, kuris stovējo prie vandens indo. Ir tarē siela:

— Suduok vaikui. — Jis sudavē vaikui taip, kad tas pradējo verkti ir, tai padarę, juodu skubinai išējo iš miesto.

Ir kada juodu nukeliavo vienas varsnas, Jaunas Žvejas supyko ir tarē savo

sielon:

— Kam tu pamokei mane vaiką užgaut? Tas blogas pasielgimas.

Bet siela tarē jin:

— Nesirupink, nesirupink.

Trečios dienos vakarop juodu priēje miestą ir Jaunas Žvejas paklausē sielos:

— Tai tas miestas, kur šoka ta mergaitē, apie kuria tu man pasakojai?

Ir atsakē jam siela:

— Galbut tai ir tas pats miestas. To-

del ineisiva jin.

Ir juodu inējo miestan. Bet niekur negalējo rasti Jaunas Žvejas nē upēs, nē tos smuklēs prie upēs. Gyventojai stebēdamies žiurējo jin, ir apēmē jį baimē ir tarē jis savo sielai:

— Eiva iščia, nes tos, kuri baltomis kojomis šoka, čia nēra.

Bet siela atsakē:

— Ne, palaukiva. Naktis tamsi ir ant kelio sutiksiva žmogžudžius.

Ir atsisēdo Žvejas ant prekyvietēs atsilsēti. Netrukus pro šalį praējo gaubturu prisidengęs pirklys, rago žibintuvu nešinas. Ir tarē jam pirklys:

— Kam tu sēdi ant prekyvietēs, juk matai, kad sankrovos uždarytos ir pundai suraišioti?

Ir atsakē jam Jaunas Žvejas:

— Negaliu nē vienos smuklēs tame mieste atrasti ir neturiu giminēs, kuris priglaustų mane.

— Ar-gi mes ne visi giminēs? — tarē pirklys. — Ar ne visus mus vienas Dievas sutvērē? Todel eiva su manim, aš turiu kambarį svečiams.

Jaunas Žvejas atsikēlē ir nuējo su pirkliu jo naman. Ir kuomet jis inējo naman per granatų sodną, pirklys atnešē jam vario inde rožių vandens rankoms nusiplauti ir nunokusių dynių troškuliui nuraminti ir padavē jam ryžių torēlių ir kepto ēriuko gabalą.

Ir kuomet Žvejas pavalgē, pirklys nuvedē jį svečių kambarin ir prašē jo gulti

ir miegoti. Jaunas Žvejas padēkojo, pabučiavo žiedą ant jo rankos ir atsigulē ant avių kailių varsuotų kilimų. Ir, apsiklojęs juodų vilnų antklodę, užmigo.

Tris valandas prieš auštant, kuomet dar naktis buvo, siela pažadino jį ir tarē:

— Kelkis, nueik pirklio kambarin, tan pačian kambarin, kur jis miega, užmušk ji ir paimk auksą, nes jis mums reikalingas.

Ir Jaunas Žvejas atsikēlē, nukako pirklio kambarin. Pas pirklio kojas gulējo kreivas kardas, o šale ant tacos devyni aukso ryšuliukai. Žvejas ištiesē ranką ir palytējo kardą. Ir kuomet jis palytējo kardą, pirklys atsiduso, pabudo ir, pašokęs, pats sugriebē kardą ir sušuko Žvejui:

— Argi tu piktu už blogą atsilygini ir kraujo praliejimu moki už globą, kurią

aš tau suteikiau.

Ir tarē siela Žvejui:

— Suduok jam. — Ir sudavē pirkliui taip, kad tas apalpo, sugriebē devynis aukso ryšuliukus, greitai išbēgo per granatų sodną ir nusikreipē ryto žvaigždēn — aušrinēn.

Ir kuomet juodu nuējo vienas varsnas nuo miesto, Jaunas Žvejas susidavē krutinēn ir tarē sielai:

— Kam tu privertei mane užmušti pirklį ir paimti jo auksą? Be abejo tu — pati piktasai. Bet siela atsakē jam:

— Nesirupink, nesirupink.

— Ne, — atsakē Jaunas žvejas. — Aš negaliu buti ramus, nes visa tai, ka tu mane padaryti privertei, aš neapkenčiu ir prašau pasakyti, kam tu taip su manim pasielgei.

Ir atsakē jam siela:

- Išvarydamas mane, nedavei širdies, matai, kodel aš to visko išmokau ir mēgiu tai.
- Ką tu nori pasakyti? sušnibždo Žvejas.
- Tu pats žinai, atsiliepē siela, tu pats puikiai žinai. Argi užmiršai, kad man širdies nedavei? Man rodos, kad ne. Taigi nesirupink pats ir nejudink manęs, bet buk ramus, nes nebus tokio skausmo, kurio tu nustotum ir nebus tokios linksmybēs, kurios tu neparagautum.

Kuomet Žvejas išgirdo tuos žodžius,

jis sudrebējo ir tare sielon:

— Tu pikta ir privertei mane mano mylimąją užmiršti. Suviliojai mane pagundomis ir užvedei ant nuodēmių tako.

Ir atsakē jam siela:

— Juk tu neužmiršai, jog išvaręs mane, nedavei man širdies. Eiva kitan miestan ir linksminsivos, nes turiva devynius aukso ryšuliukus.

Bet jaunas Žvejas paēmē tuos devynis

aukso ryšuliukus, numetē ant žemēs ir su-

mindžiojo.

— Ne, — sušuko jis, — man nēra darbo su tavim ir niekur aš neisiu su tavim ir kaip anuomet išvariau tave, taip išvarysiu ir dabar, nes tu man nieko gero nesuteikei. — Jis nusikreipē mēnulin ir mažu peiliuku su rankena iš žalios gyvatēs odos mēgino nupjauti nuo savo kojų kuno šešēlį, kuris yra sielos kunu.

Bet siela neišējo, nesiklausē jo liepimų

ir tarē jin:

— Burtai, kurių tave ragana išmokino, daugiau tau nepagelbēs, nes aš negaliu atstoti nuo tavęs, o tu negali manęs išvaryti. Tiktai vieną kartą per savo gyvenimą gali išvaryti savo sielą. Tas, kurs išnaujo su ja susivienys, turi užlaikyti ją ant visados, ir tame jo bausmē ir jam atlyginimas.

Ir Jaunas Žvejas išblyško, suplojo

rankomis ir sušuko:

— Ragana melagē, nes ji to man nepasakē.

— Ne, — atsakē siela, — ji tik ištikima Tam, Kurį gerbia ir Kuriam amžinai tarnaus.

* *

Ir kuomet Jaunas Žvejas patyrē, kad jis negalēs nuo savo sielos pasiliuosuoti, kad jo siela tokia pikta, kad ant visados pasiliks jame — jis pargriuvo ant žemēs ir graudžiai apsiverkē.

Dienai išaušus, Jaunas Žvejas atsikē-

lē ir tarē savo sielon:

— Susirišiu rankas, kad tavo liepimų nepildyti; uždarysiu lupas, kad tavo žodžiais nekalbēti ir sugrįšiu tenais, kur yra ta, kurią aš myliu. Sugrįšiu juron, užtakon, kur ji paprastai dainuoja; pasišauksiu ją ir papasakosiu jai tą blogą, kurį aš padariau, ir tą blogą, kurį tu man padarei.

Siela gundē jį ir kalbējo:

— Kas tokia tavo mylimoji, jei tu pas ją grįžti? Pasaulyje yra daug dailesnių už ją. Yra ir Samarijos šokējos, kurios šoka įvairius šokius, kaip paukščiai ar žvērįs. Jų kojos nudažytos lauzonija ir ant jų rankų užmaustyti mažučiai vario skambaliukai. Jos juokiasi šokdamos ir jų juokas skaidrus, kaip vandens juokas. Eik su manim ir aš parodysiu jas tau. Kam tau apie nuodēmę kalbēti? Argi tas, kas skaniai valgoma, sutverta ne tam, kad valgyti? Argi nuodinga tas, kas saldžiai geriama? Nesirupink, tik eik su manim kitan miestan. Netoliese iščia mažas miestas, kuriame yra tulpių sodnas. Tame puikiame sodne gyvena baltieji ir mēlsvakrutiniai povai. Jų uodegos, kuomet jie jas išskleidžia ant saulēs, panašios drambliakaulio ar aukso rituliams ir ta, kuri juos lesina, šoka jų linksmybei. Kartais šoka rankomis, kartais kojomis. Jos akįs surma nudažytos ir šnervės panašios į kregždžių sparnus. Prie vienos jos šnervių prikabinta gėlelė, iš žemčiugo išskaptuota. Šokdama ji juokias ir sidabro lankeliai ant jos kojų skamba, tarytum mažučiai sidabro varpeliai. Ir todel nesirupink labai, bet eik su manim tan miestan.

Jaunas Žvejas nieko neatsakē sielai, bet užvērē savo lupas tylējimo žyme, stipria virve susirišo rankas ir grįžo ton vieton, iš kur buvo atējęs, prie mažosios užtakos, kur jo mylimoji paprastai dainuodavo. Ir visą kelią siela gundē jį, bet jis nieko jai neatsakē ir nedarē to blogo, kurį ji stengēs jam inkalbēti — tokia stipri buvo pagiežos jiega jame.

Ir kuomet jis priējo jurą, nurišo virves nuo rankų, nuēmē nuo savo lupų tylējimo žymę ir ēmē šaukti mažąją Undinę, bet ji nesiklausē jo šauksmo, nors jis visą

dieną ją šaukē ir maldavo.

Siela tyčiojos iš jo ir sakē:

— Nedaug džiaugsmo duoda tau tavo siela. Tu panašus į tą, kuris kaitros metu pila vandenį sumuštan indan. Tu atiduodi viską, ką turi ir tu nieko už tai negauni. Geriau tau eiti su manim, nes aš žinau, kur Linksmybių Pakalnē ir aš žinau, kas ten dedas.

Bet Jaunas Žvejas neatsakē sielai. Uolos plyšyje jis pasistatydino trobelę iš karklų ir išgyveno joje ištisus metus. Ir kas rytą šaukdavo jis Undinę ir pusiaudienį jis vēl ją šaukdavo ir naktį nuolatos šaukdavo ją vardu. Bet ji nēvieną kartą neišplaukē iš juros ir niekur juroje negalējo jis jos surasti, nors jieškojo jos urvuose ir žaliuose vandenyse, prieplaukos paliktame vandenyje ir net šaltiniuose, bangų padugnēse.

Ir siela nuolatos gundydavo jį piktu ir šnabždēdavo baisius dalykus. Bet ji nestengē jo suvilioti, tokia begalinē bu-

vo jo meilēs jēga.

Ir metams praslinkus, siela pagalvojo:

— Aš gundžiau savo valdovą blogu, bet jo meilē stipresnē už mane. Gundysiu jį geru ir gal jis paseks mane.

Tuomet kreipēsi ji Jaunan Žvejin ir

tarē:

— Kalbējau tau apie pasaulio linksmybes ir tu nenorējai manęs klausyties. Leisk man pasakoti tau apie pasaulio sopulį ir, galbut, tu paklausysi manęs. Sopulys — šio pasaulio Valdovas ir nēra nēvieno, kuris jo kilpų išvengtų: vienas neturi drabužių, kitas duos. Yra purpuru pasipuošusių našlių, bet yra našlių skarmalais prisidengusių. Po tundras slankioja žaizduoti ir vieni kitų neapkenčia. El-

gētos vaikščioja keliais ir jų krepšiai tušti. Po miestus slankioja Badas, o prie miesto vartų sēdi Maras. Eiva, pataisysiva ta blogą ir padarysiva taip, kad to nebebutų. Kam tau čia likties ir šaukties mylimosios, jeigu tavo šauksmo neklauso? Kas yra meilē, kad tu jai tiek reikšmēs priduodi?

Bet Jaunas Žvejas neatsakē, tokia galinga buvo jo meilēs jēga. Ir kas naktį šaukē jis Undinę, ir kas pusiaudienį šaukē jis ją. Bet nēvieną kartą neiškilo iš juros, nors jieškojo jis jos juros vandenyse, juros daubose, kurios yra po bangų; juroje, kurią naktis apgobia purpuru, kuri pilkēja, kuomet aušrinē skiriasi su ja.

Ir kuomet praslinko antri metai, siela pasakē Jaunam Žvejui, kuris sēdējo nak-

tį vienui-vienas savo trobelėje:

— Viliojau tave blogu ir gundžiau geru, bet tavo meilē stipresnē už mane. Todel prašausi tavęs, leisk man ineiti tavo širdin, kad galēčiau susivienyti su tavim, kaip kitados.

— Gali ineiti, — atsakē Jaunas Žvejas, — nes tomis dienomis, kuomet be širdies tu po pasaulį keliavai, turėjai daug

iškentēti.

— Ant nelaimēs, — sušuko siela, — aš negaliu ineiti tavo širdin, nes ji meilēs pilna.

— Norēčiau tau pagelbēti, — tarē Žvejas.

Ir tuo pačiu akimirksniu pasigirdo baisus kliksmas, kokį kaskartą girdi žmonės, kuomet vienas juros Gyventojų miršta. Jaunas Žvejas pašoko ir nubėgo pajurin. Juodos vilnįs ritos krantan, nešdamos su savim baltesnę už sidabrą naštą. Baltutė, kaip bangos skiauterė, buvo ji ir, kaip gėlelė, supos bangose. Banga pagriebė ją iš vilnių, putos paėmė ją iš vilnių ir krantas priėmė ją, ir Jaunas Žvejas pamatė, kad ties jo kojų gulėjo mažutės Undinės lavonas. Negyva gulėji ji ties jo kojų.

Sopulio inveiktas, raudodamas puolē šale jos ir bučiavo šaltą jos lupų purpurą ir žaidē šaltu jos plaukų gintaru. Puolē ant smēlio, raudodamas, yt iš džiaugsmo virpąs, ir saulēs nukepintomis rankomis priglaudē lavoną savo krutinēn. Šaltos buvo jos lupos, tečiau jis jas bučiavo. Surųs buvo jos plaukai, tečiau jis karčiu džiaugsmu bučiavo juos. Bučiavo jos užmerktas akis, ir surųs bangų lašai nieku buvo prieš jo ašarų kartybę.

Ir mirusiam tvariniui išpažino jis viską. Jos ausų lelijon suliejo jis savo karčios išpažinties vyną. Mažutēmis Undinēs rankomis apkabino savo kaklą ir palytējo jos plonytę gerklę. Karti, aitri buvo jo

linksmybē, ir nepaprasta laime pertekęs buvo jo skausmas.

Juodoji jura artinos ir vaitojo baltos putos, lyg žaizduotasai. Baltais putų nagais įsikabino jura krantan. Iš Juros Karaliaus rumų vēl pasigirdo sopulio kliksmas ir toli juroje duslųs Tritonai sugrojo savo trubomis.

— Bēgk, — tarē siela, — nes jura vis artyn eina ir, jei tu atidēliosi, ji prarys tave. Bēgk, nes man baisu matyti, kad tavo širdis uždaryta nuo manęs tavo meilēs jēga! Bēgk ruimingon vieton. Juk nepasiųsi tu manęs be širdies kitan pasaulin.

Bet Jaunas Žvejas neklausē sielos, tik

šaukēs mažon Undinēn ir sakē:

— Meilē geriau už išmintį ir brangesnē už turtus ir dailesnē už žemēs dukterų kojas. Ugnis neprarys jos ir vanduo jos nenuskandįs Šaukiau tave aušrinēs metu, bet tu neatvykai. Mēnulis girdējo tavo vardą, bet tu neatsiliepei. Ant nelaimēs aš apleidau tave. Bet tavo meilē amžinai gyveno manyje ir tokia galinga buvo ir niekas jos įveikti nestengē, nors aš mačiau blogą ir gerą. Ir dabar, kuomet tu numirei, ir aš mirsiu drauge su tavim.

Ir maldavo jį siela bēgti, bet jis nenorējo, tokia galinga buvo jo meilē. Ir prisiartino jura stengdamasi jį bangomis užkloti. Ir kuomet jis suprato, jog artina-

si galas, tai pabučiavo karštomis savo lupomis šaltas Undinēs lupas ir sprogo jo širdis. Ir kuomet iš meilēs pilnybēs sprogo jo širdis, siela inējo jin ir susivienijo su juo. Ir jura užklojo Žveją savo vilnimis.

Išryto išējo kunigas audringos juros palaiminti, išējo drauge vienuoliai, giesmininkai, tarnai su žvakēmis, kodilninkais ir didelē žmonių minia.

Ir kuomet kunigas juros kranto priējo, jis pamatē Jauno Žvejo lavoną, juros bangų krantan išmestą, ir jo globoje mažutēs Undinēs lavoną.

Supykęs, jis sugrįžo namo, persižegnojo ir tarē:

— Aš nepalaiminsiu juros, nē to, kas joje yra. Tebunie prakeikti juros Gyventojai ir tebunie prakeikti tie, kurie su jais pasižįsta. Tą-gi, kurs del meilēs užmiršo Dievą ir dabar čia guli su savo mylimąja, Dievo teisēs nubaugtas, paimkite jo ir jo mylimosios lavonus ir palaidokite tolimame Paniekintųjų Lauko kampe. Nieku nežymēkite jų kapų, jokio ženklo ant jų nestatykite, kad nieks nežinotų jų atilsio vietos. Prakeikti buvo juodu savo gyvenime, tebunie prakeikti ir mirtyje.

Ir žmonēs padarē taip, kaip jis liepē. Iškasē gilią duobę toli Paniekintųjų Lauko kampe, kur neauga kvaptingosios gēlēs, ir užkasē lavonus.

Ir tretiems metams sukakus, vieną šventadienį kunigas nuējo bažnyčion Viešpaties žaizdų žmonēms parodyti ir pakalbēti su jais apie Viešpaties rustybę.

Ir kuomet apsitaisē, išējo ir nusilenkē prieš aukura, jis pamatē, kad aukuras papuoštas nepaprastomis gēlēmis, kokių jis niekuomet nebuvo matęs. Ypatingai jos išrodē ir ypatinga buvo jų grožē. Ir jų grožē graudino jį, o jų kvaptis labai maloni buvo. Ir jis pajuto džiaugsmą ir negalējo suprasti, iškur tasai džiaugsmas.

Ir kuomet jis atsidarē cimboriją, apkodylavo aukurą, parodē žmonēms baltas plotkas ir vēl paslēpē, kreipēsi į žmones, apie Viešpaties rustybę kalbēti norēdamas. Bet baltų gēlių grožē graudino jį, jų kvaptis tokia maloni buvo, jo lupose kiti žodžiai rados ir jis ne apie Dievo rustybę kalbējo, bet apie tą Dievą, kurio vardas Meilē. Ir kodel jis apie tai kalbējo, jis pats to nežinojo.

Kunigui kalbēti pabaigus, žmonēs verkę. Kuomet jis sugrįžo zakristijon, jo akįs pilnos buvo ašarų. Atējo diakonai ir padējo jam nusivilkti. O jis stovējo lyg sapnuodamas.

Ir kuomet jie nurēdē jį, jis pažvelgē į juos ir užklausē:

— Kas tai per gēlēs ant aukuro ir iškur jos?

Ir atsakē jam:

— Kas tai per gēlēs, mes pasakyti nemokame, bet auga jos toli Paniekintųjų Lauko kampe.

Ir kunigas sudrebējo, sugrįžo savo na-

man ir ēmē melsties.

Ir rytą, kol dar saulē nepatekējo, jis išējo su vienuoliais, giesmininkais ir su tarnais žvakes ir kodilninkus nešusiais ir su didele žmonių minia. Nuvyko pajurin ir palaimino jurą ir visą jos laukinį gyvį. Ir Faunus jis palaimino, mažučius sutvērimēlius, kurie šoka miškuose ir tuos šviesiaakius vabalēlius, kurie iš-už lapų žiuris. Visus Viešpaties pasaulio gyvius jis palaimino, ir žmonēs džiaugēs ir stebējos.

Bet niekuomet daugiau Paniekintųjų Lauke neaugo gēlēs. O juros Gyventojai neužplaukdavo daugiau užtakon, bet išsi-

kraustē į kitas juros sritis.

VAIKAS—ŽVAIGŽDĒ.

Vieną kartą — tai buvo senai — du malkų Kirtēju grįžo namo per didelį pušyną. Buvo žiema ir didelis šaltis. Storas sniego sluogsnis gulējo ant žemēs ir ant medžių šakų; iš abiejų kelio pusių pyškējo šaltis. Priēję prie Kalnų Upelio, pastebējo, jog jis sustyro ore, nes Ledo Karalius buvo jį pabučiavęs.

Toks šaltis buvo, jog nē žvērįs, nē paukščiai nežinojo kur pasidēti.

- Uch! murmējo Vilkas, šlubuodamas, nuleista uodega, slinkdamas per išgulas, oras ištiesų nepaprastas. Ir kątik ta Vyresnybė veikia.
- Uit! uit! čiauškējo žaliosios kanapinēs. Senuolē Žemē pasimirē ir ją aprēdē balta drobule.
- Žemē išteka ir tai jos jungtuvių drapanos, šnabždējo viena antrai Kielēs. Jų mažutēs randonos kojytēs visiškai sustyro nuo šalčio, bet jos laikē savo pareiga žiurēti reikalan iš romantinio atžvilgio.
- Tauzos! šyptelējo Vilkas. Sakau jums, kad tai vien Vyresnybēs apsileidimas; o jei netikite manim, tai aš su-

ēsiu jus. — Vilkas turējo grynai praktikos protą ir niekuomet nesuko sau galvos del argumentų.

— Na, o ką del manęs, — apskelbē Žaliasai Genys, filosofas dvasioje, — tai aš ne šalininkas atominēs teorijos. Kas tiesa,

— tai tiesa; bet dabar labai šalta.

Ir ištiesų pasiutusiai šalta buvo. Mažosios Voverės, augštos eglės dravėse gyvenančios, trynė viena antrai snukučius, kad susišildžius; o Triušiai gulėjo savo uolose susirietę, bijodami nosį laukan iškišti. Vienos tiktai raguotosios Pelėdos, rodos, buvo patenkintos. Jų plunksnos sustyro nuo šalčio, bet tai nelabai joms rupėjo ir, vartydamos didelėmis savo akimis, šukavo po mišką — Tu-vit! tu-vuu! tu-vit! tu-vuu! Kokia graži diena!

Vis tolyn ir tolyn ējo Kirtējai, rupestingai pusdami į pirštus ir baldydamiesi ant sukietējusio sniego sunkiais savo batais, geležinēmis vinimis pasagstytais. Kartą nugrimsdo juodu gilion pusnin ir iškopē iš jos visai balti, kaip kad malunininkai, kuomet girnos duzgena. Antrą kartą paslydo juodu ant slidaus užšalusio ežero ledo; jiedviejų išgulos ryšuliai išsibarstē ir reikējo išnaujo rankioti ir rišti. Tai vēl pasirodē jiedviem, jog suklydusiu ir baimē apēmē juodu: — nes žinojo abu, jog Sniegas beširdis del tų, kas užmiega jo

prieglobstyje. Bet juodu atsidavē gerojo Švento Martyno, keleivių užtarytojo, globon, sugrįžo atgal ir ējo savo keliu. Galųgale juodu išējo pamiškēn ir pamatē, toli klonyje, ugnis savo kaimo.

Jiedu taip apsidžiaugē iš savo išsigelbējimo, kad net balsiai juokties ēmē, ir žemē pasirodē jiedviem sidabro gēle, o mēnu-

lis — aukso gēle.

Tečiau, kada juodu savo skurdą prisiminē, juokas pasikeitē nuliudimu, ir vienas jiedviejų tarē antran:

— Ko čia mudviem džiaugties, kuomet matova, jog gyvenimas priklauso turtingiems, o ne tokiem bēdžiam kaip mudu. Jau geriau buvo mudviem žuti miške nuo šalčio arba nuo kokio plēšriojo žvēries.

— Teisybē, — atsakē jo draugas, — daug duota vieniems ir maža kitiems. Neteisybē padalindino pasaulį ir nieku nenu-

dalino, jei bent skurdą išskyrus.

Bet kol jiedu skundės savo skurdu, įvyko nepaprastas dalykas: iš dangaus nukrito skaidri, puiki žvaigždē. Ji skriejo viena dangaus puse, pralenkdama pakeliui kitas žvaigždes ir, kol Kirtējai žiurējo jon nustebę, pasirodē jiedviem, kad ji nukrito už gluosnyno, augančio beveik prie pačių avidžių, netoliau to, ant kiek tolumo žmogus akmenį numesti galētų.

— Ha! ot laimikis tam, kurs ją sura-

stų! — sušuko juodu ir pasileido tekinu, taip labai gei<u>d</u>ē juodu aukso.

Ir vienas jiedviejų, aplenkęs kitą, prabēgo per gluosnyną ir pamatē ant sniego kaž-ką auksuoto begulint. Greitai pribēges, jis pasilenkē ir pridengē radinį rankomis: tai buvo auksuotas apsiaustas, stebuklingai inaustomis žvaigždēmis ir kelis kartus sulenktas. Kirtējas sušuko savo draugan, radęs iš dangaus nukritusį turtą ir, kuomet tasai prisiartino, jiedu susēdo ant sniego ir atvyniojo apsiaustą, kad pasidalinus aukso pinigais. Bet nelaimē! tenai nebuvo nē aukso, nē sidabro, jokių brangenybių, o tiktai mažutis, giliai įmigęs kudikis.

Ir vienas tarē antran:

— Ot mudviejų vilčių apvylimas. Nesiseka mudviem: kam tasai kudikis. Palikiva jį čionai ir eiva savo keliu, juk mudu turiva savo vaikų ir neturiva teisēs jų duoną svetimiems atiduoti.

Bet antrasai atsakē:

— Ne, negerai butų palikti kudikis čionai sniege mirti, ir, nors aš toks-pat bēdžius kaip ir tu ir daug burnų turiu papenēti iš tuščio puodo, aš visgi paimsiu jį namo ir mano žmona pasirupins juo.

Jis atsargiai paēmē kudikį, rupestingai apdangstē apsiaustu ir lipo nuo kalvos

kaiman. Jo-gi draugas stebējos jo beprotiškumu ir minkštaširdiškumu.

Kuomet juodu atējo kaiman, draugas tarē jin:

— Tegul tau liekas kudikis, o man atiduok apsiaustą, juk mudu susitarēva pasidalinti.

Bet tasai atrēmē:

— Ne, apsiaustas ne mano ir ne tavo, bet tiktai šio kudikio, — ir atsisveikinęs su savo draugu jis nuējo savo grįčion ir pasibeldē:

Kuomet jo žmona atidarē duris ir pamatē jį gyvą esant, apkabino jį ir pabučiavo; ji nuēmē nuo jo išgulų ryšulį, nuvalē sniegą nuo batų ir vadino vidun.

Jis gi tarē:

— Aš radau kaž-ką miške ir atnešiau tau, — ir jis nesijudino nuo slenksčio.

— Kas-gi tai tokio? — sušuko ji. — Parodyk, juk musų namas tuščias ir mums daug ko truksta. — Jis atvyniojo apsiaus-

tą ir parode miegantį kudikį.

— Nelaimingasai! — sušnibždo ji, — ar-gi mums neužtenka savo vaikų, kad tau atējo galvon svetimas kudikis namo parnešti. Kas žino, ar jis mums nelaimēs kokios neatneš? Ir kaip mes jį išauginsime? — ir ji supyko ant vyro.

— Ne, juk tai Vaikas-Žvaigždē, — at-

sakē Kirtējas ir papasakojo, kaip nepaprastai jį suradęs.

Bet žmona nenurimo, ēmē tyčioties iš jo ir bylojo piktai:

- Musų vaikams neužtenka duonos; nejau-gi penēsime dar svetimą? Kas mumis pasirupins? Kas mums duos duonos?
- Dievas rupinas dar-gi žvirbliais ir maitina juos, atsakē jis.
- O žvirbliai ar nemiršta žiemą iš bado? priešinos ji, ar dabar ne žiema?
   Kirtējas tylējo ir nesijudino nuo slenksčio.

Žiaurus vējas paputē iš miško praviron grįčion ir privertē pasipurtyti moteriškę nuo šalčio. Ji pasipurtē ir tarē:

- Uždaryk duris, žiaurus vējas lekia pro duris ir man šalta.
- Namuose, kuriuose sužievējus širdis ar-gi ne visuomet siaučia žiaurus vējas? paklausē Kirtējas. Žmona nieko neatsakē, bet pasislinko arčiau prie ugnies.

Keliomis minutēmis vēliau ji atsigręžē ir pažvelgē vyran: jos akyse spindējo ašaros. Tuomet jis greitai inējo ir padējo kudikį ant jos rankų; ji pabučiavo kudikį ir indējo lovelēn šale jų jauniausio. Išryto Kirtējas paēmē nepaprastą aukso apsiaustą ir indējo jį didelēn skrynion, o žmona padējo ten-pat gintarų grandinēlį, buvusi ant kudikio kaklo.

Tokiuo budu Vaikas-Žvaigždē augo drauge su Kirtējo vaikais, valgē nuo vieno stalo su jais, žaidē drauge su jais. Ir kasmetai buvo jis gražesnis ir visi kaimynai stebējos iš jo: patįs jie buvo tamsiaveidžiai ir juodaplaukiai, jis-gi buvo baltas ir trapus, kaip drambliakaulis; jo plaukai primindavo auksagēlių žiedus, lupos panašios buvo į raudonų žiedų lapelius; akįs tarytum žibutēs ant kranto skaidraus vandens, o kunas — lyg narcizas lauke, kuriame pjovējo kojos dar nebuta.

Tečiau jo gražumas blogan jam išējo. Jis pasidarē didus, piktas ir egoistas. neapkentē Kirtējo ir kitų kaimo vaikų, tarydamas, jog jie žemos kilmēs, kuomet jis augštakilmis ir paeinąs iš Žvaigždēs; jis ingavo ant visų jų viršų ir vadino juos savo tarnais. Nesigailējo jis visai bēdžių, neregių ir kitų nelaimingųjų; svaidydavo į juos akmenis, išvarydavo vieškelin ir sakydavo, tesijiešką duoklių kitose vietose. Ir nēvienas, išskyrus didžiausius bēdžius, neateidavo antru kartu tan sodžiun. Vaikas-Žvaigždē rodēs vien Dailę bemylįs. Jis tyčiojos iš silpnų ir nelaimingų ir piktai išjuokdavo juos. Patį-gi save mylėjo, ir vasarą, kuomet užsnusta vējai, jis dažnai atsiguldavo

prie upelio Kunigo sode ir linksmai žiurējo savo veido gražun atspindin, gērēdamasis savo gražumu.

Kirtējas su savo žmona dažnai subar-

davo jį.

— Mes ne taip elgēmēs su tavim, kaip kad tu elgiesi su nelaimingaisiais, kuriems nēra kas padētų, — sakydavo juodu. — Kodel tu toks žiaurus su tais, kurie pagailos reikalingi?

Dažnai senutis Kunigas pasišaukdavo jį ir stengdavos inkvēpti meilę prie viso

gyvo, tarydamas:

— Ir musē tau sesuo. Neskausk jos. Paukščiams, kurie po miškus skraido, duota laisvē. Negaudyk jų tinklais tiktai vien savo užgaidoms patenkinti. Dievas sutvērē žemēs vabalą ir kurmį ir kiekvienam paskyrē savo vietą. Kam-gi tu neši Dievo pasaulin skausmą? Juk dargi gyvulys laukuose garbina Sutvertoją.

Bet Vaikas-Žvaigždē nesiklausē tų žodžių; jis tik raukēs ar šypsojos ir, sugrįžęs prie savo draugų, vēl kankindavo juos. Vaikai pasiduodavo jam, nes jis buvo gražus ir mitrus, mokējo šokti, švilpinti ir birbynę birbinti. Ir kur Vaikas-Žvaigždē nebutų jų vedęs, jie paklusniai eidavo; ir ką jis nebutų paliepęs, jie padarydavo. Kuomet jis išdurdavo kurmiui akis nusmailinta nendre, jie juokdavos, ir, kuo-

met jis svaidydavo akmenimis į žaizduotuosius, jie ir-gi juokdavos. Visame kame jis valdydavo jais ir visi vaikai pasidarē tokie-pat žiaurųs, kaip ir jis.

Vieną kartą ējo per kaimą sena elgēta. Jos drapanos buvo iš vienų skurlių, kojos kruvinos nuo akmenuoto kelio; jos išvaizda labai graudi buvo. Pailsus, ji atsisēdo po kaštanu atsilsēti. Bet vos pamatē ją Vaikas-Žvaigždē, tuoj tarē savo draugams:

— Žiurēkite! po anuo gražiuoju lapuotu medžiu sēdi nuskarus elgēta. Eime išvaryti ją iš tenais, nes ji bjauri ir nuskarus.

Ir, prisiartinęs, ēmē svaidyti jon akmenis ir tyčioties iš jos. Ji-gi baimingai žiurējo jin, nenuleisdama nuo jo akių. Kuomet Kirtējas, netoliese skaldęs malkinēje malkas, pamatē tai, jis prisiartino ir ēmē barti jį.

— Matomai tu ištiesų kietaširdis ir neturi pagailos. Ką-gi blogą padarē tau ta moteriškē, kad tu taip apsieini su ja?

Vaikas-Žvaigždē paraudo iš piktumo

ir, trinktelējęs koja, prabilo:

— Kas tu toks, kad reikalauni iš manes mano pasielgimų pateisinimo? Aš ne tavo sunus, kad pildyčiau tavo liepimus!

— Tavo teisybē, — atsakē Kirtējas, —

bet aš tavęs pagailējau, kuomet buvau suradęs tave miške.

Išgirdus tuos žodžius, moteriškē sušuko garsiai ir susmuko be žado. Kirtējas nunešē ja savo grįčion, o jo žmona slaugino ja. Ir, kuomet elgēta atsigavo, jie padavē jai valgyti bei gerti ir paprašē pasistiprinti ir nusiraminti.

Bet ji nevalgē ir negērē, tik klausē Kirtējo:

- Tu, rodos, buvai sakęs, radęs kudikį miške? Ar tai ne prieš dešimtį metų buvo?
- Taip, prieš dešimtį metų aš radau jį miške, — atsakē Kirtējas.
- Ar nebuvo ant jo ko-nors nepaprasto? sušuko ji, ar neturējo jis ant kaklo gintarų grandinēlio ir ar nebuvo jis suvyniotas aukso apsiaustan inaustomis žvaigždēmis?
- Tiesa, atsakē Kirtējas, visa buvo taip, kaip kad tu sakai. — Ir, išēmęs iš skrynios gintarų grandinēlį ir aukso apsiaustą, parodē elgētai.

Pamačius tai, ji apsiverkē iš džiaugsmo ir tarē:

— Tai jis, mano mažutis sunelis, kurį aš pamečiau miške. Prašau tavęs, atvesk jį tuoj, juk visą pasaulį apējau jo jieškodama.

Kirtējas su žmona išējo iš grįčios ir pašaukē Vaiką-Žvaigždę:

— Eik grįčion, ten laukia tavęs tavo

motina.

Jis inbēgo greitai, nuostabos bei džiaugsmo genamas. Bet pamatęs jo belaukiančią moteriškę, jis susijuokē išdidžiai ir pratarē:

— Na, kur-gi mano motina? Aš čia nieko kito nematau, kaip ti tą nešvarią el-

gētą.

Moteriškē-gi atsakē jam:

— Aš — tavo motina.

— Tu turbut pamišai, taip kalbēdama! — rusčiai sušuko Vaikas-Žvaigždē. — Aš ne tavo sunus; juk tu tik bjauri, nuskarus elgēta. Eik sau iščia ir kad aš nematy-

čiau daugiau tavo beprotiško veido.

— Ne, tu tikrai mano sunus, kurį aš per mišką nešiaus! — pratarē ji ir, atsiklaupus prieš jį, pratiesē jin rankas. — Žmogžudžiai atēmē tave iš manęs ir numetē paskui tave. Bet aš, vos tik pamačius, tuoj pažinau tave; pažinau lygiai ir ženklus — gintarų grandinēlį ir aukso apsiaustą. Prašau tavęs, eik su manim, juk aš jieškojau tavęs po visą pasaulį. Eik su manim, sunau mano, aš reikalinga tavo meilēs.

Bet Vaikas-Žvaigždē nesijudino iš vietos. Jis užvērē nuo jos savo širdies duris

ir kambaryje girdimi buvo tiktai graudaus moteriškēs verkšlenimo balsai.

Pagalios jis prabilo ir jo balsas skam-

bējo žiauriai bei stačiai:

— Jeigu tiesa, kad tu mano motina, tai geriau butum padarius čionai neatējus ir man gēdos neatnešus; juk matai — aš laikiau save už Žvaigždēs sunų, o ne elgētos, kaip kad tu sakai. Eik-gi sau ir nesirodyk man daugiau į akis.

— Vaje! sunuli mano, — maldavo elgēta, — nejau-gi tu nepabučiuosi manęs prieš mudviem išsiskiriant. Juk aš daug

kentējau, tavęs bejieškodama.

— Ne, — atsakē jis, — tu labai negraži ir aš greičiau sutikčiau gyvatę arba var-

lę pabučiuoti.

Tuomet atsikēlē moteriškē ir, graudžiai raudodama, nuējo miškan. O Vaikas-Žvaigždē, pamatęs, jog ji išējo, apsidžiaugē ir nubēgo vēl prie savo draugų žaisti.

Bet, kuomet vaikai pamatē jį, ēmē

juokties iš jo, tarydami:

— Žiurēk, tu negražus, tarytum varlē, ir bjaurus, lyg gyvatē. Eik šalin! mes nenorime žaisti su tavim, — ir jie išvarē jį iš sodno.

Vaikas-Žvaigždē paniuro.

Ką ten jie tauzija?— pagalvojo jis.
Einu prie upelio ir pasižiurēsiu jin; jis pabylos man apie mano gražumą.

Jis nuējo prie upelio ir pasilenkē ant jo, ir — nelaimē! — jo veidas priminē varlę, o kunas pasidengē žvynomis. Vaikas-Žvaigždē susmuko ant žolēs ir apsiverkē, dejuodamas:

— Tai turbut pabauda už mano nuodēmę. Aš išsižadējau savo motinos ir išvariau ją; aš buvau didus ir žiaurus su ja. Dabar einu ir jieškosiu jos po visą pasaulį ir nenusiraminsiu, kol jos nesurasiu.

Mažutē Kirtējo dukrelē priējo prie jo; ji uždējo savo ranką ant jo peties ir tarē:

— Didelis daiktas, kad tu savo gražumo nustojai? Likkis su mumis, aš nesityčiosiuos iš tavęs.

— Ne, — atsakē jis, — aš buvau žiaurus su savo motina ir kaipo pabauda teko man ta nelaimē. Ir todel turiu išeiti iščia ir klajosiu po pasaulį, kol aš jos nesurasiu ir kol ji man nedovanos.

Ir jis nubēgo miškan ir ēmē motiną šaukti, prašydamas sugrįžti; bet nieks neatsiliepē. Ištisą dieną šaukē jis ją; sauleigi nusileidus, jis atsigulē atsilsēti ant lapų. Paukščiai, žvērįs, prisimindami jo žiaurumą, aplenkdavo jį, ir jis buvo vienui-vienas; tiktai varlē žiurējo jin ir, išlēto lankstydamos, prašliuožē gyvatē.

Atsikēlęs rytą, nusiskynē keletą karčių uogų ir ēmē valgyti. Paskui, graudžiai verkdamas, nuējo tankiu mišku. Ir viską, ką tik jis sutikdavo pakeliui, klausdavo, ar nematę kartais jo motinos.

Jis tarē kurmin:

— Tu gali požemiais vaikščioti. Pasakyk, ar nēra tenais mano motinos?

— Tu išdurei man akis, — atsakē Kurmis, — kaip-gi galiu aš matyti?

Jis tarē Kielēn:

— Tu skraidai viršui augštų medžių ir gali visą pasaulį matyti. Pasakyk, ar nematai kur mano motinos?

Bet Kielē atsakē:

— Žaisdamas tu nukirpai mano sparnus. Ar-gi aš galiu lakioti?

Ir mažosios Voveraitēs, kuri dravēje gyvena, klausē jis:

— Kur mano motina?

— Tu užmušei mano motiną, tu ir sa-

vo motinos jieškai, kad ją užmušti?

Vaikas-Žvaigždē apsiverkē ir, nulenkęs galvą, atsiprašē Dievo sutvērimų ir nuējo tolyn mišku, elgētos jieškodamas. Trečią dieną jis išējo kiton miško pusēn ir nusileido klonin.

Kuomet jis ējo per kaimus, vaikai tyčiojos iš jo ir svaidē jin akmenimis. Gyventojai-gi neleido jo nakvoti klētyse, bijodami, kad neužkrēstų rudimi javų, nes jis toks bjaurus buvo. Ir darbininkai varē jį nuo savęs ir nieks neturējo pagailos del jo. Apie elgētą, kuri jo motina buvo, jis niekur nieko negalējo sužinoti, nors jis kiaurus tris metus vaikščiojo po pasaulį. Kartais rodydavos jam, matąs ją priešais ant kelio: jis imdavo šaukti bei bēgti paskui, kol aštrųs akmenįs nesukruvindavo jam kojų. Bet pavyti jos jis negalējo, o pakeleiviai gyventojai tvirtino, nematę nē jos, nē kitos jon panašios, ir tik tyčiojos iš jo skausmų.

Kiaurus tris metus jis keliavo per pasaulį ir niekur nesutiko nē meilēs, nē užuojautos, nē pagailos. Pasaulis del jo buvo lygiai toks-pat, koks jis buvo savo išdidumo metu.

Vieną vakarą Vaikas-Žvaigždē priējo prie vartų vieno murais aptverto miesto, ant kranto upēs, ir, pavargęs, kruvinomis kojomis, norējo ineiti jin. Bet stovį ant sargybos kareiviai, alebardomis užstojo kelią ir rusšiai tarē:

- Ko čia tau reikia?
- Jieškau savo motinos, atsakē jis, prašau jūs, praleiskite mane; galbut, ji šiame mieste.

Bet jie ēmē tyčioties iš jo ir vienas jų, juodą barzdą kratydamas, nuleido ant žemēs skydą ir sušuko:

— Man rodos, motina nelabai apsidžiaugs iš tavęs: iš pažiuros tu bjauresnis už varlę ir už šliaužiojančią gyvatę. Eik! Eik šalin! Tavo motinos nēra šiame mieste.

Antrasai-gi, geltona vēliava rankoje, užklausē:

— Kas tavo motina ir kodel tu jos

jieškai?

— Mano motina tokia-pat elgēta, kaip ir aš, — atsakē Vaikas-Žvaigždē, — aš negražiai pasielgiau su ja ir prašau įleisti mane miestan, kad galēčiau jos atsiprašyti. jeigu kartais ji šiame mieste butų. — Bet jie nepraleido jo ir badē jį savo vylomis.

Raudodamas, jis jau nusigręžē, kad nuējus sau, kaip staigu atvyko žmogus aukso gēlēmis išpuoštais šarvais, sparnuotu liutu ant šalmo. Tasai žmogus paklausē kareivių, kas buvo norįs miestan ineiti. Jie

atsakē:

— Tai valkata, elgētos sunus, ir mes

nuvarēm jį.

Ne, — juokdamos sušuko žmogus,
— geriau parduosime vergijon už saldaus vyno taurę tą bjaurybę.

Praeidamas senis piktu veidu kreipēsi

į juos ir tarė:

— Aš perku jį už tą kainą, — ir, užmokējęs, paēmē Vaiką-Žvaigždę už rankos ir nusivedē miestan.

Praēję daug gatvių, jiedu priējo prie mažų durų, iškirstų sienoje po granatų medžio šakomis. Senis palytējo duris išpjautu iš jašmos žiedu; durįs atsivērē ir, penkiais bronzos laiptais, juodu nusileido sodnan, paaugusin juodomis aguonomis ir pristatytan žalių urnų iš apdeginto molio. Senis išēmē iš savo tiurbano margo šilko šarfą ir, užrišęs Vaikui-Žvaigždei akis, pastumē priešais savęs. Kuomet gi šarfas buvo nuimtas nuo akių, Vaikas-Žvaigždē atsirado kalējime, rago žibintuvo nušviestame.

Senis padējo ant stalo riekutę apipelējusios duonos ir tarē:

— Valgyk! — Padavē nedaug suraus vandens bliudelyje, tardamas: — Gerk! — Kuomet gi Vaikas-Žvaigždē pasistiprino, senis išējo, uždarydamas duris ir uždēdamas grandinį.

Ryto metu senis, pagarsējęs didžiausiu burtininku Lydijoje ir mokęsis iš vieno Nilo urvų gyventojų, inējo kalējiman ir tarē rusčiai:

— Miške, netoliese nuo šio Giaurų miesto, yra trįs aukso pinigai: — vienas—balto, antras — geltono, trečias — raudono aukso. Šiandien atneši tu man baltojo aukso pinigą, o ne — tai gausi šimtą smugių. Eik tat greičiau, o saulei besileidžiant lauksiu tavęs prie sodno vartų. Atmink, turįs atnešti man baltojo aukso pinigą, o ne — tai bloga bus tau, — juk tu mano vergas, nusipirkau tave už saldaus vyno taurę. — Ir užrišęs Vaikui-Žvaigždei akis pilku šilko šarfu, nuvedē jį sodnu per aguo-

nas, penkiais bronzos laiptais augštyn. Jis atidarē duris savo žiedu ir išleido Vaiką-Žvaigždę gatvēn.

Vaikas-Žvaigždē išējo iš miesto ir pasuko miškan, kurį jam Burtininkas nuro-

des buvo.

Iš pažiuros tas miškas išrodē toks gražus, giestančių paukščių ir kvapniųjų gēlių pilnas ir Vaikas-Žvaigždē maloniai inējo jin. Tečiau miško gražumas ne ant džiaugsmo išējo: kur jis nebutų žengęs, visur po jo kojų išdygdavo aštrųs erškēčiai ir besikabiną už kojų dygliai; piktosios dilgēlēs plikino, o durnadagiai badē savo adatomis; daug teko kentēti. Ir niekur jis nesurasdavo baltojo aukso pinigo, nors jieškojo jo iš-pat ryto ligi pusiaudienio ir nuo pusiaudienio ligi saulēlaidos. Saulei gi nusileidus, jis, graudžiai verkdamas, pasuko ant namų, žinodamas, kas jo laukia.

Bet, išējęs pamiškin, išgirdo tankmēje kaž-keno vaitojimus. Ir užmiršęs savo nelaimę, Vaikas-Žvaigždē pasiskubino atgal ir pamatē mažą Zuikutį, įsipainiojusį medējo užstatytus spąstus.

Vaikas-Žvaigždē susimilo ant Zuikio

ir paleido jį, tarydamas:

— Aš pats vergas, bet vis-gi galiu tau laisvę sugrąžinti.

Zuikis-gi atsakē jam:

— Tiesa, tu sugrąžinai man laisvę. Bet kuo-gi galiu aš tau už tai atsilyginti?

— Aš jieškau baltojo aukso pinigo, bet niekur negaliu rasti. Jeigu-gi aš jo neatnešiu savo ponui, jis sumuš mane.

— Eiva, — tarē Zuikis, — aš tau parodysiu jį, aš žinau, kur jis paslēptas ir

kam jis reikalingas.

Vaikas-žvaigždē nuējo paskui Zuikio ir štai didelio ąžuolo dravēje pamatē jis baltojo aukso pinigą, kurio jieškojo. Jis apsidžiaugē, pagriebē jį ir tarē Zuikiui:

— Suteiktą tau patarnavimą tu grąžini man su pertekliu ir už mano gerą mo-

ki šimteriopai!

— Ne, — atrēmē Zuikis, — aš pasielgiau taip su tavim, kaip tu su manim, — ir Zuikis greitai pabēgo, o Vaikas-Žvaigždē nusiskubino miestan.

Prie miesto vartų sēdējo žaizduotasai. Jo veidas buvo uždengtas pilkos drobēs kapišonu, o pro skyles del akių lēlēs žvilgē-

o, kaip inkaitusios anglįs. Pamatęs praeinantį Vaiką-Žvaigždę, žaizduotasai sudavē medinin bliudelin, paskambino varpeliu ir tarē:

— Duok man pinigų, o ne — tai turēsiu badu mirti. Mane išvarē iš miesto ir nieks nepasigaili manęs.

 Nelaimē! — sušuko Vaikas-Žvaigždē, — mano krepšyje tiktai vienas pinigas, ir jeigu aš nenunešiu jo savo ponui, jis primuš mane: aš jo vergas.

Bet žaizduotasai tol maldavo bei prašē, kol Vaikas-Žvaigždē nesusimilo ant jo ir neatidavē jam baltojo aukso pinigo.

Kuomet jis atējo Burtininko naman, tas atidarē jam duris ir paklausē:

— Na, kur baltojo aukso pinigas?

Vaikas-Žvaigždē atsakē:

— Aš jo neturiu.

Tuomet puolē Burtininkas ant jo ir ēmē mušti; paskui pastatē prieš jį tučšią staluką, tarydamas: — valgyk, — ir tuščią puodeliuką, kartodamas: — gerk, — ir vēl įmetē jį kalējiman.

Rytą inėjo Burtininkas ir tarė:

— Jei tu neatneši man šiandien geltonojo pinigo, nubausiu tave, kaipo savo verga: gausi tris šimtus smugiu.

Vaikas-Zvaigždē nuējo miškan ir visą dieną jieškojo geltonojo aukso pinigo, bet niekur negalējo rasti. Vakarop jis sēdos ant žemēs ir ēmē verkti, ir jam beverkiant atbēgo mažasai Zuikutis, kurį jis vakar buvo iš spąstų paleidęs.

— Ko tu verki? Ir ko tu jieškai miške? — paklausē jo Zuikis.

Vaikas-Žvaigždē atsakē:

— Aš jieškau paslēpto čia geltonojo aukso pinigo; jei aš jo nesurasiu, mano po-

nas primuš mane ir pasielgs su manim, kaipo su savo vergu.

- Eiva, tarē Zuikis ir nubēgo per mišką prie upelio. Ant upelio dugno gulējo geltonojo aukso pinigas.
- Kaip man atsidēkoti! sušuko Vaikas-Žvaigždē, jau antrą kartą tu mane pagelbi.
- Ne, tu pirmutinis pasigailējai manes, atrēmē Zuikis ir greitai nubēgo miškan. Vaikas-Žvaigždē paēmē geltonojo aukso pinigą, įsidējo krepšin ir nusiskubino miestan. Bet žaizduotasai pamatē jį ir sušuko:
- Duok man pinigų, o ne tai mirsiu badu.

Vaikas-Žvaigždē atsakē jam:

— Mano krepšyje tiktai vienas geltonojo aukso pinigas, ir jeigu aš neatnešiu jo savo ponui, jis sumuš mane ir pasielgs su manim, kaipo su savo vergu.

Bet žaizduotasai taip graudžiai prašē, kad Vaikas-Žvaigždē pasigailējo jo ir atidavē jam geltonojo aukso pinigą.

Kuomet jis priējo Burtininko namus, tas atidarē jam duris ir paklausē:

— Kur geltonojo aukso pinigas?

— Aš jo neturiu, — atsakē Vaikas-Žvaigždē.

Tuomet Burtininkas šoko ant jo ir ēmē

mušti; paskui surakino grandiniais ir įmetē kalējiman.

Rytą Burtininkas tarē, inējęs:

— Jei tu atneši man šiandien raudonojo aukso pinigą, aš tau sugrąžinsiu laisvę; jeigu-gi neatneši — užmušiu, minēk!

Ir vēl Vaikas-Žvaigždē nuējo miškan ir kiaurą dieną jieškojo raudonojo aukso pinigo, bet niekur negalējo rasti. Vakarop sēdos ant žemēs ir ēmē verkti; ir vēl atbēgo mažasis Zuikutis.

- Raudonojo aukso pinigas, kurio tu jieškai,—grotoje, užpakalyje tavęs. Liauk verkęs ir buk linksmas, — tarē Zuikis.
- Kaip-gi man atsidēkoti! sušuko Vaikas-Žvaigždē, juk jau trečią kartą tu man pagelbi.
- Ne, tu pirmutinis pasigailējai manes! sušuko Zuikis ir greitai pabēgo.

Vaikas-Žvaigždē inējo groton ir tolimame kampe rado raudonojo aukso pinigą. Įsidējo jį krepšin ir nusiskubino miestan. Žaizduotasai, užmatęs jį, atsistojo ant kelio ir balsiai šaukē:

— Duok man raudonojo aukso pinigą, o ne — tai aš turēsiu mirti!

Vaikas-Žvaigždē, graudžiai verkdamas, ir atidavē jam raudonojo aukso pinigą, tarydamas:

Tavo skurdas didesnis už manąjį.

Bet sunku buvo ant širdies: jis žinojo, kas jo laukia.

Ir kuomet jis ējo pro vartus miestan, sargyba sveikino jį, rodydama pagarbą ir šaukdama:

— Koks gražus musų valdovas!

Liliečių-gi minia sekē paskui, šukaudama:

— Turbut visame pasaulyje nēra gražesnio už jį!

Vaikas-Žvaigždē graudžiai verkdamas, galvojo:

— Jie juokias iš manęs ir tyčiojas iš mano nelaimēs.

Ir tokia tiršta buvo minia, kad Vaikas-Žvaigždē suklydo ir atsirado ant didelio pleciaus, ant kurio stovējo Karaliaus rumai. Rumų vartai atsivērē ir kunigai ir vyresnieji miesto valdininkai išējo jo pasitikti; jie nusilenkē prieš jį ir tarē:

- Tu musų valdonas, kurio mes laukēme. Tu musų Karaliaus sunus.
  - Bet Vaikas-Žvaigždē atsakē jiems:
- Aš ne Karaliaus sunus, bet bēdinos elgētos vaikas. Ir kam jņs sakote, jog aš gražus, juk aš gerai žinau, kad aš bjaurus.

Tuomet tasai, kurio šarvai buvo aukso gēlēmis išmarginti ir kurio šalmo buvo sparnuotas liutas, pakēlē skyda ir sušuko:

— Kaip-gi galite, Jusų Didybe, sakyti, kad Jus negražus? Vaikas-Žvaigždē pažvelgē ir — ką-gi? — jo veidas vēl buvo toks-pat, kaip ir seniau, ir visas buvęs jo gražumas vēl sugrįžo. Akyse-gi savo jis pastebējo kaž-ką tokio, ko pirma jose nēra buvę.

Kunigai ir augštieji valdininkai suklupo prieš jį ir tarē:

— Senoji pranašystē skelbia, kad šią pačią dieną turįs ateiti tas, kurs mumis valdys. Tegul tad musų valdovas paima šią karuną ir šį skiptrą ir savo teisybēje bei mielaširdingume tegul buna musų Karalius.

Bet jis atsakē:

— Aš nevertas to: aš išsižadējau savo motinos ir neprivalau sustoti, kol nesurasiu jos ir nesužinosiu, jog ji man dovanojo. Todel atleiskite mane, aš vēl eisiu per pasaulį; aš negaliu likties čionai, nors jųs ir siulote man karuną bei skiptrą.

Taip bylodamas, jis nusikreipē gatvēn, vedančion į miesto vartus ir štai, aplinkui kareivių stovinčioje minioje, jis pamatē staiga elgētą, kuri jo motina buvo; šale jos stovējo žaizduotasai, kurs prie kelio sēdējo.

Džiaugsmo šauksmas prasimušē iš Vaiko-Žvaigždēs krutinēs, jis atsiklaupē į dulkes, pabučiavo žaizdas ant motinos kojų ir suvilgē jas savo ašaromis. Jis nulenkē galva ir, raudodamas, tarytum jo šir-

dis aižēs, pratarē:

— Motina, aš išsižadējau taves mano išdidumo metu. Priimk mane mano nusižeminimo valandoje. Motina, aš daviau tau savo neapykantą. Duok man meilę. Aš atstumiau tave. Priglausk dabar tavo vaika. — Bet elgēta neatsakē nē žodžio.

Tuomet, apēmęs žaizduotojo baltas ko-

jas, pratarē Vaikas-Žvaigždē:

— Tris kartus pagailējau tavęs, melsk mano motina karta prakalbēti manin. — Bet ir žaizduotasai neatsakē nē žodžio.

Vaikas-Žvaigždē vēl raudojo ir prata-

rē:

— Motina mano, kančios mano nepakeliamos. Dovanok man ir atleisk mane vēl miškan.

Ir elgēta uždējo ranka ant jo galvos ir tarē:

- Kelkis!

— Kelkis! — tarē ir žaizduotasai, dē-

damas ranką ant jo galvos.

Jis atsikēlē ir pažvelgē į juos ir ka-gi! — prieš jį stovējo Karalius ir Karalienē.

— Štai tavo tēvas, kuriam tu pagelbē-

jai, — tarē Karalienē.

— Štai tavo motina, kojas kurios tu savo ašaromis suvilgei, — tarē Karalius.

Ir, apkabinę jį, pabučiavo, nuvedē ru-

man, apvilko puikiais rubais, uždējo ant galvos karuną ir rankon indavē skiptrą. Ir jis valdē miestą, kurs stovējo ant upēs kranto — jis buvo jo valdovas. Jis buvo geras ir mielaširdingas del visų, o piktąjį Burtininką išvijo. Kirtējui ir jo žmonai jis nusiuntē daug brangių dovanų, vaikams gi jų davē augštas vietas. Jis nekentē žiaurumo niekame su žvērimis ar paukščiais, bet visus mokino meilēs, geraširdiškumo bei duosnumo. Bēdžiams jis duodavo valgio, o nuogiems — drapanų, ir visame krašte buvo išteklius ir taika.

Bet jam neskirta buvo ilgai valdyti: jo kančios tokios didelēs buvo ir jo išmēginimo ugnis tokia žutinga, kad po trijų metų jis pasimirē. O jo inpēdinis valdē blogai.

KARALAITĒS GIMIMO DIENA.

Buvo Karalaitēs gimimo diena. Šiandien sukako jai dvylika metų ir saulē švie-

siai spindējo rumų sodnuose.

Nors ji ir buvo tikroji princesa ir Ispanijos Karalaitē, bet jos gimimo diena budavo tiktai vieną kartą per metus, lygiai taip-pat kaip ir pas didžiausių bēdžių vaikus. Ir, suprantamas dailykas, visas kraštas geidē, kad toji diena ištiesų graži butų.

Ir diena tikrai buvo graži. Grakščios, margos tulpēs stovējo išsitiesusios ant savo liemenų, tarytum ilgos kareivių glitos; jos išdidžiai veizdējos į rožes anapus pieve-

lēs ir bylojo:

— žiurēkite! mes lygiai kaip ir jųs gražios.

Purpurinēs plaštakēs, auksuotomis dulkēmis ant sparnų, skraidē nuo gēlēs ant gēlēs; maži driežai žiurējos iš sienų plyšių ir šildēs, gulēdami jakinančiai-baltuose sau lēs spinduliuose; granatai gi garsiai sprogo nuo kaitros, rodydami raudonas krauju varvančias savo širdis. Dar-gi balsvai-geltonos citrinos, taip gausiai nusisvērusios nuo pusiau-suirusių treljažų ir pavēsingų

arkadų, rodēs, lyg šviesiau žvilgējo stebuklingoje saulēs šviesoje. Magnolijos skētē savo didelius, apskritus, tarytum iš drambliakaulio išskaptuotus, pumpurus ir pylē oran saldžią, sunkią kvaptį. Pati mažoji Karalaitē vaikščiojo po terasą su savo draugais ir gužinējo apie akmens vazas ir senas, apsamanējusias figuras. Paprastomis dienomis Karalaitē galēdavo žaisti tik su lygios kilmēs vaikais ir turēdavo visuomet viena žaisti. Gimimo-gi diena išskirtina, ir Karalius leido pakviesti visus jos jaunučius draugus, kurius ji norējo matyti ir su jais pažaisti. Kaž-kokios didžios gracijos pertekę buvo bebēgioją po sodną, trapųs ispanų vaikai — berniokai plačiabrylēmis skrybēlēmis su plunksnomis ir trumpais plevēsuojančiais apsiaustais ir mergaitēs, prilaikydamos ilgus parčos šleifus ir pridengiančios akis nuo saulēs dideliais juodais su sidabru vēsuvais. Bet Karalaitē visų-gražiausia buvo, ir jos drapanos, nors ir taikēsi kiek tuometēs mados reikalavimams, atsižymējo vis-gi skonio pilnumu. Drapanos iš pilko atlaso, žemai ir ant plačiųjų rankovių bufų, gausiai išsiuvinēta sidabru, o ankštai sutrauktas kiklikas apkabinētas stambių žemčiugų eilēmis. Du mažu bateliu, dideliais rausvais bantais, žiurējos jai einant iš-po drapanu. Jos didelis rausvas vēsuvas buvo

iš gazos ir žemčiugų, o jos puikiuose plau-kuose, lyg kad aureolei iš išblyškusio auk-so, iškilusiai virš mažo lipšnaus veidelio,

puikinos graži balta rožē.

Pro rumų langą liudnai žiurėjos pasiilgęs Karalius. Už jo krasēs stovējo neap-kenčiamas brolis Don Petro Aragonietis, šale sēdējo nuodēmklausis, Didisai Grenados Inkvizitorius. Liudnesnis, negu paprastai, buvo šiandien Karalius; žiurēdamas Karalaitēn, kuri vaikišku rimtumu atsakinējo susirinkusių dvariškių pasveikiniman arba juokēs, už vēsuvo pasislēpus, iš Albukero hercogaitēs, šale jos stovinčios — minējo jos motiną, jauną Karalienę. Ji, rodēs jam, dar taip nesenai beatvykus buvo iš linksmosios Francijos ir užgęso paniurusioje Ispanų Rumų puikybėje lygiai šešiems mēnesiams praējus po dukters pa-gimdymo; užgeso anksčiau, negu suspējo antru kartu migdalų medžiai pražysti ir nesuspējo ateinantį pavasarį vaisių nuo šakoto figų medžio nusiskinti, kurs augo viduryje kiemo ir kurs užžēlē dabar tankia žole. Tokia didelē buvo Karaliaus meilē, kad jis nesutiko paslēpti amžiams jos veido kape. Jos kuną užbalzamavo daktaras mauras, kuriam kaipo atlyginimas už tai buvo gyvybē dovanota, nes, kaip žmonēs bylojo, už intarimą bedieviškume ir burtininkystēje jis buves jau Inkvizicijai induotas. Ir ligšiol dar ilsējos Karalienē juodoje, paniurusioje rumų koplyčioje, ištiestoje kilimais taip-pat, kaip buvo ją prieš dvyliką metų tenai padēję vienuoliai vieną audringa kovos mēnesio dieną. Vieną kartą į mēnesį Karalius, tamsiu apsiaustu apsisiautęs, slēpdamas po jo šviesą, eidavo koplyčion ir, klaupdamas prieš karstą, šaukdavo: — Mi reina! Mi reina! — ir kartais, peržengdamas etiketo formališkumą, kurs valdo Ispanijoje smulkiausiais gyvenimo apsireiškimais ir stato net Karaliaus skausmui ribas, jis, beprotiškai sopuliams siaučiant, sugriebdavo brangenybēmis papuoštas rankas ir stengdavosi sužadinti karštais pabučiavimais šaltą, parausvintą veida.

šiandien, rodēs jam, matas ja tokiapat, kokia pamatē pirma karta Fonteneblio pilyje, kuomet jis turējo tik penkiolika metu, o ji dar mažiau. Tuomet buvo juodu oficialiai sužieduoti popiežiaus Nunciu Francijos Karaliaus ir viso dvaro akyvaizdoje, ir jaunutis jaunasai sugrįžo Eskurialan, veždamasis žiupsnį baltų plaukų ir vaikiškų lupų atminima, palytējusių jo ranka, kuomet jis sēdos karieton. Paskui ant greitųjų atšventē jungtuves Burgose, mažame dviejų valstijų pasienio miestelyje ir puikiai įvažiavo Madridan sutikti paprastai iškilnių pamaldų La Atocha bažnyčioje ir išskirtinai prakilnaus auto-dafe, per kurį išduota buvo bažnyčios šulams 300 bedievių, daug anglų tame skaičiuje, ir

sudeginta visi.

Žinoma, Karalius bekraščiai mylējo Karalienę ir, kaip daugelis manē, ant savo krašto nelaimēs, kurs kariavo tuomet su Anglija už naujojo svieto valdymą. Jis neišleisdavo Karalienēs iš akių; del jos jis užmiršo, ar, rodēs, užmiršęs, visus svarbius valstijos reikalus ir, tame baisiame apjakime, kurį gašlumas užmeta savo vergams, jis nepastebējo, jog sudētinosios ceremonijos, kuriomis jis nenorējo jai intikēti, tik dar labiau sustiprino keista jos liga.

Jai mirus, jis tulam laikui beveik išējo iš proto. Ir, žinoma, jis tikriausia butu formaliai atsisakes nuo sosto ir butu įstojęs Trappistų vienuolynan Grenadoje, kurio garbēs klebonu jis tuomet buvo; ji sulaikē Karalaitē, kuria butu reikēje palikti rankose brolio, pagarsējusio savo žiaurumu net Ispanijoje, ir daugelio intariamojo Karalienės nunuodytojo su pagalba pirštinių, kurias jis padovanojo jai Aragonijos pilyje apsilankydamas. Dar-gi trijų metų geduliams praējus, kurie Karaliaus liepimu buvo ant viso krašto uždēti, Karalius neleido savo ministrams kalbēti apie naujas vestuves. Kuomet-gi patsai Ciesorius pasiulē Karaliui savo giminaitę,

gražią Bogemijos erchercoginaitę, jis paliepē atsakyti savo valdovui, jog Ispanijos Karalius vedęs Liudēsį, kurį, bevaisingumo neveizint, mylįs labiau už Dailę. Už tokį atsakymą užmokējo Niderlandų provincijomis, kurios Ciesoriaus gundomos sukilo netrukus, keliems reformacijos fanatikams vadovaujant.

Visas jo bendras sugyvenimas su Karaliene, skaidrių, liepsnojančių džiaugsmų nušviestas ir taip netikētai traginiai užsibaigęs, rodēs, atgimē šiandien, kuomet jis žiurējo žaidžiančion ant terasos Karalaitēn. Ji paveldējo iš motinos visą jos manierų gyvumą, jos rimtą galvos pakreipimą, puikias, išdidžias, lengvai užbrēžtas lupas ir jos stebuklingą nusišypsojimą vrai sourire de France — kurs nušviesdavo Karalaitēs veidą, kuomet ji netyčiomis žvilgtelēdavo langan arba pratiesdavo savo mažą rankutę kokiam-nors iškilniam Ispanijos grandui pabučiuoti. Bet aštrus vaikų juokas užgaudavo Karaliaus klausą, o skaidri nemielaširdinga saulē tyčiojos iš jo kančių. Ir vos pastebima, sausa kvaptis kaž-kokių žolių, vartojamų balsamavimui, skraidē tyrame ryto ore. O gal tik taip rodēs? Jis uždengē veidą rankomis, ir kuomet Karalaitē vēl pažvelgē langan, gardinos buvo užleistos ir Karaliaus jau nebebuvo.

Karalaitē nepatenkintinai truktelējo pečius. Juk jis, žinoma, butų galējęs likties su ja jos gimimo dieną! Ar-gi verta galvoti apie kokius ten kvailus valstijos reikalus? O gal jis nuējo ton paniurusion koplyčion, kur nuolatos degē žvakēs ir kur jos niekuomet neįleisdavo Ir kas jam atējo galvon, kuomet taip skaidriai spindi saulē ir visi jaučias tokie laimingi esą! Taip elgiantis jis gal, be marionetkų teatro ir kitų stebuklų, nepamatyti nē pavyzdingųjų bulių imtynių, į kurias jau trimitomis kviečia. Jos dēdē ir Didisai Inkvizitorius kur-kas išmintingesni. Juodu išējo terason ir maloniai sveikina ją. Ji atlenkė gražiąją savo galvutę ir, paēmus Doną Pedro už rankos, pamažu nusileido laiptais prie ilgo raudono šilko paviljono, pastatyto gale sodno. Kiti vaikai ējo paskui jų, sulig kilmēs: ilgesniųjų pavardžių savininkai ējo priešakyje kitų.

Garsingų giminių berniukų procesija, fantastiniais toreadorų kostiumais, išėjo jos pasitikti, ir jaunutis grafas Tjerra-Nueva, nepaprastai gražus keturiolikametis berniukas, visai ingimta gidalgo bei Ispanijos grando gracija, nusiėmė skrybėlę ir privedė Karalaitę prie paaugštintos vietos ties arena, kur stovėjo mažutė aukso bei drambliakaulio kedė. Vaikai susispietė aplinkui, mosuodami dideliais vėsuvais

ir tyliai kalbēdamies. Don Pedro ir Didisai Inkvizitorius, šypsodamos, stovējo duryse. Dar-gi hercoginē, vadinama "Camerra-Mayor", liesa moteriškē, aštriais veido bruožais, neišrodē tokia pikta ir lyg kad šaltas nusišypsojimas skraidē po jos raukšlēta veida ir traukydavo plonas, bekrau-

jas lupas.

Bulių imtynės ištikrųjų puikios buvo, anot Karalaitēs, puikesnēs už tikrąsias imtynes, kurias teko jai matyti Seviljoje, Parmos hercogui jos tēva aplankius. Tuli berniukai jodinējo ant turtingomis guniomis padengtų žaislo arkliukų, grąsindami ilgomis vylomis, margai kaspinais apkaišytomis; kiti ējo pēsti, mosuodami raudonais apsiaustais prieš bulių ir mitriai peršokdavo per barjerą, kuomet jis puldavo ant jų. O ką del paties buliaus, tai jis išrodē visai kaip gyvas, nors ir buvo padarytas iš aptrauktų buliaus oda karklų ir kartais atsistojęs ant paskutinių kojų, atkakliai bēgiojo po areną, kas, žinoma, niekuomet nebutų atėję galvon gyvam buliui. Bet jis vis-gi puikiai kovojo, ir vaikai pašokdavo iš džiaugsmo ant suolų ir šaukdavo, mosuodami megstomis skarutēmis: "Bravo toro! Bravo toro!", lygiai sumaningai, kaip kad suaugusieji daro. Tečiaus, laike ilgųjų imtynių, kuomet daugelis arkliukų buvo pradurti ir jų raiteliai išmesti iš balno,

jaunajam grafui Tjerra-Nueva pasisekē bulių parklupdyti. Tuomet, gavęs Karalaitēs leidimą del "coup de grace", jis įsmeigē savo medinę špagą buliaus kaklan taip smarkiai, kad galva tuoj nusirito ir vietoj jos pasirodē šypsąsis monsieur de Lorraine'o, francuzų pasiuntino Madride gunaus veidas. Paskvii gargiai žiurēta sunaus, veidas. Paskui, garsiai žiurēto-jams beplojant, arena buvo nuvalyta ir negyvi žaislo arkliukai išnešti dviems ara-bais pažais, juodomis su geltonu livreomis. Trumpos pertraukos metu, kuomet francuzas akrobata, vaikščiojo ištempta virve, ant mažo teatro scenos, tam tyčia pastatyto, pasirodē kelios italų marionetkos pseudoklasinēje tragedijoje "Sofonizba." Jos taip gerai lošē ir jų gestai tokie naturaliai buvo, kad, spektakliui pasibaigus, Karalaitēs akutēs suvilgo nuo ašarų. Daugelis vaikų verkē ištikrųjų ir reikējo juos saldainiais raminti. Net patsai Didisai Inkvizitorius susijausmino ir pasisakē Don Pedrai, kaip jam sunku buvo pamanyti, kad sutvērimai, padaryti iš medžio ir varsuoto vaško ir vielomis mechaniškai valdomi, buvo tokie nelaimingi ir tokias gilias kančias pergyveno.

Paskui išējo afrikietis štukorius; jis įsinešē didelę lēkštą pintinę, raudonu audeklu padengtą, ir, pastatęs ją viduryje arenos, ištiesē iš savo turbano keistą nen-

drēs birbynę ir ēmē ją pusti. Netrukus uždangalas pasijudino ir vis labiau ir labiau jam duduojant, dvi žaliai-auksuotos gyvataitēs iškišo keistas, smailas galvas ir išlengvo atsistojo, linguodamos muzikos taktan, kaip kad vandens augmenis kad linguoja. Vaikai, matomai, bijojos jų plēmuotų galvų ir miklių, strēlon panašių liežuvių, ir labiau apsidžiaugē, kuomet štukorius išugdino iš smēlio mažutį apelsinų medi, kurs tuoj pražydo dailiais baltais žiedais, ir tuojau iš jų išaugo vaisiai. Kuomet-gi jis paēmē iš mažosios markizos Las-Torres vēsuvą ir pavertē jį mēlsvu paukščiuku, kurs giedodamas skraidē po paviljona, vaiku džiaugsmui nebuvo galo. Iškilmingasai minuetas, kurį pašoko Nuostra Senora del Pilar bažnyčios vaikai, buvo stačiai stebētinas. Karalaitē niekuomet dar nebuvo mačiusi tokios nepaprastos ceremonijos, atliekamos kas metai gegužēs mēnesį Šv. Panelēs garbēn prieš Jos aukurą. Ištiesų, ne vienas Ispanijos karalių šeimynos sąnarys nējo Saragosos katedron nuo to laiko, kuomet vienas beprotis kunigas, anot daugelio žmonių, Anglijos Elzbietos papirktas, norējo komunijoje induoti Asturijos princui užnuodintą plotką. Tokiu budu Karalaitē tik iš kalbų žinojo apie taip vadinamąjį "šokį Madonos garbēn," kurs be abejo turējo buti labai gražus. Vaikai buvo apsivilkę senovės dvarų drabužiais iš balto šilko, o originalės jų trikampės kepuraitės papuoštos buvo sidabru ir dideliomis strusių plunksnomis. Ir jakinančioji jų apvalkalo balzgana, spindėdama ant saulės jiems besijudinant, dar vaizdžiau atsimušė nuo uždegusių jų veidų bei ilgų juodų plaukų. Visi buvo nustebinti tuo iškilnumu, kuriu jie atliko supainiotas šokio figuras ir lipšnia gracija jų lengvutėlių gestų bei nusilenkimų. Kuomet, ceremonijai pasibaigus, jie nusiėmė prieš Karalaitę savo, plunksnomis papuoštas, skrybėles, ji atsakė jų pasveikiniman labai maloniai ir pasižadėjo pasiųsti Pilarų Dievo Motinai kaipo padėką už ingytą malonumą didelę, storą žvakę.

Gražųs aigiptiečiai — taip anuomet čigonus vadino — išējo arenon ir, susēdę ratu sukeitus kojas, ēmē švelniai groti savo citromis, linguodami taktan ir niuniuodami tylią, svają ariją. Pamačius Don Pedro, jų veiduose pasirodē piktumas, o tulų akyse sužibo baimē, nes prieš keletą savaičių du iš jų giminēs, jam paliepus, buvo pakarti ant Seviljos mugēs pleciaus; bet gražioji Karalaitē, atsilošus kedēs atlošon ir žiurēdama pro vēsuvą savo dideliomis melsvomis akimis, užburē juos ir jiems pasirodē, kad tokio gražaus veido sutvērimas negali buti žiaurus. Todel jie grojo tyliai

toliau vos-vos paliesdami citrų stygas užsmailintais nagais, ir jų galvos lenkės, lyg kad jie snausti ēmē. Staiga, laukiniai suklikę, del ko vaikai suvirpējo, o Don Pedro ranka griebēs kinžalo, pašoko jie ir beprotiškai ēmē sukties po arena, mušdami bubna ir dainuodami laukine meilės daina savo keista, neskiemeninga kalba. Paskui, padavus ženklą, jie visi išsitiesē ant žemēs ir gulējo yt negyvi; tiktai suslopintas citrų balsas drumsdē tyla. Padare tai kelis kartus, jie išējo, bet tuoj sugrįžo, vesdamies ant grandinio rudą plaukuotą mešką ir nešdamies ant pečių keletą mažučių Berberijos bezdžionių. Meška didžiausiu rimtumu stojosi ant galvos, o mokytosios bezdžionaitės darė visokius juokus su dviems čigoniukais, matomai, jų šeimyninkais: pešēs mažučiais kardais, šaudēs iš šautuvų ir manevravo lygiai taip, kaip kad manevruoja nuosavoji Karaliaus gvardija. Čigonams labai viskas sekēs.

Bet visų-linksmiausiu ryto programoje buvo be abejo mažojo Kuprio šokiai. Kuomet jis, plumpsēdamas savo raišomis kojomis ir linguodamas savo negražia galva, išējo arenon, vaikai prabilo nesuvaldomais šuksmais; o skardusis Karalaitēs juokas nepatiko Kamererai, kuri tuoj pastebējo, kad nors ir buvo Ispanijoje daug atsitikimų, kuomet karalienēs verkē prieš lygias sau,

bet dar niekuomet nēsa buve, kad kokianors Karalaitē butu tokia linksma buvusi prie žmonių žemesnės už ja kilmės. Kupriukas ištiesų buvo nepaprastas. Ir dargi Ispanijos dvaras, visuomet išsiskirdamas savo kulturiu palinkimu prie visokiu baisenybių, niekad nebuvo matęs tokio fantastinio šlykštumo. Tai buvo pirmasai jo pasirodymas. Jis tik prieš dieną buvo surastas dviems didikais, bemedžiojančiais tolimuose pakraščiuose kamščių medžių miške. Kupriuką atvežē dvaran kaipo dovaną Karalaitei, jo gi tēvas, beturtis angliadegis, labai nudžiugo galį́s nusikratyti šlykštaus bei benaudžio vaiko. Visų-juokingiausia gal ir buvo tai, jog pats Kupriukas nenumanē savo juokingos išvaizdos. Rodēs, jog jis buvo visai laimingas bei linksmas. Vaikams besijuokiant, juokēs ir jis berupestingai ir linksmai; po kiekvieno šokio jis juokingai linksējo jiems, lyg kad ir nieku nesiskyrē nuo jų ir nebuvo mažu šlykščiu sutvērimu, gamtos kaž-kokio kaprizo sutvertu tam, kad tarnauti išjuokimui. Karalaitē nepaprastai patiko Kupriukui. Jis negalējo atitraukti nuo jos akių ir, rodės, šoko tik del jos vienos. Vaidinimui-gi pasibaigus, kuomet Karalaite, pamēgždžiodama rimtąsias dvaro moteris, mētančias gēlių ryšulius Kafarelli, garsingam italiečiui dainininkui iš popie-

žiaus kapelos, kurį pats popiežius atsiuntē Madridan gydyti Karaliaus melancholiją maloniu jo balsu, išēmē iš plaukų gražią baltą rožę, išdalies del juoko, išdalies erzindama Kamererą, maloniai šypsodamos, numetē ją arenon del Kupriuko. Šis-gi atsinešē tan dalykan visai rimtai ir, spausdamas gēlę prie sausų savo lupų, nušvitusiomis iš džiaugsmo akutēmis, nusišypsojimu nuo ausies ligi ausies, prispaudē ranką prie širdies ir atsiklaupē ant vieno kelio prieš Karalaitę. Tasai jo pasielgimas galutinai suardē Karalaitēs rimtumą; ji dar ilgai juokēs, kuomet Kupriukas išbēgo nuo arenos, ir pasakē savo dēdei norinti, kad šokis tuojau butų atkartotas. Tečiau Kamerera nurodē, jog saulē perlabai kaitinanti ir Jos Didybē turinti jau grįžti ruman, kame laukia jos puikus pusrytis su tortu, papuoštu jos inicialais, padarytais iš varsuoto cukraus dailia sidabro veliava ant viršaus. Todel pakilo Karalaitē ir paliepus, kad Kupriukas atkartotų šokį po pusryčio, padēkojo grafui Tjerra-Nueva už puikų priēmimą ir sugrįžo į savo apartamentus, vaikų lydima tokioje pat tvarkoje, kokioje čionai buvo ējusi.

Kuomet mažasis Kupriukas išgirdo, turis dar kartą šokti del Karalaitēs ir dar jai pačiai paliepus, jis taip išdido, kad išbēgo sodnan ir kvailiu ekstazu, visai netikētais

ir nerangiais susijausminimo gestais ēmē

bučiuoti be paliovos baltą rožę.

Gēlēs pasipiktino tokiu atkakliu įsibrukimu skaisčion jų viešpatijon; kuometgi jos pamatē, kaip jis šokinējo po takus, taip juokingai rankomis mosuodamas, jos nestengē ilgiau savo pasipiktinimo stabdyti.

— Jis, ištiesų, perlabai šlykštus, kad jam leidžiama butų žaisti ten, kur mes esame! — šaukē Tulpēs.

— Geriau padarytų aguonų syvų atsigēręs ir tukstančiui metų užmigęs, — ištarē didžiosios raudonos Lelijos ir nukaito

iš pykčio.

- Tai tikra bjaurybē! sukranksējo Kaktusas, koks jis raišas ir šlykštus, o jo galva visiškai neproporcionalēkojoms. Tikrai, aš jaučiu, kaip stiebias mano dygiai jį matant ir jei tik jis prisiartins prie manęs, aš suleisiu jin savo adatas.
- Rankoje jis turi gražiausią mano žiedų! sušuko baltųjų Rožių krumas. Aš pats padovanojau jį nudien Karalaitei jos gimimo dienoje, o tas bjaurybė pavogė jį, ir krumas suriko čypliu balsu: Vagis! vagis! vagis!

Dargi raudonosios Geranijos, paprastai ramios ir žinomos savo giminēs bēdinumu bei skaitlingumu, pamačiusios ma-

žąjį Kupriuką, susiraukė. Fialkoms gi tyliai pastebėjus, jog, žinoma, jis labai negražus esąs, bet kad jis čia nieku sau pagelbėti negalįs, Geranijos visiškai išmintingai pastebėjo, kad tame tai ir yra vyriausias jo neprieteklius ir nėsą visai reikalo stebėties žmogumi vien tik todel, kad jis neišgydomas. Ir kai-kurios Fialkų turėjo sutikti, jog Kupriuko šlykštumas buvo perdrąsus ir jog jis parodytų daugiau sąmojo, jei nuduotų nuliudusį ar bent susimąsčiusį, vieton šokinėjus ir rodžius tokias kvailas bei laukines pozas.

O senasai Saulēs Laikrodis, ta nepaprastoji retenybē, rodžiusi kitados laiką pačiam Imperatoriui Karoliui V, taip nustebo mažo Kupriuko atsiradimu, kad vos neužmiršo pažymēti savo ilguoju šešēliupirštu dvi minuti ir turējo kreipties besišildančion ant saulēs spindulių apipiltos baliustrados baltan povan ir ištarti, jog karalių vaikai, kaip visiems žinoma, karaliai, o angliadegių vaikai — angliadegiai, ir visai neišmintinga butų tvirtinti atžagariai. Su tomis išvadomis povas pilnai sutiko ir taip balsiai sušuko "žinoma! žinoma!" — kad aukso žuvytēs, gyvenančios baseno vēsiose srovēse, iškišo iš vandens savo snukučius ir paklausē didelio akmens Tritono, kas čia tokio atsitikę?

Paukščiai tečiau užjautē Kupriuką.

Jie dažnai regējo miške, kaip jis, lyg Elfas, vaikē besisukančius ore lapus arba, susirietęs kokio-nors seno ąžuolo drayēje, dalijos riešutais su voverēmis. Juk net lakštingalas, dainuojas gojuje naktimis taip maloniai, kad kartais net Mēnulis kreipdavo savo ausis jin, užsiklausęs — negalējo savo gražumu pasigirti; ir juk Kupriukas visuomet geras buvo jiems ir per visa nepaprastai šalta žiema, kuomet nebuvo uogų ant medžių ir žemē kieta buvo, kaip geležis, ir vilkai prieidavo miesto vartus maisto jieškodami, jis neužmiršo jų, bet visuomet atiduodavo trupinius nuo mažutēs savo duonos riekutēs ir dalijos su jais neveizdint skurdaus savo pusryčio.

Jie skraidē ir lakiojo apie jį, tauškēdami tarp savęs ir beveik paliesdami jo veidą sparnais, o mažasis Kupriukas nestengē iš didelio džiaugsmo susiturēti neparodęs jiems puikios gražios baltosios Rožēs ir nepapasakojęs, kad pati Karalaitē davusi ją jam, kaipo meilēs išraišką.

Paukščiukai nesuprato nē vieno žodžio iš jo pasakojimų, bet tai nesvarbu, nes jie vis-gi palenkē šonan galvutes ir nudavē giliai susimąstę esą, kas juk turi sa-

vo vertę, bet daug lengviau padaroma.

Driežams jis ir-gi labai tiko ir, kuomet jis, pailsęs nuo bēgiojimo, puolē žolēn pailsēti, jie ēmē žaisti aplinkui jo ir sten-

gēs užimti jį, kaip mokējo. — Ne visi gali buti tokie gražųs, kaip driežai, — šaukē jie, — tai butų perdidelis reikalavimas Ir, vis-gi keista, jis galų-gale jau visai ne toks šlykštus, žinoma, jei užsimerkti ir ne-žiurēti jin. — Driežai iš prigimties dideli filosofai ir kartais, susimąstę, ištisomis valandomis sēdēdavo drauge, kuomet nebuvo kas veikti, arba kuomet oras buvo lietingas ir neleisdavo išeiti iš namų.

Bet gēlēs labai susierzino driežų bei paukščių pasielgimu. — Tai parodo tiktai, — tarē jos, — kaip subjaurina tas nuolatinis tauškimas bei lakiojimas. Gerai išauklēti žmonēs visuomet liekas ant tos pačios vietos, kaip štai mes. Nieks niekuomet nematē, kad mes butumēm ant taku šokinējusios arba, kaip bepročiai, butu mēm žiogus po žolę gainioję. Kuomet mums reikia oro atmainos, mes pasišaukiame daržininką, ir jis nuneša mus kitan klomban. Tai labai padoru ir visi turētų taip elgties. Bet nē paukščiai, nē driežai nepažįsta ramybės jausmo, o paukščiai net neturi nuolatinio adreso. Jie stačiai valkatos, lyg čigonai, ir su jais reikētų elgties taip-pat, kaip su anais. — Ir gēlēs iškēlē savo nosis augštyn ir išdido; kuomet gi, keliomis minutēmis vēliau, jos pamatē, kaip mažasis Kupriukas sunkiai atsikēlē nuo žolēs ir nuējo per terasa ruman, jų piktumui nebuvo ribos:

— Jis reikētų ligi gyvos galvos uždaryti, — sušuko jos. — Pažvelgkite tiktai jo kupron ir į šleivas kojas! — ir jos ēmē tyliai juokties.

Bet mažasis Kupriukas nieko nežinojo apie jų jausmus. Jis labai mylėjo driežus bei paukščius ir manē, jog gēlēs — puikiausi sutvērimai visame pasaulyje, išskyrus, žinoma, Karalaitę, bet juk ji davē jam puikią baltą Rožę ir ji mylējo jį tai jau visai kas kito. Kaip jis norētų vēl buti su ja kartu! Ji pasodintų jį po dešinēs ir nusišypsotų jin, o jis niekuomet neapleistų jos; jis butų jos žaidimų draugas ir išmokintų ją visokių fokusų. Nors jis niekuomet nēra buvęs rumuose, bet jis žino daugybę įvairiausių žaidimų. Jis mokējo dirbti iš nendrių narvelius žiogams ir galējo išpjauti iš ilgo, krumpliuoto bambuko birbynės, kurių garsus taip labai mēgo Panas. Jis žinojo kiekvieno paukščio balsą ir galējo suvilioti nuo lajos špoką arba iškviesti iš pelkių genžę. Jis nuspēdavo kiekvieno žvēries pēdsaką ir galējo susekti Zuikį sulig lengvų atspaudų jo ko-jų arba Šerną sulig sumindintų lapų. Visi vējo šokiai buvo jam pažįstami: audringas šokis rudenį raudonose drapanose; lengvutis šokis sandaluose po pievas; šokis su baltomis, snieguotomis girliandomis

žiemą ir žiedų lapelių šokis vaisių sodnuose pavasarį. Jis žinojo, kur suka lizdus laukiniai karveliai ir kartą, kuomet medējas pagavo kilpomis jaunutę porelę, Kupriukas pats išaugino mažučius, parengęs jiems namelį nukirsto gluosnio plyšyje. Paukščiai visai prijunko ir kasdieną lesē iš jo rankų. Karalaitei jie tikrai butų patikę, ir landą augalotus paparčius triušiai ir žalvarniai, su savo žalsvai-auksinēmis plunksnomis bei juodais snapais, ir ežiai, susirietę daigun kamuolin, ir didelēs, rimtos šliužēs, kurios pamažu slenka, linguodamos galvomis ir skindamos pakeliui jaunus lapelius. Ji tikrai turi ateiti miškan pažaisti su juo. Jis užleis jai savo mažutį patalą ir lig auštant saugos ją ties langu, kad raguoti laukiniai žvērįs nenuskaustų jos ir alkani vilkai neprieitų perarti prie grįčios. Rytą gi jis pažadintų ją, pasibeldęs langinēn, ir juodu žaistų sau per kiaurą dieną miške. Vienumos miške visai nejunti. Kartais, skaitydamas išmargintą kningą, prajodavo vyskupas ant balto mulo. Kartais praeidavo sakaliniai žaliomis kepurēmis ir išmintos odos jupomis; ant rankų laikė jie pridengtus sakalus: Vinuogių rinkimo metu praeidavo išspaudējai su raudonų syvų ženklais ant kojų ir rankų, žibančių vijurkų vainikais, ant pečių laikė dumples, iš kurių varvėjo rau-

doni lašai. Naktimis angliadegiai susēsdavo ratu apie didelius laužus; žiurēdavo, kaip ilgi mietai anglinos ir kepē pelenuose kaštavus. Žmogžudžiai išlysdavo iš savo urvų ir linksminos kartu su jais. Kartą Kupriukas matė puiki: procesiją, nusidriekusia dulkētu keliu ant Toledos. Vienuoliai, tyliai giedodami, ējo priešakyje, nešdami spalvuotas vēliavas ir aukso kryžius; už jų, sidabro šarvais, arkebuzomis bei vylomis apsiginklavę, ējo kareiviai, o tarpe jų judėjo trįs basi žmonės, keistomis geltonomis drapanomis, uždegtomis žvakēmis rankose, Īštiesų, miške daug ko galima pamatyti. O jeigu Karalaitē pailstu, Kupriukas surastų jai suolą iš minkštų samanų arba paimtų ją ant rankų, nes jis labai stiprus, nors — jis tai žinojo — ir ne didelio ugio. Jis padarytų jai kaklaraištį iš raudonų brionios uogų — jos lygiai tokios gražios, kaip bultosios uogos ant jos drapanų. O jei tas jai nusibostų — tenumetie, jis suras jai kitą. Jis atneš jai ąžuolų geldutes ir rasotų anemonų ir mažučių spindinčių vabalėlių kurie žvaigždemis sužibs šviesiuose jos plaukuose.

[—] Bet kur ji? — paklausē jis baltosios Rožēs, bet ta nieko nepasakē.

Rumai lyg užsnudę buvo net ir ten, kur langinēs nebuvo uždarytas, sunkios

gardinos dengē langus, kad skaidrios šviesos nepraleidus. Mažasai Kupriukas slankiojo visur, jieškodamas, kaip jam vidun patekus ir pagalios surado mažas praviras duris. Jis įslinko pro jas ir atsidurē puikioje salēje, gal net už patį mišką puikesnēje, baimingai pamanē jis: ji visa spindējo nuo aukso ir net grindįs buvo padarytos iš didelių varsuotų plytų, sudētų geometrinio braižinio išvaizdon. Bet Karalaitēs čia nebuvo. Tiktai keletas keistų baltų stovylų, keistais nusišypsojimais, žiurējos jin nuo jašmos papēdžių liudnomis be lēlių akimis.

Gale salēs kybojo juodas uždangalas, turtingai saulēmis bei žvaigždēmis išsiuvinētas — mylimiausiomis karaliaus emblemomis ant mylimiausio fono. Ar nepasislēpē kartais Karalaitē tenais? Reikia visgi pažiurēti.

Jis priējo pamažu ir atitraukē uždangalą. Ne, tenai buvo kitas kambarys, bet dar gražesnis, pamanē jis. Jo sienos apvilktos buvo žaliais arraskų siuviniais, su daugybe figurų, reiškiančių medžioklę, — veikalas kokio-nors Flamandijos dailininko, pradirbusio daugiau septynių metų ant to veikalo. Šiame kambaryje gyveno kitados Jean le Feu, kaip jį vadino, — beprotis karalius, taip pamēgęs medžioklę, kad dažnai, sapne, jis mēgindavo užšokti

ant didelių, piestu atsistojusių arklių ir parmušti briedį, ant kurio šunįs buvo užpuolę. Jis putē savo ragan ir badē kinžalu išblyškusias, sprukstančias stirnas. Dabar šioje salēje budavo tarybos posēdžiai ir viduryje ant stalo gulējo išdēstyti raudoni ministrų portfeliai, auksuotomis Ispanijos tulpēmis ir Habsburgo giminēs emblemomis.

Kupriukas nuostabiai dairēs ir beveik bijojo eiti tolyn. Keisti, nebyliai raiteliai, taip greitai ir betrukšmiai geną ilgais kirtimais, rodēs jam piktaisiais, apie kuriuos angliadegiai pasakojo, ir kurie medžioja tiktai naktimis ir, susitikę žmogų, paverčia jį stirnon ir vaikos. Bet jis prisiminē dailiąją Karalaitę ir pradrįso. Jis norējo užeiti ją vieną ir pasakyti jai, jog ir jis mylįs ją. Gal ji gretimajame kambaryje.

Jis nubēgo minkštais maurų kaurais ir pravērē duris. Ne! Ir čia jos nebuvo.

Kambarys visai tuščias buvo.

Tai buvo sostinē salē svetimtaučių pasiuntiniams priimti, tuose atsitikimuose, kuomet karalius — o tai budavo dažnai — sutikdavo asmeniai juos priimti. Toje pačioje salēje, prieš daugelį metų, buvo priimami anglų pasiuntiniai, atvykę tarties apie ištekējimą jų karalienēs, vienos katalikiškųjų Europos valdovių, už vyresniojo Imperatoriaus sunaus. Salēs sienos

išmuštos buvo auksuota Kordo oda, o nuo juodai-baltų lubų nusileido sunki paauksuota liustra su žibintuvais del 300 vaško žvakiu. Po didelio baldachino iš aukso parčos, ant kurios žemčiugais išsiuvinēti buvo Kastilijos liutai bei bokštai, stovējo patsai sostas, turtingu uždangalu pridengtas, kurs gražiomis tulpēmis išmargintas buvo ir gražiais sidabro kutais padabintas. Ant antrojo sosto laipto stovējo kedē Karalaitei atsiklaupti su pagalviu iš sidabro audimo, žemai, beveik prie pačio baldachino krašto, stovējo Popiežiaus Nunciaus kedē, kurs turējo išskirtina teise sēdēti prie Karaliaus viešos ceremonijos metu; priešais, ant raudono tabureto. gulējo kardinolo skrybēlē su rausvais kutais. Priešais ant sienos kybojo naturalio didumo Karolio V portretas, medējo kostiumu ir dideliu mastafu, o Pilipo II portretas, priimančio Niderlandų nuolankumo išraišką, užēmē vidurį kitos sienos. Tarp langų stovēje juodmedžio spintutē, drambliakauliu inkrustuota, ant kurios išrēžtos buvo figuros iš Holbeino "Mirties šokio," anot padavimu, paties autoriaus ranka.

Bet mažojo Kupriuko nejausmino visi tie turtai. Jis nebutų atidavęs savo Rožēs už visus baldachino žemčiugus, nē vieno baltojo jos lapelio už patį sostą. Visa, ko jis norējo, — tai pamatyti Karalaite ligi

paviljonan nuvyksiant ir pasiulyti jai išeiti iš tenai jam pašokus. Čia, rumuose, oras buvo sunkus ir stovįs, miške-gi laisvai putē vējas ir saulēs spinduliai sklaistē savo slidžiomis aukso rankomis virpančius lapus. Miške buvo ir gēlių, gal ne tokių puikių, kaip sodne, bet vis daug kvapnesnių: giacintų, ankstybą pavasarį užpilančių savo purpuru vēsius klonius ir žole paaugusias kalvas; geltonų primulių, kurios saujomis kuičias tarp šakotų ąžuolų šaknų; skaisčių narcizų, mēlsvosios veronikos ir lilinių ar arksuotų irisų. Ant lazdynų kybojo pilkos auskaros, o tulpēs linko nuo užkarusių ant jų bičių; kaštanai pražydo baltų žvaigždelių piramidomis ir erškētis spindējo dailiais rausvai-balsganais mēnuliais. Taip! Karalaitē, žinoma, eis su juo; tiktai reikia ją surasti! Ji eis su juo puikųjin miškan ir kiaurą dieną jis linksmins ją savo šokiais. Taip begalvojant nusišypsojimas suspindo mažojo Kupriuko akyse ir jis nuējo gretimąjin kambarin.

Tai buvo visų-gražiausias ir visų-žymiausias kambarys. Jo sienos nuklotos buvo Lukkos rausvučių tonų šilku, išsiuvinētos lengvai paukščiais ir sidabro gēlēmis; papuošalai buvo iš masivio sidabro gēlių girliandų išvaizdoje su supančiaisiais kupidonais; priešais dviejų didelių kaminų stovėjo platųs ekranai, povomis bei papugomis išsiuvinėti, o grindįs iš žalio, tarytum juros vilnįs, onikso, rodos, skėtės begalėn. Ir ne vienas čia buvo Kupriukas. Durų pustamsyje, kitame kambario gale, jis pamatė žiurinčią jin mažą stovylą. Jo širdis suvirpėjo, džiaugsmo šauksmas sprudo iš lupų, ir jis inėjo saulės užlietan kambarin. Jam besiartinant, artinos jin ir stovyla: dabar jau

aiškiai jis galējo ją matyti.

Karalaitē!... Bet tai buvo šlykštynē, šlykščiausia už kada-nors matytą: iš sudējimo nepanaši į kitus žmones, kuprota, šleivomis kojomis, didele, svyruojančia galva, dideliais karčiais paaugusia. Mažasai Kupriukas susiraukē, ir šlykštynē taip-pat. Jis susijuokē, šlykštynē juokēs kartu ir, erzindama, ištempē žemyn savo rankas. Jis juokingai pasilenkē — tą-pat padarē ir šlykštynē. Kupriukas ējo pirmyn ir ji ēmē artintis kopijuodama kiekvieną jo žingsnį ir sustodama, kuomet jis sustodavo. Kupriukas sušuko iš sąjudžio ir nubēgo pirmyn, ištiesęs ranką; šlykštynēs ranka, šalta kaip ledas, palytējo jo ranką. Kupriukas nusigando, truktelėjo savo ranką atgal, ir šlykštynē visa tai atkartojo. Jis pamēgino eiti tolyn, bet kažkas slidaus bei kieto sulaikē jį. Šlykštynēs veidas buvo dabar visai arti jo veido

ir, rodēs, visai baimēs apimtas. Jis atmetē plaukus nuo akių ir sudavē šlykštynei. Šlykštynē padarē ta-pat. Jis susiraukē pasipiktinančiai, ir šlykštynēs veidas susiraukē. Jis atsitraukē kiek atgal, atsitraukē ir šlykštynē.

Kas-gi tai tokio? Kupriukas galvojo valandēlę ir apsidairē po kambarį. Keista čia buvo, bet, rodos, viskas kartojos toje skaidrioje, kaip vanduo, sienoje. Taip; kartojos net paveikslai ir otomanos. Užsnudęs Faunas, prie durų gulįs, turėjo savo antrininką ir sidabrinė Venera, saulės nušviesta, tiesė rankas antron Veneron, tokion-pat gražion, kaip ir ji pati.

Ar tik ne skardas tai? Kartą jis užklausē klonyje skardą ir tasai atsišaukē kiekvienan jo žodin. Ar-gi jis daiktų išvaizdą galētų taip atkartoti, kaip kartojo balsą? Ar-gi galētų jis sutverti atspindžių pasaulį, tykajam pasauliui panašų? Ar-gi daiktų šešēliai gali turēti varsas, gyvybę

bei judējimus? Nejau-gi?...

Jis suvirpējo ir, pasiēmęs nuo krutinēs gražiąją baltąją Rožę, pasisuko ir pabučiavo ją. Šlykštynē pasirodē turinti lygiai tokią-pat Rožę. Ir ji bučiavo savo rožę ir glaudē ją savo širdin nerangiais gestais.

Staiga suprato Kupriukas... Iš sielvartos sušuko jis laukiniu balsu ir, grau-

džiai raudodamas, pargriuvo ant grindų. Juk tasai šlykštus Kupriukas jis pats bēsas, toks šlykštus bei bjaurus — jis pats! Tai jis toji šlykštynē, visi vaikai ir Karalaitē juokēs iš jo, o jis net jos meile patikējo — o ji tik tyčiojos iš jo šlykštumo bei šleivų kojų! Kodel nepaliko jo miške, kame nēra veidrodžių, kurie butų jo šlykštumą jam nupasakoje? Jau geriau butų padaręs tēvas užmušęs jį, o nepardavęs pasityčiojimui! Karštos ašaros riedējo skruostais ir Kupriukas smulkiai sudraskē baltaja Rože. Užsiskētus rankomis šlykštynē padarē tą-pat ir išbarstē lapelius. Šlykštynē šliaužiojo ant grindų, ir kuomet Kupriukas pažvelgē jon, jis pamatē skausmo išarta veida. Kad nematyti to, Kupriukas nušliuožē šalin ir užsidengē akis. Lyk kad sužeistas žvēris, vaitodamas jis pasislēpē pavēsyje.

Tuo pačiu metu Karalaitē inējo kambarin drauge su savo palydovais ir, kuomet jie pamatē, kad mažasis Kupriukas guli ant grindų ir spardos nervingai, keistais gestais — jie ēmē linksmai juokties ir, su-

stoje ratu, žiurējo jin.

— Juokingi buvo jo šokiai, — pratarē Karalaitē, — bet jo žaidimas dar juomarionetkomis, tiktai, žinoma, ne toks naturalis, — ir ji ēmē ploti rankomis, mojuodama dideliu vēsuvu.

Bet Kupriukas nepakēlē akių, ir jo kukčiojimai darēs vis tylesni; staiga jis kaž-kaip keistai atsiduso ir sugriebē ranka už šono. Paskui jis vēl nusviro ir jau nesijudino daugiau.

— Nepaprasta, — tarē Karalaitē, kiek patylējus, — bet dabar tu turi pašokti del

manes.

— Tiesa, — sušuko visi vaikai, — kelkis ir šok; juk tu toks-pat štukorius, kaip ir Berberijos bezdžionēs, tiktai tu juokingesnis už jas!

Bet mažasai Kupriukas neatsiliepē.

Tuomet Karalaitē, treptelējus koja, pašaukē dēde, kurs vaikštinējo terasa su Kamergeru, beskaitančiu ka-tik gautas telegramas iš Meksikos, kame nesenai įvesdinta buvo Šventoji Inkvizicija.

Mano juokingasai Kupriukas neklauso! — sušuko ji. — Susimildami paža-

dinkite jį ir liepkite jam šokti.

Valstijos vyrai dirstelējo vienas antran ir pamažu prisiartino prie vaikų. Don Pedro pasilenkē ir lengvai sudavē Kupriuko skruostan savo išsiuvinēta pirštine.

— Reikia šokti, mažoji šlykštyne; reikia šokti. Ispanijos bei Indijos Karalai-

tē geidžia, kad ją linksmintų.

Bet mažasai Kupriukas vis-gi nesijudino.

— Reikēs ekzekutorių pašaukti, — ne-

patenkintai pratarē Don Pedro ir sugrįžo terason. Kamergeras gi rimtu veidu pasilenkē ir prispaudē ranką prie Kupriuko širdies. Keliomis sekundomis vēliau jis truktelējo pečiais, išsitiesē ir, žemai nusilenkdamas, tarē Karalaitēn:

— Mi bella Princessa, jusų juokingasai Kupriukas niekuomet daugiau nešoks. Labai gaila, nes jo šlykštumas gal butų stengęs net Karalių prajuokinti.

— Bet kodel jis daugiau nešoks? —

juokdamos klausē Karalaitē.

— Nes jo širdis plyšo, — atsakē Kamergeras.

Karalaitē susiraukē, o jos lipšnios, lyg kad Rožēs lapeliai, lupos susiklojo pasityčiojimo nusišypsojiman.

— Tegul visi, ateiną su manim žaisti, buna be širdies! — sušuko ji ir išbēgo sodnan. May - \$ 1353

Iš kur atsiranda nusidējēliai? Įtekmē socijališkų sanlygų ant visų kulturos šakų intekmē Jantų ant žmogaus gyvenimo Juozas Arch. Sodietis-deputatas Anglijoje Jonas Krikštytojas (5-kių veiksmų tragedija su prolog Joninės. Keturių veiksmų drama Jaunieji Skrauja! Medžioklės piešinys Kabalas Kēkštų Simas. (Apysaka iš ukininkų gyvenimo)	gu)	45
Kainas. (Misterija. Trijuose aktuose) Kaip Sicilijos kaimiečiai kovojo už savo tiesas		25 10
Kur musu išganymas?	••	25
Kunigija ir svietiška valdžia		15
Keletas minčių apie mirties bausmę		10
Kaip valstiečiai kovojo už žemę ir laisvę		15
Kaip apsivesti ir laimingai gyventi		15
Kaip darbo žmonēms išsiliuosuoti		10
Keletas žodžių apie lietuvius ir naudingi pamokinimai		15
Kningelē del lietuviškų kareivių Amerikoje	٠.	10
Kuprelis. (Apysaka)	• •	75
Kun. Vienožinskio Dainos		15
Laima ir planetos	4.7	25
Lietuvos Istorija. Sim. Daukanto Kninga I Ta pati apdaryta	\$1	06.
Lietuvos Istorija. Sim. Daukanto Kninga II	\$4. de 1	.00 .50
	\$2.	
Abi drutai apdarytos į vieną tomą		
Lietuvių tauta. Tomas I	\$1.	50
Ta pati apdaryta	\$.2	200
Lietuvių tauta. Tomas II		
Ta pati apdaryta		
Abu tomai apdaryti į vieną		
Mythai, pasakos ir legendos žemaičių		50
Musų Dielės. (Per ką Lietuva kenčia)		
Mokslinčius Tvardauskas		50
Miškas vis markiau degē		
Našlaitē (Apysaka cilēmis)		10
Pasikalbējimas apie dangų ir žemę	• •	25
Parsidavimas ir pelnas	• •	
Palemena in Cinžduta (Appeles cilāmia)	• •	15
Palemonas ir Giržduta. (Apsakos eilēmis)	• •	20

うじつじつじつじつじつじつじつじつじつじんじんじんじんじんじんじんじんじんじん

Puota - Nuskintas žiedas. (Dvi apysakos)	10
Pagieža — Jurgis Durnelis. (Dvi apysakos)	25
Pirmoje Gegužēs Sapnas	15
Pradinis Mokslas angliškos kalbos (160 pusl.)	
Ponas Bartkus. (Eilēs)	10
Pažvelgus atgal. (Socialogiškas Romanas) \$	1.00
Palocius ežero dugnuose. (Trijų veiksmų drama)	
Pamokinanti aprašyšmai iš gyvenimo žmonių	. 20
Praktiškas vadovas angliškos kalbos	25
Rytojun Bežiurint	
Sausio Devinta	
Švedų liaudies švietimas	
Senkaus Jurgis. (Apysaka eilēmis)	
Tamsybes guolys	10
Užsistanavik ant to gerai	. 15
Velnio Historija	20
Vargdieniai. (Apysaka iš baudžiavos laikų)	5 0
Vilius Tell. (Drama 5-se aktuose)	. 30
Valkata. (Apysakēlē)	
Vilkų lizdas. (Apysaka iš Kryžiuočių laikų)	
Visuotinoji Historija (satyroje)	. 60
Vytauto prisieka. (Paveikslas, didumas 271/2×211/2)	. 30
"Vienybės Lietuvninkų" 25 metų sukaktuvių jubilė-	
jinē kningelē, su 57 paveikslais	
Žemių dulkės. (Labai akyva apysaka)	
ženybos Paikių Miko	
žemės Giesmė. (Apysaka). Pirmoji dalis	
žemės Giesmė (Apysaka). Antroji dalis	
žmogus. (J. Akuratero apysaka)	. 15

ADRESUOK:

J. J. Pauksztis & Co.

120=124 Grand Street, Brooklyn, N. Y.

Deacidified using the Bookkeeper process. Neutralizing agent: Magnesium Oxide Treatment Date: May 2009

Preservation Technologies
A WORLD LEADER IN COLLECTIONS PRESERVATION

111 Thomson Park Drive Cranberry Township, PA 16066 (724) 779-2111

LIBRARY OF CONGRESS 0 014 547 641 0